

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Cestovní ruch

HODNOCENÍ VLIVŮ CESTOVNÍHO RUCHU NA
EKONOMIKU REGIONU STŘEDNÍ ČECHY

Bakalářská práce

Autor práce: Natálie Koubková

Vedoucí práce: doc. Ing. Radoslav Kožiak, PhD.

Jihlava 2025

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Natálie Koubková
Studijní program:	Cestovní ruch
Garant studijního programu:	Ing. Ivica Linderová, PhD.
Název práce:	Hodnocení vlivů cestovního ruchu na ekonomiku regionu Střední Čechy
Vedoucí práce:	doc. Ing. Radoslav Kožiak, PhD.
Cíl práce:	Cílem bakalářské práce je specifikace a kvantifikace přímých a nepřímých dopadů (vlivů) cestovního ruchu na ekonomiku regionu Střední Čechy. Regionální makroekonomická analýza umožní vyhodnotit míru pozitivních ale i negativních dopadů cestovního ruchu na vybrané dostupné ekonomické, případně neekonomické (sociální, environmentální) ukazatele.

Abstrakt

KOUBKOVÁ, Natálie: Hodnocení vlivů cestovního ruchu na ekonomiku regionu Střední Čechy. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce: doc. Ing. Radoslav Kožíak, Ph.D. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2025. 75 stran.

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit přímé a nepřímé dopady cestovního ruchu na ekonomiku regionu Střední Čechy. Práce využívá regionální makroekonomickou analýzu a kvantitativní metody, zejména regresní analýzu, ke zkoumání vztahů mezi ukazateli jako je HDP, zaměstnanost, kriminalita či investice do kultury a ochrany životního prostředí. Výsledky ukazují převážně pozitivní vliv cestovního ruchu na ekonomický rozvoj regionu, zejména v oblasti zaměstnanosti a růstu HDP. Zaznamenány byly i nepřímé dopady, jako je vliv na investice nebo kvalitu životního prostředí. Práce zároveň upozorňuje na některé negativní souvislosti, například s vývojem kriminality. Zjištění mohou sloužit jako podklad pro regionální plánování a tvorbu veřejných politik.

Klíčová slova

cestovní ruch; regionální ekonomika; Středočeský kraj; HDP; zaměstnanost; regresní analýza; veřejná politika

Abstract

KOUBKOVÁ, Natálie: Evaluation of the Impacts of Tourism on the Economy of the Central Bohemian Region. Bachelor's thesis. College of Polytechnics Jihlava. Department of Tourism. Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Ing. Radoslav Kožíak, Ph.D. Academic degree: Bachelor. Jihlava 2025. 75 pages.

The aim of this bachelor's thesis is to evaluate the direct and indirect impacts of tourism on the economy of the Central Bohemian Region. The thesis applies regional macroeconomic analysis and quantitative methods, particularly regression analysis, to examine relationships between indicators such as GDP, employment, crime, and investments in culture and environmental protection. The results indicate a predominantly positive effect of tourism on the region's economic development, especially in terms of employment and GDP growth. Indirect impacts were also recorded, such as influences on investment and environmental quality. The thesis also highlights certain negative correlations, for instance, with the development of crime rates. The findings may serve as a basis for regional planning and the formulation of public policies.

Keywords

tourism; regional economy; Central Bohemian Region; GDP; employment; regression analysis; public policy

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Podle § 47b zákona o vysokých školách souhlasím se zveřejněním své práce podle Směrnice pro vedení, vypracování a zveřejňování závěrečných prací na VŠPJ, a to bez ohledu na výsledek obhajoby.

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 17. dubna 2025

.....

Podpis studenta/ky

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Radoslavu Kožiakovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a trpělivost při zpracování tohoto tématu. Poděkování patří také mé rodině za podporu a motivaci během celého studia. V neposlední řadě děkuji svým spolužákům za příjemnou spolupráci a sdílení zkušeností.

Obsah

Seznam obrázků.....	8
Seznam tabulek	9
Seznam zkratk.....	10
Úvod	11
1 Teoretická část	12
1.1 Cestovní ruch a regionální ekonomika	12
1.2 Cestovní ruch a jeho postavení v regionální ekonomice	12
1.3 Destinace na regionální úrovni a její specifikace	13
1.4 Vliv vnějšího prostředí na cestovní ruch v destinaci.....	14
1.4.1 Ekonomické faktory.....	14
1.4.2 Politické faktory.....	15
1.4.3 Environmentální faktory.....	15
1.4.4 Technologické faktory	15
1.5 Přímé a nepřímé vlivy cestovního ruchu na ekonomiku regionu	15
1.5.1 Přímé vlivy cestovního ruchu	16
1.5.2 Nepřímé vlivy cestovního ruchu.....	16
1.6 Ekonomické ukazatele	18
1.7 Hrubý domácí produkt a jeho role v ekonomice regionu.....	18
1.7.1 Výpočet HDP.....	19
1.7.2 Vývoj HDP	19
1.8 Ukazatele zaměstnanosti.....	20
1.9 Ukazatele nezaměstnanosti.....	21
1.10 Počet obyvatel a migrace.....	22
1.11 Průměrná hrubá měsíční mzda.....	23
1.12 Pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu	25
1.12.1 Ekonomické.....	25
1.12.2 Neekonomické	26
1.13 Cíl a metodika zkoumání.....	29
1.13.1 Korelační analýza	30
1.13.2 Regresní analýza	31
2 Analytická část	33
2.1 Region Střední Čechy (Středočeský kraj)	33
2.2 HDP a jeho vliv na Středočeský kraj.....	34
2.3 Kvantifikace vlivů cestovního ruchu na regionální HDP	36
2.3.1 Výdaje na kulturu X HDP Středočeského kraje.....	36
2.3.2 Náklady na ochranu životního prostředí X HDP Středočeského kraje	37

2.3.3	Počet cizinců X HDP Středočeského kraje	40
2.4	Zaměstnanost ve Středočeském kraji	42
2.5	Nezaměstnanost ve Středočeském kraji	43
2.6	Vliv cestovního ruchu na zaměstnanost ve Středočeském kraji	45
2.6.1	Počet turistů celkem X počet zaměstnaných v CR ve Středočeském kraji	45
2.6.2	Počet hostů v lázeňských zařízeních X počet zaměstnaných v CR ve Středočeském kraji	47
2.7	Demografická struktura ve Středočeském kraji	49
2.8	Vliv cestovního ruchu na demografickou strukturu	50
2.9	Pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu	50
2.9.1	Počet turistů X kriminalita ve Středočeském kraji	50
2.9.2	Počet příjezdů do HUZ X počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji	53
2.9.3	Počet památek v ČR X počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji	55
2.9.4	Výše investic do kultury X počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji	57
2.9.5	Počet zahraničních turistů X kriminalita ve Středočeském kraji	58
2.9.6	Průměrná teplota v ČR X počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji	60
2.9.7	Investice do kultury X počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji	61
3	Diskuse	63
	Závěr	68
	Seznam použité literatury	70

Seznam obrázků

Obr. 1: Vliv cestovního ruchu na ekonomiku regionu.....	16
Obr. 2: Průmysl a ekonomika turismu – celkový vliv turismu	17
Obr. 3: Hrubý domácí produkt na obyvatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2023 .	35
Obr. 4: Regresní analýza vlivu výše výdajů na kulturu na HDP Středočeského kraje	36
Obr. 5: Vliv výše výdajů na kulturu na HDP Středočeského kraje	36
Obr. 6: Regresní analýza vlivu nákladů na ochranu ŽP na HDP Středočeského kraje	38
Obr. 7: Vliv nákladů na ochranu ŽP na HDP Středočeského kraje	38
Obr. 8: Regresní analýza vlivu počtu cizinců na HDP Středočeského kraje	40
Obr. 9: Vliv počtu cizinců v ČR na HDP Středočeského kraje	41
Obr. 10: Počet evidovaných uchazečů a počet volných pracovních míst ve Středočeském kraji	44
Obr. 11: Regresní analýza vlivu počtu turistů na zaměstnanost v ČR ve Středočeském kraji.....	46
Obr. 12: Vliv počtu turistů na zaměstnanost v ČR ve Středočeském kraji	46
Obr. 13: Regresní analýza vlivu počtu hostů v lázních na počet zaměstnanců v ČR ve Středočeském kraji.....	48
Obr. 14: Vliv počtu hostů v lázních na počet zaměstnanců v ČR ve Středočeském kraji	48
Obr. 15: Regresní analýza vlivu cestovního ruchu na kriminalitu ve Středočeském kraji.....	51
Obr. 16: Vliv počtu příjezdů do HUZ na kriminalitu ve Středočeském kraji	51
Obr. 17: Regresní analýza vlivu počtu příjezdů do HUZ na počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji.....	53
Obr. 18: Vliv počtu příjezdů do HUZ na počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji	53
Obr. 19: Regresní analýza vlivu počtu památek na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji..	55
Obr. 20: Vliv počtu památek na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji	56
Obr. 21: Regresní analýza vlivu výše investic do kultury na počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji.....	57
Obr. 22: Vliv výše investic do kultury na počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji.....	57
Obr. 23: Regresní analýza vlivu počtu zahraničních turistů na kriminalitu ve Středočeském kraji	59
Obr. 24: Vliv počtu zahraničních turistů na kriminalitu ve Středočeském kraji.....	59
Obr. 25: Regresní analýza vlivu průměrné teploty v ČR na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji.....	60
Obr. 26: Regresní analýza vlivu výše investic do kultury na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji.....	61

Seznam tabulek

Tab. 1: Vývoj HDP v České republice mezi lety 2013 až 2020	19
Tab. 2: Demografické údaje mezi lety 2016 až 2023 v České republice	23
Tab. 3: Průměrný evidenční počet zaměstnanců a měsíční mzdy v České republice v letech 2010 až 2024	24
Tab. 4: Podíl cestovního ruchu na HDP ve Středočeském kraji v letech 2019–2024	35
Tab. 5: Vliv výše výdajů na kulturu na HDP Středočeského kraje	36
Tab. 6: Vliv nákladů na ochranu ŽP na HDP Středočeského kraje.....	38
Tab. 7: Vliv počtu cizinců v ČR na HDP Středočeského kraje	40
Tab. 8: Obyvatelstvo podle pohlaví a ekonomické aktivity.....	42
Tab. 9: Nezaměstnanost v okresech Středočeského kraje k 30. 9. 2024	45
Tab. 10: Vliv počtu turistů na zaměstnanost v CR ve Středočeském kraji	46
Tab. 11: Vliv počtu hostů v lázních na počet zaměstnanců v CR ve Středočeském kraji	47
Tab. 12: Vliv počtu příjezdů do HUZ na kriminalitu ve Středočeském kraji	51
Tab. 13: Vliv počtu příjezdů do HUZ na počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji	53
Tab. 14: Vliv počtu památek na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji	55
Tab. 15: Vliv výše investic do kultury na počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji	57
Tab. 16: Vliv počtu zahraničních turistů na kriminalitu ve Středočeském kraji	59

Seznam zkratek

CIS	Cizinecký informační systém
CPI	Index spotřebitelských cen
CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
EU	Evropská Unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ISEO	Informační systém evidence obyvatel
IT	Informační technologie
ND	Národní důchod
UoZ	Uchazeč o zaměstnání
ŽP	Životní prostředí

Úvod

Cestovní ruch je v současnosti považován za jeden z významných faktorů ovlivňujících ekonomický rozvoj regionů. Jeho vliv se neomezuje pouze na přímé ekonomické přínosy v podobě příjmů z turistických služeb, ale zasahuje také do oblasti zaměstnanosti, investic, infrastruktury a kvality života obyvatel. Zejména v posledních letech nabývá tento sektor na důležitosti v souvislosti s udržitelným regionálním rozvojem a snahou o diverzifikaci ekonomických aktivit mimo tradiční průmyslová odvětví.

Hlavním cílem této bakalářské práce je specifikace a kvantifikace přímých a nepřímých dopadů cestovního ruchu na ekonomiku regionu Střední Čechy. Pomocí regionální makroekonomické analýzy budou vyhodnoceny pozitivní i negativní vlivy na vybrané ekonomické, případně také neekonomické (sociální a environmentální) ukazatele. Práce se zaměřuje zejména na analýzu vztahů mezi cestovním ruchem a ukazateli, jako jsou hrubý domácí produkt (HDP), zaměstnanost, kriminalita, výdaje na kulturu či investice do ochrany životního prostředí.

Motivací k výběru tohoto tématu byl osobní zájem o oblast regionálního rozvoje a cestovního ruchu, stejně jako snaha porozumět hlubším souvislostem mezi ekonomickými ukazateli a turismem v prostředí, které je dobře dostupné z hlavního města, a přitom si zachovává vlastní charakter. Region Střední Čechy představuje specifické území s vysokým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu, a zároveň čelí určitým výzvám v oblasti udržitelnosti a plánování.

Téma je aktuální i vzhledem k rostoucí potřebě efektivně řídit rozvoj turistických aktivit v souladu s ekonomickými a environmentálními cíli regionu. Výsledky této práce mohou přispět k lepšímu porozumění vlivům cestovního ruchu na regionální úrovni a posloužit jako podklad pro rozhodování v oblasti veřejné správy a strategického plánování.

1 Teoretická část

1.1 Cestovní ruch a regionální ekonomika

Cestovní ruch představuje významný faktor ovlivňující rozvoj ekonomiky na regionální úrovni. Tento obor napomáhá tvorbě nových pracovních míst, rozvoji podnikatelských aktivit a zvyšování příjmů místních rozpočtů. Jeho ekonomický dopad je možné hodnotit například prostřednictvím jeho podílu na HDP, míry zaměstnanosti nebo objemu investic směřujících do infrastruktury. Pro zajištění udržitelnosti tohoto odvětví je nezbytné efektivně řídit turistický rozvoj, přičemž je třeba brát v úvahu jak ekonomické, tak environmentální aspekty. Odpovídající strategie může přinést dlouhodobé výhody nejen ekonomice, ale i kvalitě života v dané oblasti (Beránek, 2016).

Čadil (2010) uvádí, že regionální ekonomie se zaměřuje na studium jednotlivých regionů, jejich ekonomické struktury a vzájemných vazeb, jak uvnitř regionu, tak i mimo něj. Analyzuje vztahy mezi různými subjekty v regionu a dynamiku těchto interakcí. V rámci této problematiky rozlišujeme vazby vertikálního a horizontálního charakteru. Vertikální vazby se týkají vztahů mezi výrobcí a odběrateli v rámci dodavatelských řetězců, zatímco horizontální vazby se zaměřují na vztahy mezi konkurenčními subjekty a jejich soupeření o regionální zdroje. Tyto vztahy mohou vést ke vzniku specifických tržních oblastí a územní segmentaci regionálního trhu. Regionální trhy slouží jako platforma pro střet nabídky s poptávkou, kde se formují ceny výrobních faktorů, služeb a zboží a nastavuje se tržní rovnováha. Jelikož jsou tyto trhy otevřené, umožňují vstup podnikům i mimo daný region. V tomto kontextu zkoumáme i meziregionální propojení, například migraci pracovních sil mezi různými oblastmi.

1.2 Cestovní ruch a jeho postavení v regionální ekonomice

Cestovní ruch je klíčovým prvkem regionální ekonomiky, který významně přispívá k vytváření pracovních míst, zvyšování příjmů obyvatel a rozvoji infrastruktury. Dwyer a Forsyth (2006) upozorňují na to, že ekonomický přínos tohoto sektoru nespočívá jen v přímých příjmech podniků, jako jsou hotely, restaurace a dopravní společnosti, ale i v nepřímých efektech na dodavatelské řetězce a další odvětví. Hall (2008) se s tímto názorem shoduje a dodává, že regiony s rozvinutým cestovním ruchem obvykle vykazují rychlejší ekonomický růst a efektivnější využívání přírodních a kulturních zdrojů.

Různé formy cestovního ruchu mají různé dopady na regionální ekonomiku. Dwyer a Forsyth (2006) zdůrazňují, že ekoturismus a kulturní turismus podporují udržitelný rozvoj regionů a ochranu přírodního a kulturního dědictví. Naopak masový turismus může vést k přetěžování přírodních zdrojů a infrastruktury, pokud není dostatečně regulován. Tento pohled částečně potvrzuje Pšajdlová (2019), podle níž rozvoj cestovního ruchu přispívá k obohacení kultury, sportu a volnočasových aktivit, což pozitivně ovlivňuje kvalitu života obyvatel.

Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím cestovní ruch je globalizace a technologický pokrok. Hall (2008) upozorňuje, že digitální platformy, rezervační systémy a recenzní weby mají klíčovou roli v propagaci a konkurenceschopnosti regionálních destinací. Online recenze a sdílení zážitků na sociálních sítích dokážou výrazně ovlivnit počet turistů v určitém regionu, což má okamžité

dopad na ekonomiku dané oblasti. Tuto skutečnost dokládají také data Českého statistického úřadu, podle nichž cestovní ruch v roce 2022 přispěl 2,18 % k celkové tvorbě hrubé přidané hodnoty, čímž překonal souhrnný výkon odvětví jako zemědělství, lesnictví a rybářství.

Pellešová a Kajzar (2017) se pak zaměřují na vliv cestovního ruchu na zaměstnanost, přičemž zdůrazňují jeho význam při vytváření pracovních míst nejen v tradičních odvětvích, jako jsou ubytovací a stravovací služby, ale také v dopravě, kultuře a sportovních aktivitách. Tento dopad přispívá ke snižování míry nezaměstnanosti a celkovému zlepšení kvality života obyvatel. Cestovní ruch má rozsáhlý vliv na ekonomiku regionu a odborná veřejnost se shoduje na jeho významu. Zároveň ale upozorňuje na různé dimenze tohoto fenoménu, ať už jde o přínosy ekonomického charakteru, ekologické a sociální dopady, nebo roli technologických inovací.

Zatímco Dwyer a Forsyth (2006) zdůrazňují rozdíly mezi různými formami turismu, Hall (2008) se zaměřuje na dopady digitalizace a globálního propojení. Pšajdlová (2019) a Pellešová s Kajzarem (2017) zase upozorňují na pozitivní efekty cestovního ruchu na kvalitu života a zaměstnanost. Tyto perspektivy dohromady vytvářejí komplexní obraz o cestovním ruchu jako klíčovém prvku regionálního rozvoje.

1.3 Destinace na regionální úrovni a její specifikace

Cestovní ruch na regionální úrovni se odehrává v geograficky vymezených oblastech, které nabízejí návštěvníkům různé atraktivity a služby. Tyto destinace se liší velikostí a charakterem, od velkých městských center po malebné venkovské regiony. Každá z nich se vyznačuje specifickými faktory, jež ovlivňují její atraktivitu a konkurenceschopnost, jak uvádějí Hall a Page (2014).

Ritchie a Crouch (2003) popisují turistickou destinaci jako komplexní systém, který zahrnuje atrakce, infrastrukturu, služby a management. Regionální destinace se charakterizují nejen svou geografickou polohou, ale také kulturním dědictvím a přírodními zdroji. Důležitou roli hraje i socioekonomická struktura dané oblasti a úroveň podpory cestovního ruchu ze strany místních úřadů.

Pike (2008) podtrhuje, že regionální destinace jsou dynamickými subjekty, které se neustále přizpůsobují měnícím se požadavkům turistů a aktuálním ekonomickým podmínkám. Klíčovým prvkem pro úspěch těchto destinací jsou inovace a moderní přístupy k jejich řízení.

Hall a Page (2014) se podrobněji zaměřují na to, že mezi nejdůležitější faktory ovlivňující volbu destinace patří přírodní a kulturní atraktivity. Přírodní krásy, jako jsou hory, jezera, pláže a národní parky, často přitahují návštěvníky hledající rekreaci a outdoorové aktivity. Na druhé straně kulturní atraktivity, zahrnující historické památky, muzea, galerie, festivaly a místní gastronomie, lákají turisty orientované na kulturní zážitky.

Kvalita a dostupnost turistických služeb jsou klíčovými faktory, které rozhodují o úspěchu destinace. Hall a Page (2014) zdůrazňují, že tento aspekt zahrnuje rozmanité možnosti ubytování, restaurace a informační centra, které společně přispívají k pohodlí návštěvníků. Doprovodné služby, jako jsou průvodcovské aktivity, wellness centra a tematické parky, dále zvyšují atraktivitu destinace a obohacují nabídku volnočasových aktivit.

Dalším zásadním prvkem je úroveň infrastruktury, jež zahrnuje nejen dopravní spojení, ale také bezpečnostní opatření a kvalitu veřejných služeb. Hall a Page (2014) uvádějí, že destinace s rozvinutou dopravní infrastrukturou, zahrnující silnice, železnice a leteckou dostupnost, mají vyšší šanci oslovit širší okruh návštěvníků. Naopak regiony s omezenou dopravní dostupností se mohou potýkat s nižším zájmem turistů, což může vést k nižšímu ekonomickému prospěchu z cestovního ruchu.

Geografická poloha destinace hraje zásadní roli v jejím turistickém potenciálu. Hall a Page (2014) upozorňují, že destinace blízké velkým městům či mezinárodním dopravním uzlům mají mnohem větší šanci přilákat jak domácí, tak zahraniční turisty. Na druhé straně, vzdálenější lokality s omezenou dostupností bývají zpravidla atraktivní výhradně pro návštěvníky z místního nebo regionálního trhu.

Celkově lze konstatovat, že úspěch turistické destinace závisí na harmonickém propojení kvalitních služeb, dostupné infrastruktury a výhodné geografické polohy. Tyto faktory společně vytvářejí atraktivní a konkurenceschopnou turistickou nabídku (Hall a Page, 2014).

Ekonomický význam regionálních destinací spočívá především v generování příjmů z cestovního ruchu, vytváření pracovních míst a podpoře místních podniků. Jak uvádí UN Tourism (2025), cestovní ruch má pozitivní dopad na HDP mnoha zemí a zároveň přispívá k rozvoji venkovských oblastí, což následně zvyšuje zaměstnanost a ekonomickou stabilitu. Úspěch regionálních destinací závisí na schopnosti efektivně využívat dostupné zdroje a inovovat turistickou nabídku. Klíčové je také zapojení digitalizace, marketingových strategií a spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem.

1.4 Vliv vnějšího prostředí na cestovní ruch v destinaci

Cestovní ruch představuje složitý fenomén, který je silně ovlivněn různými externími faktory, jež mohou mít vliv na atraktivitu destinace, její konkurenceschopnost a schopnost přitahovat turisty (Dwyer a Forsyth, 2006). Mezi klíčové faktory patří ekonomické, politické, environmentální a technologické aspekty, které mohou mít jak pozitivní, tak negativní důsledky pro rozvoj cestovního ruchu. Ritchie a Crouch (2003) zdůrazňují, že úspěšné destinace musí být schopny se přizpůsobit změnám v těchto oblastech, aby si udržely svoji pozici na trhu.

1.4.1 Ekonomické faktory

Ekonomická situace jak v dané destinaci, tak v zemích původu turistů, hraje klíčovou roli při rozvoji cestovního ruchu. Například změny směnných kurzů mohou mít vliv na cenovou dostupnost destinace, a tím ovlivnit turistickou poptávku. Oslabení měny může danou destinaci zpřístupnit zahraničním návštěvníkům, kteří tak získají lepší hodnotu za své peníze (Dwyer a Forsyth, 2006). Na druhou stranu jsme byli svědky toho, jak globální hospodářské krize, včetně recese v roce 2008, ukázaly vysokou citlivost cestovního ruchu na ekonomické otřesy. V obdobích ekonomické nejistoty mají domácnosti sklon omezovat výdaje na cestování a luxusní služby (Hall, 2010). Fiskální a monetární politika vlády hraje zásadní roli při podpoře oživení cestovního ruchu po krizových obdobích (Dwyer a Forsyth, 2006).

1.4.2 Politické faktory

Politická stabilita a legislativní rámec jsou nezbytné pro zachování atraktivity turistických destinací. Například po teroristických útocích z 11. září 2001 byla přijata krizová opatření na podporu letecké dopravy v USA, což pomohlo zmírnit negativní dopady na sektor cestovního ruchu (Dwyer a Forsyth, 2006). Regulace týkající se daní, vízových požadavků a turistických poplatků rovněž ovlivňují poptávku po cestování. Vyšší daně na leteckou dopravu mohou snížit příliv turistů, zatímco daňové úlevy mohou podpořit jeho růst (Dwyer a Forsyth, 2006). Podle Halla (2008) je politická stabilita jedním z nejdůležitějších faktorů pro dlouhodobý rozvoj destinací, neboť zajišťuje bezpečnost a předvídatelnost investic v tomto sektoru.

1.4.3 Environmentální faktory

Environmentální aspekty představují klíčový prvek udržitelnosti destinací. Nadměrné využívání přírodních zdrojů, klimatické změny a znečištění mohou dlouhodobě negativně ovlivnit atraktivitu míst. Například stoupající hladina moří ohrožuje pobřežní oblasti, zatímco extrémní počasí může odrážet turisty (Dwyer a Forsyth, 2006). Některé destinace, jako například Benátky, zavádějí ekologické poplatky s cílem snížit negativní dopady masového turismu a podpořit udržitelnost (Dwyer a Forsyth, 2006).

1.4.4 Technologické faktory

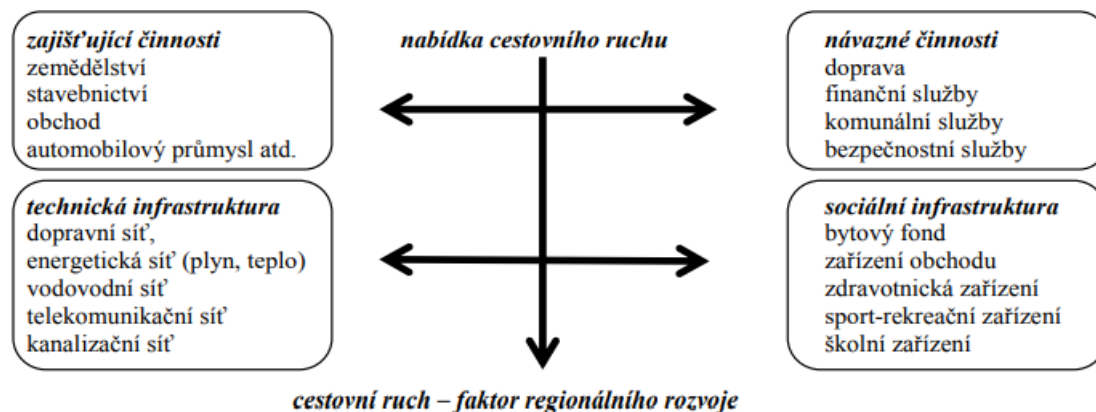
Technologický pokrok zásadně mění způsoby, jakými turisté plánují a uskutečňují své cesty. Online rezervační platformy, mobilní aplikace a umělá inteligence zlepšují dostupnost informací a umožňují personalizaci služeb. Digitalizace rovněž usnadňuje správu turistických toků prostřednictvím analýzy velkých dat a chytrých dopravních systémů, což přispívá k optimalizaci přílivu turistů do populárních destinací (Dwyer a Forsyth, 2006). Buhalis a Law (2008) upozorňují na to, že inovace v oblasti informačních a komunikačních technologií zásadně ovlivňují konkurenceschopnost destinací na globálním trhu.

Vnější prostředí hraje klíčovou roli v oblasti cestovního ruchu a jeho dlouhodobé udržitelnosti. Zatímco ekonomické a technologické faktory mohou podpořit růst tohoto sektoru, politická nestabilita a ekologické problémy představují značná rizika. Je proto nezbytné, aby vlády a organizace v oblasti cestovního ruchu přijaly strategická opatření, která minimalizují negativní dopady a zabezpečí dlouhodobou konkurenceschopnost destinací (Dwyer a Forsyth, 2006). Jak uvádějí Ritchie a Crouch (2003), udržitelná strategie cestovního ruchu musí zahrnovat schopnost přizpůsobit se proměnlivým podmínkám vnějšího prostředí a hledat inovativní řešení pro zachování atraktivity destinací.

1.5 Přímé a nepřímé vlivy cestovního ruchu na ekonomiku regionu

Cestovní ruch hraje klíčovou roli jako ekonomický faktor, který významně ovlivňuje rozvoj jednotlivých regionů. Tento vliv se projevuje nejen přímými, ale i nepřímými efekty. Přímé vlivy se odrážejí v příjmech podnikatelů z oblasti pohostinství, dopravy, maloobchodu a volnočasových aktivit. Naproti tomu nepřímé vlivy se týkají dodavatelských řetězců, investic do infrastruktury a rozvoje dalších hospodářských sektorů (Dwyer a Forsyth, 2006). Ekonomický přínos cestovního ruchu na regionální úrovni lze dobře znázornit podle modelu uvedeného

Linderovou (2013). Subjekty v cestovním ruchu využívají pro své fungování jak technickou infrastrukturu (např. zásobování vodou a plynem, elektrické sítě, kanalizace, dopravní síť), tak i infrastrukturu sociální (např. kulturní zařízení, zdravotnická střediska, nemocnice). Kromě toho jsou důležité i navazující aktivity, jako jsou dopravní služby, komunikace, veřejné služby, finanční instituce, a rovněž podpůrné oblasti jako stavebnictví, zemědělství, potravinářská výroba nebo maloobchod.

Obr. 1: Vliv cestovního ruchu na ekonomiku regionu

zdroj: Jarábková (2007)

1.5.1 Přímé vlivy cestovního ruchu

Přímé vlivy cestovního ruchu se týkají výdajů turistů na zboží a služby v daném regionu. Tyto výdaje mají přímý dopad na regionální ekonomiku, přispívají k vytváření pracovních míst a zvyšují fiskální příjmy. V některých oblastech může být cestovní ruch zásadním zdrojem příjmů, především na místech s omezenými průmyslovými možnostmi.

Podle Ritchieho a Crouche (2003) lze přímé ekonomické dopady cestovního ruchu rozdělit do několika klíčových oblastí:

- zaměstnanost – cestovní ruch vytváří pracovní místa v oblasti pohostinství, gastronomie, dopravy a kulturních služeb, Buhalis a Law (2008) poukazují na to, že digitalizace v tomto sektoru přispívá k proměně kvalifikace pracovní síly,
- příjmy místních podniků – narůstající poptávka turistů podporuje rozvoj malých a středních podniků, což potvrzuje Hall (2008),
- daňové příjmy – zvýšená ekonomická aktivita vede ke vzrůstu daňových příjmů, které mohou být směřovány do veřejné infrastruktury.

1.5.2 Nepřímé vlivy cestovního ruchu

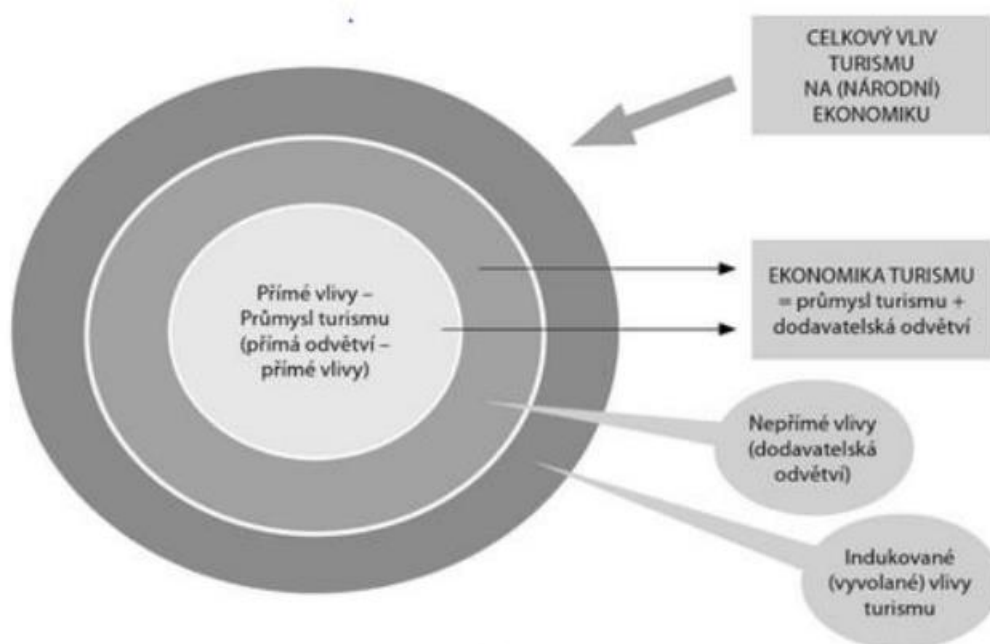
Nepřímé vlivy cestovního ruchu vyplývají z multiplikačního efektu a stimulace dalších odvětví. Mezi hlavní nepřímé dopady patří:

- efekt přetlačení – Hall (2010) varuje před nebezpečím, že nadměrná specializace na cestovní ruch může oslabit jiná průmyslová odvětví,
- diverzifikace ekonomiky – cestovní ruch napomáhá rozvoji nových sektorů, jako jsou ekologický a gastronomický turismus,

- investice do infrastruktury – Ritchie a Crouch (2003) upozorňují, že zlepšení infrastruktury prospěje nejen turistickému ruchu, ale i celkovému ekonomickému rozvoji regionu.

Cestovní ruch představuje klíčový ekonomický faktor s přímými i nepřímými dopady na regionální ekonomiku. Aby bylo možné zajistit udržitelný růst a minimalizovat negativní účinky, je nezbytné správně řídit všechny aspekty cestovního ruchu.

Palatková (2011) kromě přímých a nepřímých dopadů identifikuje i třetí typ vlivu – tzv. indukované efekty turismu. Tyto efekty představují další příjmy, které vznikají v důsledku turistické poptávky a plynou soukromému i veřejnému sektoru a také zaměstnancům v podobě vyšší spotřeby domácností. Například rostoucí příjmy z mezinárodního turismu mohou vést ke zvýšeným výdajům obyvatel. U nepřímých dopadů Palatková zdůrazňuje, že jejich projevy nejsou okamžitě viditelné, neboť se skrývají v rámci složité sítě dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Obr. 2: Průmysl a ekonomika turismu – celkový vliv turismu

zdroj: Palatková a Zichová (2014)

Pokud má daný region dostatečně rozvinutou podpůrnou a doprovodnou infrastrukturu – jak technickou, tak sociální – lze očekávat pozitivní vliv cestovního ruchu na jeho ekonomický i sociální rozvoj. Podle Gúčika (2000) přináší cestovní ruch následující výhody:

- a) pomáhá vytvářet nová pracovní místa pro místní obyvatele, čímž může zmírnit odliv obyvatelstva za prací do jiných oblastí,
- b) zlepšuje ekonomickou situaci obyvatel tím, že stimuluje poptávku a podporuje podnikatelské aktivity, např. v zemědělství, řemeslech či obchodu,
- c) přispívá k modernizaci a rozšiřování technické infrastruktury – včetně vodovodní, kanalizační, silniční a telekomunikační sítě,
- d) podporuje rozvoj sociálních zařízení, jako je bytová výstavba, kulturní a vzdělávací centra či zdravotnická zařízení, což zvyšuje životní úroveň a posiluje komunitní identitu,
- e) funguje jako zdroj příjmů s multiplikačním efektem pro další sektory a přispívá k rozvoji meziregionálních vazeb díky specializaci na turistické služby,

- f) přímo i nepřímo ovlivňuje růst HDP regionu a podpora příjezdového cestovního ruchu navíc zvyšuje příjmy ze zahraničí.

1.6 Ekonomické ukazatele

Ekonomické ukazatele hrají klíčovou roli při hodnocení výkonnosti a stability ekonomiky. Tyto indikátory poskytují cenný přehled o aktuálním stavu hospodářství a jsou nezbytné při formulaci hospodářské politiky. Podle údajů Českého statistického úřadu (2025) mezi klíčové makroekonomické ukazatele patří:

1. Hrubý domácí produkt (HDP). Ten vyjadřuje souhrnnou peněžní hodnotu všech výrobků a služeb vytvořených v ekonomice během určitého období. Zahrnuje složky jako spotřebu (domácností i státu), investice a čistý export (vývoz minus dovoz). Sleduje se obvykle po čtvrtletích a představuje zásadní měřítko ekonomického výkonu.
2. Míra inflace. Tento ukazatel vyjadřuje procentuální změnu cenové hladiny zboží a služeb v čase. V České republice se míra inflace měří prostřednictvím indexu spotřebitelských cen (CPI), který sleduje změny cen vybraných výrobků a služeb.
3. Míra nezaměstnanosti. Tento ukazatel vyjadřuje procento nezaměstnaných osob v rámci celkové pracovní síly. Míra nezaměstnanosti odráží situaci na trhu práce a je klíčová pro posouzení ekonomického zdraví země.
4. Saldo obchodní bilance. Tento ukazatel reflektuje rozdíl mezi hodnotou vývozu a dovozu zboží a služeb. Pozitivní saldo (přebytková bilance) naznačuje, že země vyváží více zboží a služeb, než kolik jich dováží, což může být znamením silné ekonomiky.

Sledování a analýza těchto ukazatelů umožňuje vládám, podnikům i jednotlivcům činit informovaná rozhodnutí a adekvátně reagovat na aktuální ekonomické výzvy (Český statistický úřad, 2025).

1.7 Hrubý domácí produkt a jeho role v ekonomice regionu

HDP je základní ukazatel, který hodnotí ekonomickou výkonnost daného státu či regionu. Vyjadřuje celkovou produkci zboží a služeb, přičemž od ní jsou odečteny náklady na vstupy použité během výroby. Existují tři základní metody výpočtu – produkční, výdajová a důchodová – jak uvádí Český statistický úřad (2025).

HDP je tedy důležitým indikátorem, který nám poskytuje obrázek o ekonomické výkonnosti regionů. Celková peněžní hodnota finálních statků a služeb, které vznikly na daném území v rámci určitého časového období, může být vypočítána třemi různými metodami: produkční, výdajovou a důchodovou (Český statistický úřad, 2025).

Při hodnocení ekonomické úrovně jednotlivých regionů se často využívá ukazatel HDP na obyvatele, jenž umožňuje srovnání mezi různými oblastmi. Je však nezbytné mít na paměti, že vysoké hodnoty HDP v určitém regionu nemusí vždy znamenat vysokou životní úroveň jeho obyvatel. Například v oblastech s vysokou koncentrací dojíždějících pracovníků může být HDP nadhodnoceno, pokud se zohlední počet rezidentů (Český statistický úřad, 2025).

1.7.1 Výpočet HDP

Podle Vencla (2020) existuje několik způsobů, jak vypočítat hrubý domácí produkt (HDP). Nejčastěji se používá výdajová metoda, ale mezi další přístupy patří produkční a důchodová metoda.

1. Produkční metoda HDP

Tento přístup spočívá v sečtení hodnoty všech finálních výrobků a služeb vyprodukovaných v daném státě za určité období. Při výpočtu se zohledňuje přidaná hodnota vytvořená na jednotlivých výrobních stupních ve všech odvětvích ekonomiky.

2. Důchodová metoda HDP

HDP lze také stanovit jako souhrn národního důchodu (ND), který tvoří celkové příjmy domácností, amortizace a nepřímé daně. Výpočet je vyjádřen vzorcem:

$$\text{HDP} = w + r + z + i + y + a + n$$

Legenda: w – označuje hrubé mzdy, r – představuje příjmy z pronájmu (renty) za půdu, nemovitosti a podobně, z – zahrnuje hrubé zisky firem před zdaněním, i – jsou čisté úrokové příjmy, y – odpovídá příjmům z podnikání a samostatné výdělečné činnosti, a – znamená amortizaci, n – zastupuje nepřímé daně.

3. Výdajová metoda HDP

Nejpoužívanější způsob výpočtu HDP je výdajová metoda. Tento přístup vychází ze součtu všech výdajů v ekonomice a lze jej vyjádřit jednoduchým vzorcem:

$$\text{HDP} = C + I + G + X$$

Legenda: C jsou výdaje domácností na spotřební zboží a služby, I – představuje investice soukromého sektoru, G – označuje státní výdaje na nákup zboží a služeb, X – vyjadřuje čistý export, tedy rozdíl mezi vývozem a dovozem.

1.7.2 Vývoj HDP

Tab. 1: Vývoj HDP v České republice mezi lety 2013 až 2020

Ukazatel	Měrná jednotka	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách	mil. Kč	3739215	3962801	4191609	4360876	4661221	4941127	5330260	5315366
Hrubý domácí produkt v běžných cenách	mil. Kč	4169011	4377991	4651813	4843030	5179344	5475773	5888869	5828318
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	396959	416801	442711	460641	492289	519808	558170	554964
Hrubý domácí produkt v cenách předchozího roku	mil. Kč	4116664	4262614	4595085	4771870	5093587	5325936	5671026	5576472
Hrubý domácí produkt, objemové indexy, předchozí rok = 100	%	100,0	102,2	105,0	102,6	105,2	102,8	103,6	94,7
Hrubý domácí produkt, objemové indexy, rok 1995 = 100	%	149,0	152,3	159,9	164,0	172,5	177,4	183,7	174,0

Zdroj: Český statistický úřad (2025)

Ekonomika České republiky v posledním desetiletí zaznamenala stabilní růst, což je patrné z vývoje hrubého domácího produktu (HDP) a dalších souvisejících ukazatelů. V období let 2013 až 2020 došlo v České republice k významnému růstu ekonomiky, měřenému především hrubým domácím produktem (HDP) a hrubou přidanou hodnotou (HPH).

Hrubý domácí produkt v běžných cenách vzrostl z 4 169 mld. Kč v roce 2013 na 5 829 mld. Kč v roce 2020, což představuje celkový nárůst o přibližně 40 % za sledované období. Podobně i hrubá přidaná hodnota vzrostla ze 3 739 mld. Kč v roce 2013 na 5 315 mld. Kč v roce 2020.

HDP na jednoho obyvatele se zvýšil z 396 959 Kč v roce 2013 na 554 964 Kč v roce 2020, což ukazuje na rostoucí ekonomický výkon v přepočtu na jednotlivce.

Pokud jde o HDP v cenách předchozího roku, tedy očištěný o inflaci, vidíme obdobný růst – z 4 117 mld. Kč v roce 2013 na 5 576 mld. Kč v roce 2020.

Růst HDP byl stabilní, zejména mezi lety 2014 a 2019, kdy meziroční index růstu (předchozí rok = 100) zůstával nad 100 %. Nejvyšší růst byl zaznamenán v roce 2015 (105 %) a 2017 (105,2 %). Naopak v roce 2020 došlo k výraznému poklesu na 94,7 %, což odráží negativní dopady pandemie COVID-19 na ekonomiku. Objemové indexy HDP (rok 1995 = 100) rovněž potvrzují dlouhodobý růst – z 149 % v roce 2013 na 174 % v roce 2020.

1.8 Ukazatele zaměstnanosti

Jak uvádí Nový a Surynek (2002) „Pod pojmem zaměstnanost se rozumí skutečnost, že část ekonomicky aktivního obyvatelstva si prostřednictvím svého zapojení se do pracovního procesu zabezpečuje prostředky pro zajištění své existence a uspokojování svých potřeb. Její úroveň vyjadřuje zpravidla poměr mezi počtem ekonomicky aktivních pracujících obyvatel a jeho celkovým počtem.“

Rozvoj turismu ovlivňuje zaměstnanost nejen přímo, ale i prostřednictvím dalších navazujících oblastí. Přímě vytvářená pracovní místa vznikají v zařízeních poskytujících turistické služby, která reagují na poptávku návštěvníků. Tyto nově vzniklé pozice zároveň stimulují poptávku po pracovní síle i v dalších oborech, což přispívá k rozšiřování zaměstnanosti napříč celou ekonomikou. Tento efekt je znám jako multiplikační, protože růst v jednom odvětví vede k rozvoji dalších souvisejících sektorů (Ekonomická revue cestovního ruchu, 1968).

Služby v cestovním ruchu obvykle vyžadují velké množství lidské práce, což souvisí s povahou činností podnikatelů v tomto odvětví, kde převládají osobní služby. Zaměstnavatelé v cestovním ruchu často preferují pracovníky s univerzálními dovednostmi, což je typické zejména pro menší podniky. Na druhou stranu firmy s propracovanější dělbou práce mají větší poptávku po specializovaných odbornících. V hotelnictví a pohostinství, které tvoří značnou část pracovního trhu v cestovním ruchu, až 45 % pracovních pozic nevyžaduje víc než základní vzdělání nebo krátké zaškolení. Tato skutečnost ulehčuje vytváření pracovních míst, protože není potřeba najímat vysoce kvalifikovaný personál, což však může negativně ovlivnit kvalitu poskytovaných služeb. Mnozí zaměstnavatelé také neinvestují do dalšího vzdělávání svých pracovníků (Gúčík, 2000).

Podle Ekonomické revue cestovního ruchu (1968) zkušenosti z ekonomik s rozvinutým cestovním ruchem ukazují, že ani přes intenzivní snahu o automatizaci nelze výrazně omezit potřebu lidské práce v tomto odvětví. Vytváření pracovních příležitostí zde závisí na několika faktorech, včetně intenzity poptávky po pracovní síle, omezené možnosti její substituce technologií, velikosti podniků a jejich finanční náročnosti. Z toho vyplývá, že i v podmínkách technologického pokroku zůstává turismus silně závislý na lidském kapitálu. Naopak pracovní místa v hotelech a restauracích vyžadují značné kapitálové investice (Gúčík, 2000).

Podle Gúčika (2000) je při vytváření pracovních míst v cestovním ruchu důležité brát v potaz i určité rizikové faktory, jako je sezónnost tohoto odvětví, nízké nároky na kvalifikaci zaměstnanců a relativně nízké mzdy. Sezónní charakter cestovního ruchu ovlivňuje jak hospodářskou stabilitu podniků, tak poptávku po pracovní síle, zejména v hlavních letních a zimních sezónách. Tento fenomén je nejvýraznější v sektoru ubytovacích, stravovacích a průvodcovských služeb.

1.9 Ukazatele nezaměstnanosti

Podle Českého statistického úřadu (2025) se nezaměstnanost vztahuje na jedince, kteří jsou schopní a ochotní pracovat, avšak nemohou najít vhodné zaměstnání. Jedním z nejvýznamnějších indikátorů trhu práce je míra nezaměstnanosti, která udává podíl osob bez zaměstnání z celkového počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Tento ukazatel poskytuje důležité informace o stavu ekonomiky a efektivitě pracovního trhu. Vysoké hodnoty nezaměstnanosti mohou signalizovat problémy, jako jsou strukturální změny v hospodářství nebo nedostatečná účinnost politiky zaměstnanosti.

Mezi hlavní příčiny nezaměstnanosti v České republice se řadí jak ekonomické, tak sociální faktory. Nezaměstnanost často souvisí s hospodářskými cykly, přičemž v obdobích recese dochází ke zpomalení ekonomické aktivity, což ve výsledku snižuje poptávku po pracovních silách a zvyšuje míru nezaměstnanosti. Oproti tomu v období ekonomického růstu se zaměstnanost stabilizuje a může dokonce narůstat. V současnosti hrají také roli změny v jednotlivých sektorech, zejména vlivem technologického pokroku, kdy některé pracovní pozice zanikají, zatímco v oblastech jako je IT a digitalizace vznikají nové (MONETA Money Bank, 2025)

Další příčinou nezaměstnanosti, jak uvádí Cudziková (2018), je struktura pracovního trhu, která může vést k regionálním a profesním disparitám. V některých lokalitách, kde chybí specifické pracovní příležitosti nebo odpovídající odborné vzdělání, může být míra nezaměstnanosti výrazně vyšší. Regionální rozdíly v dostupnosti pracovních míst tak představují jeden z významných faktorů, které ztěžují celkové řešení otázky nezaměstnanosti v rámci celé země.

Důsledky nezaměstnanosti mají dalekosáhlé dopady, které zasahují nejen ekonomiku, ale i sociální sféru. Nezaměstnaní lidé čelí poklesu příjmů a zhoršení životní úrovně. Dlouhodobě nezaměstnaní mohou trpět psychickými problémy, jako jsou deprese a frustrace, což dále ohrožuje jejich sociální integraci a celkovou pohodu (MONETA money Bank, 2025).

Pro ekonomiku znamená vysoká nezaměstnanost ztrátu produktivity, pokles spotřebitelské poptávky a vzrůst nákladů na sociální zabezpečení. Vláda je nucena vynakládat více prostředků na pomoc nezaměstnaným, což může vést ke zvýšení veřejného dluhu. Negativní dopad nezaměstnanosti se odráží také ve státním rozpočtu, kde snížená poptávka po zboží a službách může přispět k poklesu daňových příjmů (Cudziková, 2018).

Podle MONETY money Bank (2025) se k omezení nezaměstnanosti v České republice klade důraz na podporu hospodářského růstu a investice do nových technologií a inovací. Je rovněž nezbytné zajistit přístup k profesnímu vzdělávání a rekvalifikaci, které pomohou pracovníkům přizpůsobit se měnícím se podmínkám na trhu práce. Významnou roli v boji proti nezaměstnanosti hrají také malé a střední podniky, které mají potenciál vytvářet nová pracovní místa. K tomu je však potřeba poskytnout adekvátní podporu podnikatelskému prostředí a inovativním projektům.

Kromě ekonomických opatření jsou zásadní také politiky zaměřené na zajištění sociální stability. Tato opatření zahrnují nejen zaručení přístupu k sociálním dávkám pro nezaměstnané, ale také pomoc při jejich návratu na pracovní trh prostřednictvím poradenství, psychologické podpory a aktivních programů, které zvyšují jejich šance na nalezení nového zaměstnání (Český statistický úřad, 2025).

1.10 Počet obyvatel a migrace

Počet obyvatel k určitému časovému okamžiku je základní demografický údaj. Český statistický úřad (2025) tento ukazatel určuje pomocí pravidelných sčítání a průběžného sledování demografických událostí, jako jsou narození, úmrtí, uzavření či rozvody manželství. Populaci lze rozdělit podle různých kritérií – např. podle věku, pohlaví nebo rodinného stavu. Tyto údaje jsou vždy vztaženy ke konkrétnímu území a datu, což umožňuje podrobnější analýzu populačního vývoje.

Mezi klíčové zdroje dat patří:

- sčítání lidu, domů a bytů,
- statistická hlášení o demografických událostech,
- administrativní registry (např. Základní registr obyvatel, informační systém evidence obyvatel, Cizinecký informační systém).

Další informace jsou doplňovány z evidence stěhování občanů ČR (ISEO) a z údajů o migraci cizinců z Cizineckého informačního systému (CIS).

Bilance demografických událostí zahrnuje počítání populace mezi jednotlivými sčítáními. Počet obyvatel je pravidelně aktualizován přičtením nově narozených a přistěhovaných, zatímco se odečítají zemřelí a vystěhovalí. Tento přístup zajišťuje kontinuitu v monitorování populačních trendů. Demografická bilance vychází z údajů o stavu obyvatel na základě registrovaného pobytu, kde se k výsledkům posledního sčítání přičítají narození a přistěhování a zároveň se odečítají úmrtí a vystěhování. Tato metodologie přispívá k udržení konzistence údajů během celého mezi sčítacího období (Český statistický úřad, 2025).

Český statistický úřad zveřejňuje údaje o počtu obyvatel každé čtvrtletí, zatímco definitivní data jsou publikována každoročně. Při sčítání probíhá korekce dat, která může způsobit nesrovnalosti v počtech obyvatel před a po sčítacím roce. Předběžná data podléhají pravidelným revizím, přičemž jednou za deset let se provádí korekce na základě nového sčítání lidu. Revize již definitivních údajů se však neprovádí; avšak v roce sčítání dochází k úpravám celkových populačních přírůstků (Český statistický úřad, 2025).

Data o obyvatelstvu jsou poskytována Eurostatu a odpovídají evropským standardům v oblasti demografické statistiky. V České republice se počet obyvatel zjišťuje na základě registrovaného pobytu, což se může lišit od jiných zemí, které uplatňují koncept obvyklého pobytu. Podle nařízení EU č. 1260/2013 mají členské státy povinnost poskytovat údaje o obyvatelstvu, které zde obvykle bydlí, v referenčním období. Pokud není možné prokázat místo obvyklého pobytu, považuje se za něj místo zákonného nebo ohlášeného pobytu (Český statistický úřad, 2025).

Metodika zpracování demografických údajů má výrazný vliv na jejich interpretaci. Změny ve vymezení populace a zpřesňování dat mohou vést k výrazným změnám v časových řadách.

Nový výchozí stav, který nastává při sčítání obyvatel, často znamená snížení celkového počtu obyvatel, a to v důsledku přesnější evidence vystěhování do zahraničí, což je běžný jev i v jiných zemích. Přesnost těchto údajů závisí na kvalitě administrativních zdrojů a jejich spolupráci s Českým statistickým úřadem (Český statistický úřad, 2025).

Tab. 2: Demografické údaje mezi lety 2016 až 2023 v České republice

Ukazatel	Roky							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel - celkem	10 578 820	10 610 055	10 649 800	10 693 939	10 701 777	10 516 707	10 827 529	10 900 555
Počet obyvatel - muži	5 200 687	5 219 791	5 244 194	5 271 996	5 275 103	5 183 775	5 308 523	5 342 610
Počet obyvatel - ženy	5 378 133	5 390 264	5 405 606	5 421 943	5 426 674	5 332 932	5 519 006	5 557 945
Počet obyvatel ve věku 0 - 14 let	1 647 275	1 670 677	1 693 060	1 710 202	1 719 741	1 693 408	1 750 808	1 727 758
Počet obyvatel ve věku 15 - 64 let	6 942 623	6 899 195	6 870 123	6 852 107	6 823 714	6 654 190	6 868 872	6 935 475
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	1 988 922	2 040 183	2 086 617	2 131 630	2 158 322	2 169 109	2 207 849	2 237 322
Průměrný věk (roky)	42,0	42,2	42,3	42,5	42,6	42,8	42,6	42,8
Index ekonomické závislosti (0–19, 65+ /20–64)	63,2	64,8	66,3	67,8	69,0	71,0	71,5	71,9

Zdroj: Český statistický úřad (2024)

Tabulka obsahuje základní demografické údaje mezi lety 2016 až 2023 v České republice. Můžeme vidět, že celkový počet obyvatel narůstal každým rokem, až na výjimku mezi lety 2020 a 2021 kdy klesl o přibližně 185 000 obyvatel. Co se týče porovnání počtu obyvatel podle pohlaví ve všech letech vedly ženy. Žen bylo v každém roce o 150 000 více než mužů.

Co se týče věku jednotlivých skupin nejvíce obyvatel má Česká republika ve věku 15–64 let, což se dalo předpokládat. Druhou nejvýraznější skupinou jsou lidé ve věku 65 a více let a tou nejméně zastoupenou jsou obyvatelé ve věku 0–14 let. Přesné hodnoty počtu obyvatel jednotlivých skupin jsou více méně podobné mezi jednotlivými roky.

Průměrný věk obyvatel se během osmi let skoro vůbec nezměnil a kolísá mezi 42,0 a 42,8 let. Nejvyšší průměrný věk byl v letech 2021 a 2023 a naopak nejmenší v roce 2016. Index závislosti představuje podíl dětí a mladistvých ve věku 0-19 plus lidí ve věku 65+ na 100 obyvatel v produktivním věku tedy 20-64 let. V tabulce můžeme vidět, že v roce 2023 byl index závislosti 71,9, což v praxi znamená, že na 100 lidí v produktivním věku (20-64 let) připadá 71,9 člověka ve věku 0-19 nebo 65 a více let.

1.11 Průměrná hrubá měsíční mzda

Průměrná hrubá mzda představuje poměr mezi celkovými vyplacenými mzdami – včetně odměn, přesčasových příplatků, náhrad mzdy a jiných složek – a počtem zaměstnanců za konkrétní měsíc. Tento ukazatel ale neodráží reálný příjem jednotlivce. Statistiky ukazují, že přibližně dvě třetiny zaměstnanců mají výdělek pod touto průměrnou hodnotou (Český statistický úřad, 2025).

Mediánová mzda je naproti tomu údaj, který rozděluje zaměstnance na dvě stejně velké skupiny – polovina má nižší a druhá vyšší mzdu. Zatímco průměr se vypočítává na základě podnikových výkazů, medián je založen na výběrových šetřeních, protože podnikové údaje obvykle neposkytují detailní rozdělení.

Z hrubé mzdy se dále odvádějí povinné položky jako sociální a zdravotní pojištění a daň z příjmu, což znamená, že čistá mzda je nižší než uváděná hrubá (Český statistický úřad, 2025).

Je rovněž důležité zmínit, že z hrubé mzdy zaměstnavatel odvádí povinné platby na zdravotní a sociální pojištění a také zálohy na daň z příjmu. Zaměstnanci tedy nakonec dostávají čistou mzdu, která je nižší než částka vyjádřená jako hrubá mzda (Český statistický úřad, 2025).

Tab. 3: Průměrný evidenční počet zaměstnanců a měsíční mzdy v České republice v letech 2010 až 2024

	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (přepočtený) v tis.osob	Průměrná měsíční mzda (na přepočtené počty zaměstnanců) v Kč	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyzický) v tis.osob	Průměrná měsíční mzda (na fyzické osoby) v Kč
2024 ²	4 021,8	46 165	4 245,5	43 732
2023 ²	4 023,8	43 120	4 226,2	41 056
2022	4 029,4	39 932	4 224,5	38 088
2021	4 000,9	38 277	4 186,2	36 582
2020 ³	3 992,2	36 176	4 173,3	34 606
2019 ³	4 061,7	34 578	4 226,7	33 228
2018 ³	4 073,7	32 051	4 211,0	31 006
2017	4 012,3	29 638	4 142,9	28 704
2016	3 925,7	27 764	4 061,3	26 837
2015	3 856,9	26 591	3 991,1	25 697
2014	3 778,5	25 768	3 909,3	24 906
2013	3 737,4	25 035	3 863,0	24 221
2012	3 775,1	25 067	3 902,0	24 252
2011	3 773,3	24 455	3 905,5	23 627
2010	3 786,1	23 864	3 910,4	23 105

Zdroj: Český statistický úřad (2025)

Tabulka obsahuje údaje o průměrném evidenčním počtu zaměstnanců a průměrné měsíční mzdě v České republice v letech 2010 až 2024. Klíčovými ukazateli jsou přepočtený i fyzický počet zaměstnanců a výše průměrné mzdy.

V období let 2010 až 2024 dochází k mírnému kolísání počtu zaměstnanců, avšak dlouhodobý trend ukazuje na jejich celkový nárůst. Průměrný evidenční počet zaměstnanců v přepočtu na plný úvazek se pohyboval v roce 2010 na úrovni 3,79 milionu osob, zatímco v roce 2024 dosahuje 4,02 milionu. Obdobný vývoj lze pozorovat i u fyzického počtu zaměstnanců, který vzrostl z 3,91 milionu v roce 2010 na 4,25 milionu v roce 2024.

Průměrná měsíční mzda vykazuje za sledované období setrvalý růst. V roce 2010 činila průměrná mzda na přepočtené počty zaměstnanců 23 864 Kč, zatímco v roce 2024 již dosahuje 43 165 Kč. Průměrná mzda na fyzické osoby vykazuje obdobný trend – zatímco v roce 2010 byla ve výši 23 105 Kč, v roce 2024 se zvýšila na 43 732 Kč. Tento vývoj reflektuje růst mezd v ekonomice, který může být ovlivněn inflací, růstem produktivity práce či obecnými ekonomickými podmínkami.

Celkově lze z údajů vyvodit, že zaměstnanost v České republice zůstává stabilní, přičemž dochází k postupnému zvyšování mezd. Tento trend naznačuje pozitivní vývoj na pracovním trhu, kdy zaměstnanci v průměru dosahují vyšších příjmů, což může přispívat ke zvyšování životní úrovně.

1.12 Pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu

Podle klasifikace Galvasové (2008) se vlivy cestovního ruchu na okolní prostředí dělí na základě různých kritérií. Dopady cestovního ruchu lze posuzovat podle několika kritérií – především podle rozsahu (od lokální po globální úroveň), časového hlediska (krátkodobé vs. dlouhodobé) a jejich povahy (vratné nebo nevratné). Turismus může mít negativní vliv jak na přírodu a krajinu, tak na společenské a hospodářské prostředí.

Podle Páskové (2003) se tyto vlivy dělí podle místa působení (místní, regionální, národní, globální), podle délky trvání (krátkodobé, dlouhodobé) a také podle toho, zda jsou jejich dopady trvale udržitelné či nikoliv (dočasné, trvalé).

1.12.1 Ekonomické

Trnková (1995) upozorňuje, že cestovní ruch může zlepšit životní úroveň obyvatel díky finančním přínosům, ale jeho rozvoj musí respektovat kulturní, historické a ekonomické charakteristiky regionu. Specifikem služeb v cestovním ruchu je nemožnost jejich skladování – vážou se na určité místo a čas. Typickým rysem je sezónnost, která může snižovat dostupnost služeb mimo hlavní sezónu. Přínosy zahrnují tvorbu pracovních míst a navýšení příjmů – tedy tzv. multiplikační efekt, dále přínos cizí měny a podporu malých podnikatelů. Zároveň ale dochází k transformaci ekonomické struktury zejména ve venkovských oblastech. Mění se zaměření podnikání, rozšiřuje se infrastruktura, a některé tradiční ekonomické činnosti ustupují aktivitám spojeným s turismem.

V některých lokalitách dochází k nahrazování původních obchodů a služeb nabídkou pro turisty – například prodejem suvenýrů. V období sezóny může také docházet ke zvyšování cen běžného zboží, což se označuje jako jádrová inflace (Pásková, 2003).

Podle Pellešové a Kajzara (2017) hraje cestovní ruch klíčovou roli v ekonomickém rozvoji, neboť přispívá k zvyšování příjmů a rozvoji jednotlivých regionů. Mezi hlavní pozitivní ekonomické dopady patří:

- zvyšování příjmů z mezinárodního turismu – příjezdový cestovní ruch představuje tzv. „neviditelný export“, kdy turisté přinášejí do ekonomiky dané země cizí měnu,
- podpora zaměstnanosti – cestovní ruch hraje klíčovou roli v podpoře zaměstnanosti, neboť vytváří pracovní místa nejen v přímých oblastech, jako je hotelnictví, gastronomie a průvodcovské služby, ale také nepřímo v dodavatelských řetězcích,
- rozvoj infrastruktury – investice do dopravních a technických systémů, jako jsou silnice, letiště, kanalizace a vodovody, prospívá nejen turistickému sektoru, ale i místním obyvatelům,
- podpora malého a středního podnikání – cestovní ruch zajišťuje stabilní příjmy pro řemeslníky, drobné živnostníky, obchodníky a další místní podnikatele.

Na druhé straně, Pellešová a Kajzar (2017) poukazují na některé negativní aspekty cestovního ruchu.

- Úniky – Ty znamenají pokles příjmů pro stát nebo region kvůli nutnosti dovážet zboží, služby nebo finanční prostředky.

- Ekonomická závislost na turismu – Projevuje se v mnoha rozvojových zemích, a může vést k zranitelným ekonomikám s nízkou diverzifikací, což je činí náchylnými vůči globálním krizím a přírodním katastrofám.
- Enklávy – Resorty v horách či u moře, kde turisté často zůstávají během celé dovolené. To brání návštěvníkům, aby objevili okolní oblasti a omezují tak příležitosti pro místní podnikatele. Přestože all-inclusive hotely generují vysoké příjmy, jejich celkový přínos pro místní ekonomiku bývá nižší než u jiných typů ubytování, protože často dovážejí výrobky ze zahraničí a zaměstnávají méně místních pracovníků.
- Růst cen: Zvýšená poptávka ze strany turistů po službách a produktech může tlačit na růst cen, což negativně dopadá na místní obyvatele, jejichž příjmy zůstávají stejné. To může přispět ke zhoršení sociální situace, zvýšení kriminality, migraci nebo dokonce vyhlazení určitých oblastí.
- Výdaje na infrastrukturu: Investice do turistické infrastruktury představují značnou zátěž pro místní samosprávy, což může vést k omezením financování jiných veřejných služeb. Navíc kvůli sezónnosti je až třetina pracovních míst v turisticky orientovaných oblastech závislá na tomto odvětví.

1.12.2 Neekonomické

Environmentální dopady

Cestovní ruch a příroda jsou navzájem provázané – kvalitní životní prostředí zvyšuje atraktivitu destinací a zároveň cestovní ruch přispívá k jejich ochraně. Právě díky turistickému zájmu vznikají chráněné přírodní oblasti jako národní parky nebo přírodní rezervace. Rozvoj infrastruktury, značení tras či výběr vstupného přináší prostředky na udržitelnost přírody a bezpečnost návštěvníků (Nejdl, 2011).

Kraus (2006) a Šauer a kol. (2015) uspořádali a popsali pozitivní vlivy cestovního ruchu následovně:

- Zlepšení environmentálního managementu a plánování rozvoje – Efektivní řízení a včasné plánování v oblasti cestovního ruchu mohou výrazně přispět k ochraně přírodních zdrojů v turistických destinacích. Cestovní ruch také podporuje iniciativy zaměřené na zlepšení environmentálního managementu a nástrojů pro plánování.
- Finanční podpora – Cestovní ruch může přitáhnout pozornost vládních institucí k ekologicky cenným oblastem. To zahrnuje veřejné investice do udržitelných forem cestování a ochrany přírodního dědictví. Dodatečné finanční prostředky mohou rovněž pocházet přímo od návštěvníků, například prostřednictvím vstupného či poplatků za průvodcovské služby.
- Zvýšení povědomí o ochraně životního prostředí – V oblasti cestovního ruchu se podniky mohou angažovat ve vzdělávání veřejnosti ohledně svých ekologických iniciativ a předvádět, jakým způsobem mohou přispět k ochraně přírody.
- Monitoring – Rozvoj cestovního ruchu může do regionu přinést nové technologie pro sledování vlivu lidské činnosti na životní prostředí.

Na druhé straně, negativní dopady cestovního ruchu na životní prostředí jsou podle Galvasové (2008) zásadní, zejména v situacích, kdy počet turistů překročí únosnou kapacitu

určité destinace. To může vést k degradaci, a dokonce i destrukci životního prostředí, zejména v důsledku nadměrného využívání přírodních zdrojů a znečištění.

Mezi hlavní negativní následky cestovního ruchu patří:

1. Turistické znečištění – Podle Páskové (2014) se turistické znečištění projevuje jako změna složek životního prostředí způsobená cestovním ruchem, která znemožňuje přirozený rozvoj území.
2. Emise – Tyto emise se definují jako proces uvolňování látek nebo energií ze znečišťujících zdrojů do životního prostředí. Sektor cestovního ruchu se na tvorbě emisí podílí jak přímo (např. silniční a letecká doprava, provoz zábavních parků a center), tak nepřímo (např. elektrická energie, stavební materiály) (Pásková, 2014). Podle Kozla (2006) je největší ekologická zátěž spojena s přepravou turistů mezi letištěm a destinací, především automobilovou dopravou, která představuje zásadní hrozbu pro životní prostředí. Dále automobilová doprava zvyšuje hladinu hluku a negativně ovlivňuje složení půdy, což je také rizikem pro faunu a flóru.
3. Přírodní zdroje – Přírodní zdroje zahrnují jak obnovitelné, tak neobnovitelné zdroje, mezi které patří fosilní paliva, půda, lesy, korálové útesy a nerostné suroviny. Tyto zdroje jsou zvláště ohroženy rozšiřováním infrastruktury cestovního ruchu a pohybem turistů v různých destinacích (Šauer a kol., 2015).
4. Eroze – Erozi můžeme definovat jako „proces narušování povrchu přírodních materiálů, zejména odstraňováním vrchní vrstvy půdy a povrchové vrstvy hornin, který nastává v důsledku působení větru, vody, sněhu, ledovců a živých organismů, včetně člověka, a zahrnuje jak fyzikální, tak chemické procesy" (Pásková, 2014). Cestovní ruch významně přispívá k erozním procesům, zejména rozšiřováním, prohlubováním nebo sešlapáváním cest v okolí kulturních a přírodních památek (Pásková, 2014).

Dopady na sociokulturní prostředí

Vliv cestovního ruchu na sociokulturní prostředí zahrnuje pozitivní i negativní aspekty, které lze kategorizovat do různých skupin. Mezi konkrétní příklady patří například nárůst populace, zachování tradičních zvyků, tlak na poskytování služeb primárně turistům (za následek omezený přístup pro místní obyvatele, například kvůli vyšším cenám nebo poplatkům), nebo snaha obyvatel naučit se cizí jazyky používané turisty. Vyhodnocení dopadů cestovního ruchu je komplikované a často subjektivní, neboť mnohé aspekty nelze přesně vyčíslit a často zůstávají opomíjeny. Sociokulturní prostředí konkrétní destinace formují její místní obyvatelé, přičemž sociální, kulturní, politické a ekonomické vazby dávají místu jeho charakter. Vztah mezi místními obyvateli a turisty představuje dynamický proces vzájemné interakce, kdy se obě strany ovlivňují (Palatková, 2011).

Podle Palatkové (2011) se mezi pozitivní sociokulturní vlivy cestovního ruchu v destinaci řadí:

- Využití kultury jako atraktivního prvku – revitalizace tradičního umění, festivalů a jazyka, která vede k vyšší podpoře tradiční kultury a etnické sounáležitosti.
- Přímý kontakt mezi místními obyvateli a návštěvníky – zvyšování sociálních příležitostí a překonávání negativních stereotypů.
- Rozvoj a využití zařízení cestovního ruchu – rozšíření možností volnočasových aktivit zaměřených na relaxaci, sport a kulturu pro místní obyvatele.

- Nárůst počtu obyvatel, který vyžaduje rozvinutou infrastrukturu – podpora kulturních, vzdělávacích, sportovních a dalších zařízení přispívajících ke zvyšování kvality života obyvatel.
- Změny v zaměstnanosti a ekonomické struktuře spojené se změnami sociálního statusu, vznik nových sociálních a ekonomických příležitostí, jež pomáhají zmírňovat sociální nerovnosti.

Naopak mezi negativní dopady řadí Palatková (2011):

- využití kultury jako turistické atrakce může vést k přizpůsobení tradičních řemesel a činností potřebám návštěvníků, což může vést ke ztrátě autenticity těchto praktik, dochází také k postupnému úpadku místního jazyka a narušování soukromí obyvatel,
- mezi místními obyvateli a turisty se často vytváří přímý kontakt, který může mít různé důsledky, jako je vytváření mylných představ o kultuře, zvýšená komercializace a posilování negativních stereotypů, tento proces může také vést k přítomnosti cizích vlivů, které mění charakter destinace,
- rozvoj a rozšiřování zařízení cestovního ruchu může mít za následek, že místní obyvatelé ztratí přístup k místům a vybavení, která dříve sloužila jako zdroj jejich relaxace a odpočinku,
- nárůst populace vyvolaný turismem si vyžaduje rozsáhlejší infrastrukturu, což může vést k problémům, jako jsou dopravní zácpy, přelidnění, a dokonce i zvýšení míry kriminality,
- dále mohou nastat změny na trhu práce a v ekonomické struktuře v důsledku posunu ve společenském postavení, což přispívá k větší sociální nerovnosti a napětí mezi místními obyvateli a turisty, ale i mezi samotnými rezidenty.

Galvasová (2008) upozorňuje mimo jiné na negativní dopad tzv. demonstračního efektu. Tento jev spočívá v tom, že místní obyvatelé začínají napodobovat chování a spotřební vzorce turistů, což může ovlivnit jejich životní styl a hodnoty. Zároveň roste zájem rezidentů o využívání služeb určených původně pro návštěvníky. Součástí tohoto problému může být i soutěž o prostor, tedy koncentrace turistů v atraktivních oblastech, která zvyšuje tlak na veřejný prostor a infrastrukturu.

Dalším negativním dopadem, který zmiňuje Pásková (2003), je dualizace společnosti. Tento pojem označuje proces, při němž dochází k rozdělení společnosti na dvě socioekonomické skupiny – bohaté a chudé. Dualizace se často projevuje v oblastech silně zatížených cestovním ruchem, kde určitá část obyvatel profituje z turistické aktivity (např. podnikatelé v cestovním ruchu), zatímco jiní čelí rostoucím životním nákladům bez přímého prospěchu z příjmů, které turismus generuje.

Goeldner a Brent Ritchie (2012) identifikují celkem 16 hlavních společenských dopadů spojených s cestovním ruchem. Mezi nimi vyzdvihují i 9 negativních efektů, které mohou negativně zasáhnout hostitelské komunity. Následuje výběr některých nejzásadnějších sociálních dopadů spojených s rozvojem cestovního ruchu.

1. Cestování za odpočinkem nebo prací často zanechává výrazné a dlouhodobé vzpomínky, které patří k nejvýraznějším momentům v našich životech.
2. Pro rodiny představují tyto společné zážitky důležitou součást roku a přispívají k upevnění vztahů mezi jejími členy.

3. Turistická přítomnost v určité lokalitě může ovlivnit každodenní životy rezidentů, přičemž míra dopadu závisí na kulturní a sociální různorodosti návštěvníků, například ve stylu oblékání, chování či výdajových návycích.
4. Cestovní ruch může významně měnit charakter života i uvnitř jednoho státu, zvláště pokud je příliv turistů výrazný vůči počtu místních. Taková situace často vede ke změnám v poptávce po zboží, oblékání, konzumaci i postojích k osobním a společenským svobodám.
5. Pozitivní mezilidské vztahy mezi návštěvníky a domácími vznikají zejména při neformálních setkáních, například na kulturních akcích, recepcích nebo v rámci programů zaměřených na výměnu zážitků a zkušeností, jako je „People-to-People“ či zážitkové formy turistiky.
6. Z hlediska kriminality nebývá dopad cestovního ruchu příliš výrazný, nicméně turisté mohou být snadným cílem. Úkolem místních je poskytovat informace, které pomohou vyhnout se rizikovým místům a situacím.
7. Někdy však mezi místními vzniká odpor vůči návštěvníkům, zejména pokud dochází k přetěžování služeb a infrastruktury. V období hlavní sezony často stoupají ceny produktů a služeb, což může vést k nespokojenosti domácí populace.
8. Masivní rozmach cestovního ruchu může být provázen i sociálně nežádoucími jevy, jako je nárůst prostituce, hazardních her, nadměrné konzumace alkoholu, rušení nočního klidu nebo dopravní přetížení.

Vybrané negativní společenské dopady na hostitelskou společnost popisují uvedení autoři následovně:

1. S rostoucím turistickým ruchem se často objevují i nežádoucí společenské jevy, jako jsou hazard, prostituce, nadměrná konzumace alkoholu a další formy společensky nepřijatelného chování.
2. V důsledku přítomnosti turistů dochází k tzv. demonstračnímu efektu – místní obyvatelé začínají toužit po životním stylu, luxusních produktech a dováženém zboží, které vidí u návštěvníků.
3. V oblastech s kulturní či etnickou rozmanitostí mezi domácími a turisty může dojít ke vzniku napětí nebo konfliktů, zejména pokud se tyto rozdíly stávají zdrojem frustrace.
4. Pracovníci zaměstnaní v sektoru cestovního ruchu často přijímají výrazně podřízený postoj vůči turistům, který může být vnímán jako přehnaná vstřícnost či servilita.
5. Nadměrná poptávka po turistických suvenýrech má za následek úpadek tradiční umělecké hodnoty – řemeslná výroba a umění se mnohdy mění v laciný kýč uzpůsobený vkusu návštěvníků.

1.13 Cíl a metodika zkoumání

Cílem zkoumání je zhodnocení přímých a nepřímých dopadů cestovního ruchu na ekonomiku regionu Střední Čechy. Regionální makroekonomická analýza umožní identifikovat a kvantifikovat jak pozitivní, tak negativní vlivy cestovního ruchu na vybrané ekonomické i neekonomické ukazatele. Mezi klíčové ekonomické ukazatele budou patřit hrubý domácí produkt (HDP) regionu, míra zaměstnanosti v sektoru cestovního ruchu, počet obyvatel nebo průměrná hrubá měsíční mzda. Dále budou zohledněny i neekonomické faktory, například

sociální dopady (kvalita života obyvatel, dostupnost služeb) a environmentální aspekty (zatížení infrastruktury, dopady na životní prostředí).

Analýza bude postavena na kvantitativních metodách, přičemž hlavním nástrojem pro kvantifikaci vlivu cestovního ruchu budou matematicko-statistické metody. Klíčovými technikami budou regresní a korelační analýza, které umožní identifikovat vztahy mezi cestovním ruchem a ekonomickými indikátory regionu. Regresní analýza pomůže odhadnout sílu a směr vlivu cestovního ruchu na vybrané makroekonomické proměnné, zatímco korelační analýza odhalí možné vzájemné závislosti mezi jednotlivými faktory.

Data potřebná pro analýzu budou získána ze sekundárních zdrojů, především z databází Českého statistického úřadu (ČSÚ), Ministerstva pro místní rozvoj (MMR), CzechTourism, případně z akademických studií a odborných publikací zabývajících se problematikou regionálního rozvoje a cestovního ruchu. Tam, kde to bude relevantní, budou využity i data z mezinárodních organizací, jako jsou Eurostat nebo OECD, umožňující širší srovnání s jinými regiony či zeměmi.

Výsledky této analýzy by měly přispět k hlubšímu porozumění role cestovního ruchu v ekonomickém rozvoji Středočeského kraje. Na základě získaných poznatků mohou být formulovány doporučení pro regionální politiku cestovního ruchu s cílem maximalizovat jeho ekonomické přínosy a minimalizovat negativní dopady.

1.13.1 Korelační analýza

Podle Havránka (2004) je primárním účelem korelační analýzy posoudit sílu a těsnost vztahu mezi zkoumanými proměnnými. Jednoduchá lineární i nelineární korelace bývá obvykle analyzována za předpokladu, že změny náhodných veličin „x“ a „s“ (případně statistických znaků) lze vhodně popsat prostřednictvím regresní funkce – ať už lineární, či nelineární. Také při vícenásobné korelační analýze se vychází z charakteristiky závislosti mezi proměnnými, přičemž tato závislost je vyjádřena regresní funkcí.

Jednoduchá lineární korelační analýza. Nejčastěji používanou mírou síly jednoduché lineární korelace je Pearsonův koeficient korelace, označovaný jako „k_{xs}“. Tento koeficient se vypočítává podle následujícího vztahu:

$$k_{xs} = \frac{S_{xs}}{S_x S_s} \quad k_{xs} \in \langle -1; 1 \rangle$$

Pearsonův korelační koeficient „k_{xs}“ se pohybuje v intervalu od -1 do 1, tedy $k \in \langle -1; 1 \rangle$. Hodnoty blízké 1 indikují pozitivní korelaci, což naznačuje, že oba statistické ukazatele „SZ-x“ a „SZ-s“ se pohybují ve stejném směru (rostou nebo klesají současně). Naopak hodnoty blízké -1 signalizují negativní korelaci, kdy nárůst jednoho ukazatele je doprovázen poklesem druhého. Koeficient kolem hodnoty 0 značí absenci korelace, což znamená, že mezi těmito ukazateli neexistují žádné vzorcové souvislosti v jejich nárůstech nebo poklesech. Pearsonův koeficient je empirický parametr, který má charakter náhodné veličiny a může sloužit jako bodový odhad teoretického koeficientu korelace (Záškodný a kol., 2011).

V souvislosti s Pearsonovým korelačním koeficientem se kromě běžně využívaných směrodatných odchylek „S_x“ a „S_s“ (které odpovídají druhým odmocninám centrálních momentů „C_{2x}“ a „C_{2s}“) vztahujících se ke znakům „SZ-x“ a „SZ-s“ uvažuje také tzv. smíšený

centrální moment druhého stupně, označovaný jako „Sxs“. Tento moment je definován pomocí vzorce, v němž „O_{1x}“ a „O_{1s}“ představují obecné momenty prvního řádu vztažené ke zkoumaným znakům „SZ-x“ a „SZ-s“.

$$S_{xs} = \sum_{i=1}^k \frac{n_i}{n} (x_i - O_{1x})(s_i - O_{1s}),$$

Symbol „k“ ve vzorci udává počet jednotek, ze kterých jsou statistické znaky „SZ-x“ a „SZ-s“ odvozeny. Smíšený centrální moment druhého řádu „Sxs“ zároveň představuje míru kovariance mezi těmito znaky, což ukazuje na vzájemné kolísání těchto dvou veličin (Záškodný a kol., 2011).

Kromě Pearsonova korelačního koeficientu se pro posouzení intenzity lineární závislosti mezi dvěma proměnnými využívají také jiné nástroje – například velikost menšího úhlu mezi regresními přímkami nebo koeficient determinace (Záškodný a kol., 2011).

1.13.2 Regresní analýza

Podle Hindlse (2007) je jedním z hlavních cílů matematické statistiky — široce využívané jak v technických, tak i v sociálních vědách — analyzovat a zkoumat závislosti mezi dvěma či více proměnnými (statistickými znaky). Tento typ vztahů je předmětem regresní analýzy, jejímž úkolem je popsat závislost prostřednictvím regresní funkce. Takto získaná funkce nám umožňuje předpovědět hodnoty závislé proměnné při znalosti hodnot proměnných nezávislých.

Regresní analýza se obvykle využívá ze dvou hlavních důvodů. Prvním je, že kvantifikací vztahů mezi proměnnými lze posoudit, zda mezi sledovanými znaky existuje potenciální kauzální souvislost. Druhým důvodem je možnost vytváření regresních predikcí, při nichž odhadujeme hodnoty jedné veličiny na základě známých (nebo předpokládaných) hodnot jiné. Tento přístup je obzvláště užitečný v situacích, kdy přímé měření určité veličiny není možné, je příliš nákladné, nebo časově náročné, zatímco měření jiné veličiny je jednodušší a mezi nimi existuje statistická vazba (Kába a Svatošová, 2008).

Autoři Likeš, Cyhelský a Hindls (1993) zdůrazňují, že regresní analýza slouží ke zkoumání vztahů mezi dvěma nebo více kvantitativními znaky. Tento soubor metod umožňuje provádět odhady hodnot určité proměnné na základě znalosti jedné nebo více vysvětlujících proměnných. V praxi nachází své uplatnění v mnoha odvětvích, přičemž v ekonomii je často aplikována při modelování a predikci například poptávky nebo nabídky.

Pokud se zaměříme pouze na dvě proměnné, lze problém regresní analýzy zjednodušit. V takovém případě pracujeme s dvourozměrným výběrovým souborem obsahujícím dva statistické znaky — „SZ-x“ a „SZ-s“. Znak „SZ-x“ odpovídá metrické škále reprezentované hodnotami $x_1, x_2, \dots, x_n$, které reflektují absolutní četnosti jednotlivých případů. Naproti tomu znak „SZ-s“ odpovídá hodnotám $s_1, s_2, \dots, s_n$, získaným měřením přiřazeným jednotlivým hodnotám „SZ-x“. Výsledkem jsou „n“ uspořádané dvojice $[x_i, s_i]$, které umožňují zpracovávat data v přehledné formě. Tento přístup vychází z možnosti přiřadit každé měřené jednotce konkrétní statistickou hodnotu (Záškodný a kol., 2011).

K určení závislosti mezi těmito dvěma znaky se často používá metoda nejmenších čtverců. Ta umožňuje minimalizovat rozdíly mezi skutečnými a odhadnutými hodnotami závislé

proměnné. V rámci jednoduché regresní analýzy, kde je teoretická regresní funkce vyjádřena obecně jako $y = f(x)$, lze součet nejmenších čtverců zapsat následujícím způsobem:

$$S = \sum_{i=1}^k (s_i - y_i)^2$$

k vyjadřuje společný počet prvků škály u obou statistických znaku SZ-x a SZ-s. Symboly y_i označují hodnoty regresní funkce $y = f(x)$, odpovídající hodnotám $x = x_i$. Metoda nejmenších čtverců pak spočívá v hledání regresní funkce $y = f(x)$ prostřednictvím minimální hodnoty součtu S (Likeš a Laga, 1978).

2 Analytická část

2.1 Region Střední Čechy (Středočeský kraj)

Středočeský kraj, nacházející se v centrální části České republiky, je nejrozsáhlejším krajem jak z hlediska plochy, tak i počtu obyvatel a obcí. Ke dni 31. prosince 2023 jeho rozloha činila 10 929 km², což odpovídá přibližně 14 % celkové výměry státu a téměř dvojnásobku průměrné velikosti krajů v ČR. Kraj zcela obklopuje hlavní město Prahu a sousedí se všemi kraji v Čechách, s výjimkou Karlovarského, a nesousedí ani s žádným moravským krajem. Zatímco severní a východní části jsou charakteristické rovinatým terénem, jih a jihozápad tvoří vrchovinné oblasti (Český statistický úřad, 2024).

Administrativně je kraj rozdělen do 12 okresů, přičemž okresních měst je 10. Největší rozlohu má okres Příbram, který zaujímá 14,3 % celkové krajské plochy, zatímco nejmenší rozměr má okres Praha-západ s 5,3 %. V rámci kraje je vymezeno 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností – z nich má největší územní rozsah Rakovník (8,2 %) a nejmenší tvoří Neratovice (1 %) (Český statistický úřad, 2024).

Podle Českého statistického úřadu (2024) bylo v roce 2023 evidováno v kraji celkem 1 144 obcí. Největší koncentraci těchto obcí vykazovaly okresy Mladá Boleslav a Příbram (každý po 120 obcích), nejnižší počet obcí měl okres Mělník (69). V rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností byla největší Mladá Boleslav s 98 obcemi, zatímco nejmenší obvody představují Lysá nad Labem a Neratovice s pouhými 12 obcemi. V kraji převažují menší sídla s méně než dvěma tisíci obyvateli – těch je 1 014, přičemž v nich žije 39,4 % všech obyvatel. Statut města má celkem 86 obcí, přičemž statutárními městy jsou Kladno a Mladá Boleslav. Podíl městského obyvatelstva zde činil 51,3 %, což je nejnižší hodnota mezi všemi kraji v republice.

Na konci roku 2023 žilo ve Středočeském kraji 1 455 940 osob, což z něj činilo nejlidnatější kraj České republiky. Nejvyšší počet obyvatel vykazoval okres Praha-východ s 202 067 lidmi. Naopak Kutná Hora a Rakovník byly jediné okresy, jejichž počet obyvatel nedosáhl hranice 100 tisíc. Největší hustotu zalidnění měly okresy Praha-západ, Praha-východ a Kladno – všechny překročily hranici 200 obyvatel na km². Naopak v okrese Rakovník byla hustota nejnižší, a to pod 70 obyvatel na km². Vliv metropole Prahy se výrazně promítá do ekonomického profilu regionu, který slouží jako významná zásobárna pracovních sil, místo rozvoje průmyslu i zázemí pro rekreaci (Český statistický úřad, 2024).

Dopravní infrastruktura v tomto kraji je hustší než v jakémkoli jiném regionu po Praze a skládá se z nejvytíženějších transportních tras. Historicky se zde setkávají železniční a silniční komunikace, které vedou směrem do hlavního města. Vodní dopravu pak reprezentuje Labsko-vltavská vodní cesta, jejíž většina se nachází v tomto kraji (Český statistický úřad, 2024).

Podle údajů Českého statistického úřadu (2024) je ekonomická struktura Středočeského kraje charakterizována rozmanitostí, která propojuje zemědělskou činnost s průmyslovým sektorem. V oblasti zemědělství zaujímá významné místo pěstování obilovin, cukrové řepy a rovněž produkce ovoce a zeleniny. V rámci průmyslové výroby vynikají odvětví jako strojírenství, chemický průmysl a potravinářství. Mezi klíčové průmyslové subjekty regionu patří například automobilka ŠKODA AUTO se sídlem v Mladé Boleslavi.

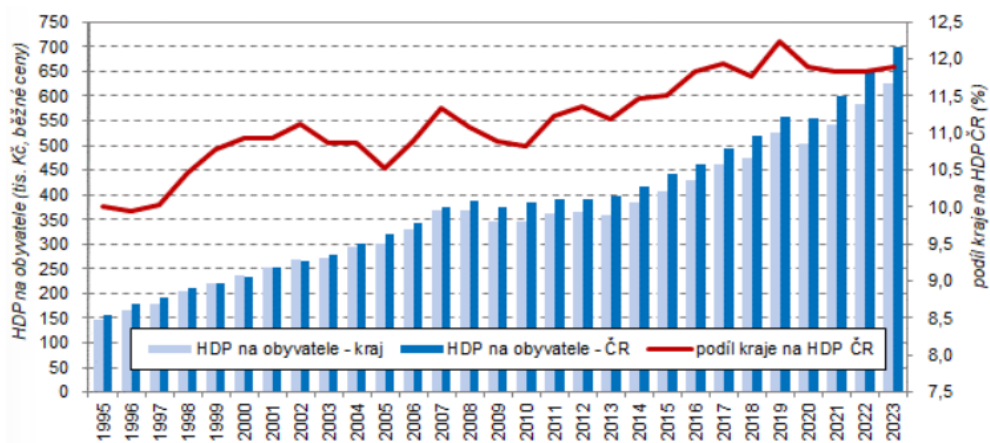
Region má také výrazný kulturní a přírodní potenciál. Může se pochlubit památkami zařazenými na seznam světového dědictví UNESCO – konkrétně v Kutné Hoře a Průhonicích. Vedle toho se zde nachází řada historických měst a množství kulturních památek s různými stupni ochrany. Z hlediska přírodních hodnot mají význam především chráněná území, jako jsou CHKO Křivoklátsko, Český kras nebo Brdy. Posledně jmenovaná oblast byla v roce 2016 vyhlášena chráněnou krajinnou oblastí po zrušení vojenského prostoru, čímž došlo ke zmenšení celkové rozlohy kraje o 87,9 km² (Český statistický úřad, 2024).

2.2 HDP a jeho vliv na Středočeský kraj

V roce 2023 dosahoval hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele ve Středočeském kraji 89,2 % průměru České republiky, což kraji zajistilo třetí místo mezi všemi regiony. Kromě významné role automobilového průmyslu se na tomto výsledku podílí i geograficky výhodná poloha kraje, který tvoří okolí hlavního města Prahy (Český statistický úřad, 2024).

Dále uvedené statistiky se vztahují výhradně k roku 2023, neboť aktuálnější data za rok 2024 budou Českým statistickým úřadem publikována až v roce 2026. Z hlediska ekonomické výkonnosti patří Středočeský kraj dlouhodobě mezi nejvýkonnější regiony, zpravidla zaostává pouze za Prahou. V roce 2023 činil HDP na obyvatele (v paritě kupní síly) 80,7 % průměru zemí Evropské unie. Celková výše HDP v kraji dosáhla 906,3 miliardy korun, zatímco hrubá přidaná hodnota (HPH) byla vykázána ve výši 832,2 miliardy Kč. Při porovnání se stálými cenami z roku 1995 se HDP regionu navýšil více než dvojnásobně – konkrétně 2,54krát, což představuje nejvyšší tempo růstu mezi kraji. V rámci republiky byl Středočeský kraj v roce 2023 druhý za Prahou, a to jak z hlediska podílu HDP, tak i HPH, přičemž oba ukazatele představovaly 11,9 % celonárodního výkonu. Navíc došlo k meziročnímu navýšení HDP v reálných cenách o 1,4 %, zatímco v rámci celé ČR se zaznamenal mírný pokles o 0,1 % (Český statistický úřad, 2025).

Z hlediska odvětvové struktury HPH vyniká Středočeský kraj vyšším zastoupením průmyslu 34,7 %, oproti republikovému průměru 27,7 %. Silné postavení zde mají také činnosti související s nemovitostmi (17,9 % vs. 12,3 %), dále pak oblasti obchodu, dopravy, ubytování a stravovacích služeb (20,1 % v kraji ku 18,1 % v ČR). Zemědělství zde tvoří 2,1 % HPH, což je rovněž více než celostátní průměr 1,9 %. Tvorba hrubého fixního kapitálu dosáhla hodnoty 293,2 miliardy korun, což odpovídá nejvyšší investiční aktivitě mezi kraji – 32,4 %. Čistý disponibilní důchod domácností činil v roce 2023 celkem 589,3 miliardy Kč. Přepočítáno na obyvatele představovala tvorba fixního kapitálu 202,2 tisíce Kč a čistý disponibilní důchod 406,3 tisíce Kč, což Středočeskému kraji zajistilo druhou příčku, hned za Prahou (Český statistický úřad, 2025).

Obr. 3: Hrubý domácí produkt na obyvatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995–2023

zdroj: Český statistický úřad (2025)

Na tomto grafu můžeme vidět, že v druhé polovině 90. let Středočeský kraj z hlediska HDP svoje postavení v rámci celé republiky posiloval. V roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, za to v roce 2002 to bylo už 11,0 %. Mezi lety 2003 a 2013 došlo k mírnému kolísání a také poklesu, to se však ustanovilo v roce 2014, kde se hodnota dostala přes 11 % a na této hodnotě už zůstala. V roce 2019 vykázal kraj nejvyšší podíl a to 11,9 %.

Podle Českého statistického úřadu (2025) hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2023 výše 906,3 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 624,9 tis. Kč, což byla 3. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze s 1 493,2 tis. Kč a Jihomoravském kraji s 678,8 tis. Kč).

Tab. 4: Podíl cestovního ruchu na HDP ve Středočeském kraji v letech 2019–2024

Rok	Podíl na HDP (%)
2019	5,0
2020	4,5
2021	4,8
2022	5,2
2023	5,2
2024	5,5

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Podíl cestovního ruchu na hrubém domácím produktu (HDP) ve Středočeském kraji mezi lety 2019 a 2024 zažil proměnlivý vývoj. V roce 2019 činil tento podíl 5,0 %, avšak v roce 2020 došlo k poklesu na 4,5 %, což bylo pravděpodobně způsobeno pandemií COVID-19 a souvisejícími omezeními. Oživení nastalo v roce 2021, kdy se podíl mírně zvýšil na 4,8 %.

V roce 2022 se cestovní ruch vrátil na úroveň před krizí, a to s podílem 5,2 %. Tato hodnota se udržela i v roce 2023. Podle očekávání má v roce 2024 růst pokračovat, a to až na 5,5 %. Tímto způsobem se projevuje stabilizace a postupný rozvoj cestovního ruchu v regionu.

2.3 Kvantifikace vlivů cestovního ruchu na regionální HDP

2.3.1 Výdaje na kulturu X HDP Středočeského kraje

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu vztahu mezi výdaji na kulturu a HDP Středočeského kraje. Pomocí regresní analýzy bude zkoumáno, zda a jakým způsobem investice do kultury ovlivňují celkový ekonomický výkon regionu.

Tab. 5: Vliv výše výdajů na kulturu na HDP Středočeského kraje

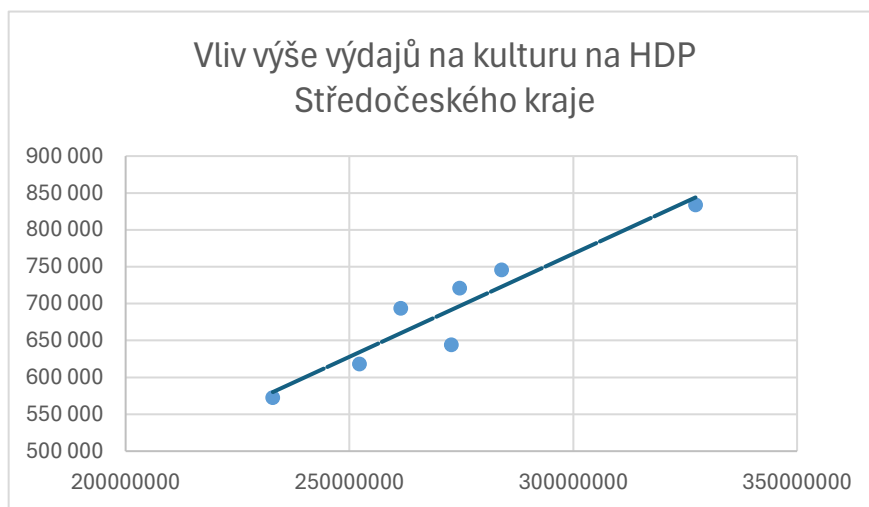
Rok	Výdaje na kulturu celkem (X)	HDP Středočeského kraje v mil. Kč (Y)
2016	232 890 000	572 592
2017	252 234 000	618 214
2018	272 744 000	644 108
2019	274 652 000	720 988
2020	261 508 000	693 829
2021	284 025 000	745 899
2022	327 307 000	833 853

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,944985898							
Hodnota spolehlivosti R	0,892998347							
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,871598017							
Chyba stř. hodnoty	31319824089							
Pozorování	7							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	4,09326E+22	4,09326E+22	41,72825014	0,001323481			
Rezidua	5	4,90466E+21	9,80931E+20					
Celkem	6	4,58372E+22						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	-7,075E+10	1,1835E+11	-0,597804054	0,576014607	-3,74978E+11	2,33478E+11	-3,74978E+11	2,33478E+11
Soubor X 1	2794,607685	432,6191726	6,459740717	0,001323481	1682,524698	3906,690671	1682,524698	3906,690671

Obr. 4: Regresní analýza vlivu výše výdajů na kulturu na HDP Středočeského kraje

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 5: Vliv výše výdajů na kulturu na HDP Středočeského kraje

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Regresní analýza ukázala, že mezi výdaji na kulturu a HDP Středočeského kraje existuje silná přímá závislost. Hodnota koeficientu korelace (R) je 0,944, což naznačuje velmi silnou korelaci mezi těmito dvěma proměnnými. Hodnota $p = 0,0013$ potvrzuje, že vztah mezi výdaji na kulturu a HDP je statisticky významný, tedy nelze ho přisoudit náhodě.

Vysoká hodnota koeficientu korelace potvrzuje přímou závislost mezi výdaji na kulturu a růstem HDP. To znamená, že zvýšení investic do kulturního sektoru vede k růstu ekonomiky Středočeského kraje. Tento vztah lze vysvětlit tím, že kultura je důležitým ekonomickým faktorem – podporuje zaměstnanost, přitahuje turisty a stimuluje spotřebu v souvisejících odvětvích, jako je gastronomie a doprava.

Dopady na cestovní ruch a jiná odvětví, pozitivní dopady:

- podpora cestovního ruchu – investice do kulturních institucí, festivalů a historických památek přitahují více turistů, což zvyšuje příjmy v odvětví ubytování, stravování a dopravy,
- vytváření pracovních míst – vyšší financování kultury vede k růstu zaměstnanosti v oblasti umění, organizace akcí a dalších kreativních odvětví,
- zvýšení atraktivity regionu – rozvoj kulturní infrastruktury zlepšuje image regionu a činí ho atraktivnějším pro obyvatele i návštěvníky.

Negativní dopady:

- možná neefektivnost investic – pokud nejsou kulturní projekty dobře řízeny, může dojít k plýtvání veřejnými financemi bez významného ekonomického přínosu,
- sezónní výkyvy v cestovním ruchu – některé kulturní akce a památky přitahují turisty jen v určitém období, což vede k nerovnoměrnému zatížení infrastruktury.
- nerovnoměrná podpora jiných odvětví – pokud jsou rozpočtové prostředky výrazně alokovány do kultury, mohou být jiné sektory (například vzdělávání nebo zdravotnictví) finančně poddimenzovány.

Dopady na jiná odvětví:

- doprava – zvýšená návštěvnost kulturních institucí zvyšuje nároky na veřejnou dopravu a infrastrukturu,
- gastronomie a obchod – větší množství turistů znamená vyšší tržby pro restaurace, kavárny a suvenýrové obchody,
- realitní trh – investice do kultury a zvýšený zájem turistů mohou vést ke zvyšování cen nemovitostí v atraktivních oblastech.

Výsledky analýzy ukazují, že investice do kultury mají pozitivní vliv na ekonomiku Středočeského kraje, a to především díky stimulaci cestovního ruchu a souvisejících odvětví.

2.3.2 Náklady na ochranu životního prostředí X HDP Středočeského kraje

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu vztahu mezi náklady na ochranu životního prostředí a HDP Středočeského kraje. Cílem je zjistit, zda a jakým způsobem tyto investice přispívají k ekonomickému růstu, a identifikovat hlavní přínosy i možné negativní dopady.

Tab. 6: Vliv nákladů na ochranu ŽP na HDP Středočeského kraje

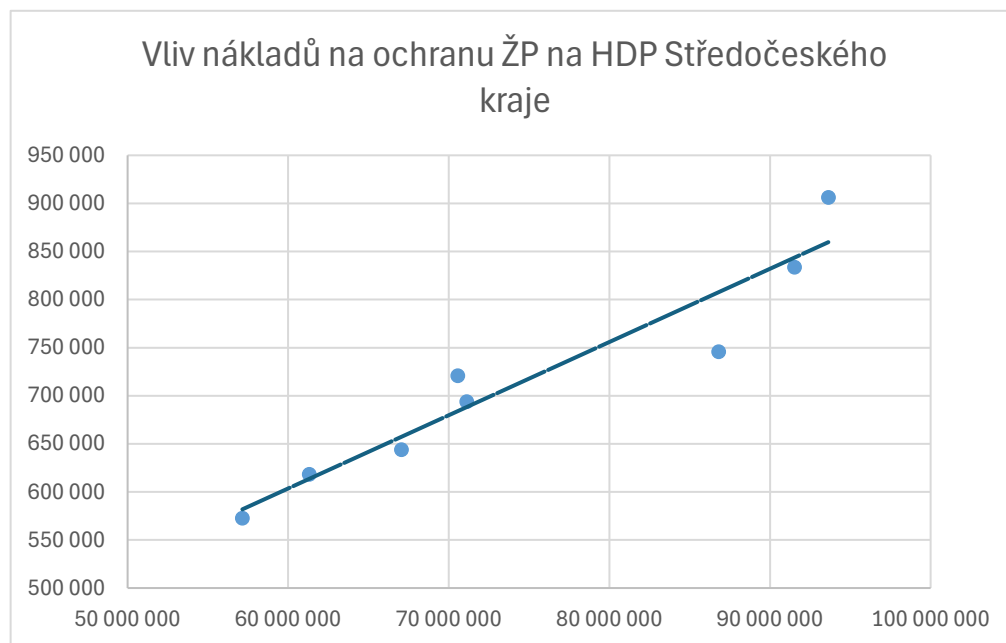
Rok	Náklady na ochranu ŽP (X)	HDP Středočeského kraje v mil. Kč (Y)
2016	57 145 414	572 592
2017	61 306 944	618 214
2018	67 039 535	644 108
2019	70 556 400	720 988
2020	71 116 088	693 829
2021	86 788 774	745 899
2022	91 519 524	833 853
2023	93 631 642	906 322

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,954291732							
Hodnota spolehlivosti R	0,910672709							
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,895784827							
Chyba stř. hodnoty	35950404489							
Pozorování	8							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	7,90564E+22	7,90564E+22	61,16872227	0,00023063			
Rezidua	6	7,75459E+21	1,29243E+21					
Celkem	7	8,6811E+22						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	1,46719E+11	74012685732	1,982348058	0,094715184	-34383613997	3,27821E+11	-34383613997	3,27821E+11
Soubor X 1	7614,790295	973,6284221	7,821043554	0,00023063	5232,40737	9997,17322	5232,40737	9997,17322

Obr. 6: Regresní analýza vlivu nákladů na ochranu ŽP na HDP Středočeského kraje

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 7: Vliv nákladů na ochranu ŽP na HDP Středočeského kraje

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Cílem této analýzy bylo posoudit vztah mezi výdaji na ochranu životního prostředí a ekonomickým růstem Středočeského kraje, vyhodnotit míru pozitivních i negativních dopadů cestovního ruchu a dalších odvětví, a určit, zda se jedná o přímou či nepřímou závislost.

Regresní analýza ukázala, že mezi výdaji na ochranu životního prostředí a HDP Středočeského kraje existuje silná přímá závislost. Hodnota koeficientu korelace (R) je 0,954, což naznačuje velmi silný pozitivní vztah mezi těmito dvěma proměnnými.

Dále hodnota $p = 0,00023$ potvrzuje, že tento vztah je statisticky významný, což znamená, že výdaje na ochranu životního prostředí mají skutečně dopad na ekonomiku regionu a nelze jej přisoudit náhodným faktorům.

Analýza ukazuje, že vyšší míra investic do ochrany životního prostředí může mít příznivý dopad na ekonomický rozvoj regionu. Tento vztah je možné interpretovat několika způsoby:

- zlepšení stavu životního prostředí zvyšuje celkovou atraktivitu regionu, což může přilákat nové obyvatele, investory i návštěvníky, a tím podpořit místní hospodářství,
- ekologicky zaměřené projekty vytvářejí pracovní příležitosti v různých sektorech, například v oblasti obnovitelných zdrojů energie, ekologických technologií či udržitelné infrastruktury,
- příznivější životní prostředí může přispět ke snížení výdajů na zdravotnictví, což dlouhodobě podporuje růst produktivity práce.

Co se týče vlivu na cestovní ruch a další odvětví, pozitivní účinky zahrnují:

- podpora konceptu udržitelného turismu – investice do opatření vedoucích ke zlepšení ovzduší, ochrany chráněných oblastí a zavádění ekologické dopravy zvyšují přitažlivost regionu pro návštěvníky orientované na šetrné formy cestování,
- vyšší kvalita života – příznivé životní podmínky zvyšují spokojenost obyvatel i turistů, což se může promítnout do většího zájmu o volnočasové a rekreační aktivity,
- rozvoj zelených technologií – podpora environmentálních iniciativ motivuje k inovačním řešením a přispívá k přílivu investic do ekologicky orientovaných odvětví.

Negativní dopady:

- vysoké náklady na ekologická opatření – některé projekty mohou být finančně náročné a jejich návratnost se projeví až v dlouhodobém horizontu,
- omezení některých průmyslových odvětví – přísnější ekologické regulace mohou negativně ovlivnit těžký průmysl, energetiku a další sektory, které se musí přizpůsobit novým normám,
- možné snížení příjmů z masového turismu – pokud se region zaměří výhradně na udržitelný turismus, může dojít k omezení příjmů z tradičního masového turismu, který často generuje vyšší zisky.

Dopady na jiná odvětví:

- energetika – rostoucí investice do ekologických opatření podporují obnovitelné zdroje energie, což může změnit energetický trh v regionu,
- zemědělství – udržitelnější hospodaření s půdou a vodními zdroji může zvýšit kvalitu potravin, ale zároveň znamená vyšší náklady pro farmáře,
- doprava – rozvoj ekologické dopravy a investice do veřejné infrastruktury mohou zlepšit mobilitu v regionu, ale také si vyžádají vysoké investice.

Výsledky analýzy ukazují, že investice do ochrany životního prostředí mají pozitivní vliv na ekonomiku regionu, zejména díky jejich vlivu na udržitelný rozvoj a kvalitu života.

Doporučení pro další rozvoj:

- vyvážený přístup k ekologickým investicím, aby byl zajištěn jak ekonomický růst, tak i dlouhodobá udržitelnost,
- podpora udržitelného cestovního ruchu, například rozvojem ekologických turistických tras, ochranou přírodních parků a podporou eko-hotelů,
- investice do vzdělávání a inovací, aby se region mohl stát lídrem v oblasti environmentálních technologií a udržitelného rozvoje.

Celkově lze říct, že ochrana životního prostředí není pouze etickou a ekologickou nutností, ale také klíčovým faktorem pro hospodářský růst a konkurenceschopnost regionu.

2.3.3 Počet cizinců X HDP Středočeského kraje

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu vztahu mezi počtem cizinců a HDP Středočeského kraje. Cílem je zjistit, do jaké míry počet zahraničních návštěvníků a obyvatel ovlivňuje ekonomický výkon regionu, identifikovat klíčové přínosy a rizika a formulovat doporučení pro udržitelné řízení cestovního ruchu a migrace.

Tab. 7: Vliv počtu cizinců v ČR na HDP Středočeského kraje

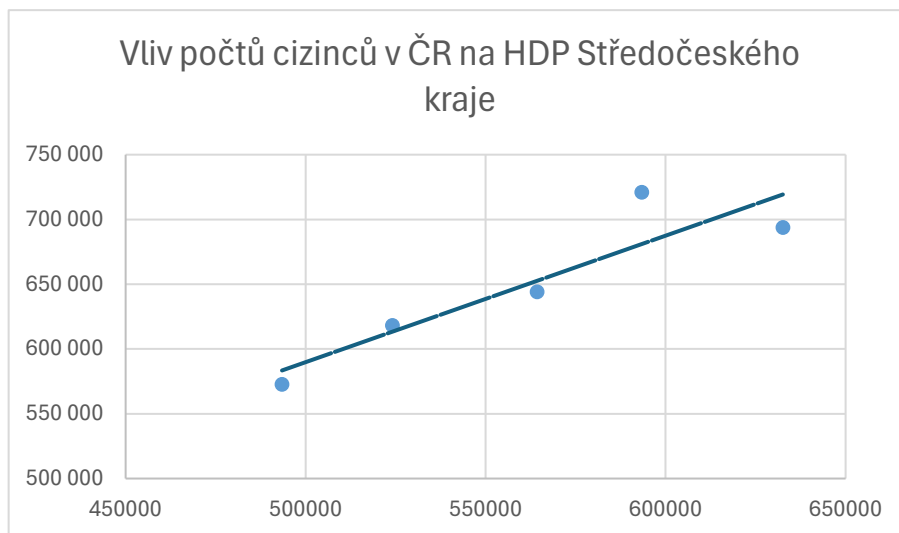
Rok	Počet cizinců celkem (X)	HDP Středočeského kraje v mil. Kč (Y)
2016	493 441	572 592
2017	524 142	618 214
2018	564 345	644 108
2019	593 366	720 988
2020	632 570	693 829
2021	658 564	745 899
2022	1 113 698	833 853
2023	1 063 225	906 322

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK									
Regresní statistika									
Násobné R	0,920257385								
Hodnota spolehlivosti R	0,846873654								
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,821352596								
Chyba stř. hodnoty	47069182907								
Pozorování	8								
ANOVA									
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F				
Regrese	1	7,35179E+22	7,35179E+22	33,18332899	0,001193078				
Rezidua	6	1,3293E+22	2,21551E+21						
Celkem	7	8,6811E+22							
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%	
Hranice	4,19161E+11	54311804819	7,71767862	0,000248219	2,86265E+11	5,52057E+11	2,86265E+11	5,52057E+11	
Soubor X 1	422181,1759	73289,01566	5,760497287	0,001193078	242849,4149	601512,9369	242849,4149	601512,9369	

Obr. 8: Regresní analýza vlivu počtu cizinců na HDP Středočeského kraje

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 9: Vliv počtu cizinců v ČR na HDP Středočeského kraje

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Cílem této analýzy bylo posoudit vztah počtem cizinců a HDP Středočeského kraje, vyhodnotit míru pozitivních i negativních dopadů cestovního ruchu a dalších odvětví, a určit, zda se jedná o přímou či nepřímou závislost.

Na základě regresní analýzy vztahu mezi počtem cizinců a hrubým domácím produktem (HDP) Středočeského kraje lze konstatovat, že mezi těmito proměnnými existuje přímá pozitivní závislost. Tato skutečnost je podložena hodnotou násobného korelačního koeficientu $R = 0,920$, což naznačuje silnou korelaci mezi počtem cizinců (nezávislá proměnná X) a HDP kraje (závislá proměnná Y).

P-hodnota menší než 0,05 potvrzuje, že model je statisticky významný na úrovni 5% hladiny významnosti. To znamená, že vztah mezi sledovanými proměnnými není dílem náhody a počet zahraničních návštěvníků má skutečně dopad na výši hrubého domácího produktu regionu. Přítomnost cizinců stimuluje ekonomiku zejména díky jejich spotřebě v sektorech jako jsou cestovní ruch, obchod, doprava či služby.

Pozitivní dopady na cestovní ruch a přidružená odvětví:

- zvýšený příliv zahraničních turistů přináší vyšší tržby podnikatelům působícím v ubytovacích službách, gastronomii, kultuře a rekreaci,
- rozvoj cestovního ruchu podporuje tvorbu pracovních míst a celkovou hospodářskou dynamiku regionu,
- investice do infrastruktury a rozšíření služeb mají pozitivní dopad i na kvalitu života místních obyvatel.

Možné negativní důsledky:

- příliš vysoká návštěvnost může způsobovat přetížení dopravní sítě a veřejných služeb,
- intenzivní turistický provoz může mít negativní vliv na životní prostředí, například zvýšením množství odpadu nebo opotřebením kulturních památek,
- nadměrná závislost na příjmech z cestovního ruchu může být zranitelná vůči nečekaným výkyvům, jak ukázala pandemie COVID-19.

Dopady na další sektory:

- doprava – vyšší počet cizinců zvyšuje vytíženost dopravních spojení, což může vyvolat potřebu modernizace dopravní infrastruktury,
- obchod a služby – zahraniční návštěvníci stimulují maloobchodní sektor a poptávku po místních produktech a suvenýrech,
- reality – zvýšený zájem o region může vést k růstu cen nemovitostí a pronájmů, což může být výhodné pro investory, ale méně příznivé pro místní obyvatele.

Na základě výsledků analýzy lze potvrdit, že cestovní ruch je pro ekonomiku Středočeského kraje klíčovým faktorem. Přestože přináší významné ekonomické benefity, je třeba dbát na udržitelný rozvoj, aby jeho dopady nepřevážily nad negativními důsledky.

2.4 Zaměstnanost ve Středočeském kraji

Ekonomická aktivita obyvatel Středočeského kraje, stejně jako jejich zaměstnanost, průměrné mzdy a příjmy domácností, vykazují v dlouhodobém horizontu rostoucí trend. V celorepublikovém srovnání se kraj řadí mezi nejvýkonnější regiony, zpravidla hned za hlavním městem Prahou. Od počátku 90. let se výrazně snížil počet pracovníků v primárních odvětvích, jako je zemědělství, lesnictví či rybářství, a podobný vývoj je patrný i v sekundárním sektoru zahrnujícím průmysl a stavebnictví. Naopak sektory služeb (terciér) zaznamenaly trvalý nárůst zaměstnanosti – v současnosti v nich pracuje přibližně dvě třetiny všech zaměstnaných v kraji, což je nad úroveň republikového průměru.

Tab. 8: Obyvatelstvo podle pohlaví a ekonomické aktivity

	V tom			Z toho ve věku 15-64		
	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
Pracovní síla	758 515	413 109	345 406	719 817	390 408	329 409
v tom:						
zaměstnaní	726 887	397 640	329 247	688 407	375 079	313 328
v tom:						
pracující důchodci	74 609	37 923	36 686	37 217	16 210	21 007
pracující žáci a studenti	29 391	13 162	16 229	29 391	13 162	16 229
osoby na mateřské dovolené	5 815	33	5 782	5 815	33	5 782
ostatní zaměstnaní	617 072	346 522	270 550	615 984	345 674	270 310
nezaměstnaní	31 628	15 469	16 159	31 410	15 329	16 081
Osoby mimo pracovní sílu	642 233	280 995	361 238	161 402	59 706	101 696
v tom:						
nepracující důchodci	274 052	110 301	163 751	46 825	18 729	28 096
ostatní s vlastním zdrojem obživy	2 099	1 203	896	2 006	1 151	855
žáci, studenti	211 476	107 298	104 178	70 097	35 530	34 567
osoby na rodičovské dovolené	30 872	233	30 639	30 869	230	30 639
Osoby v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby.	123 734	61 960	61 774	11 605	4 066	7 539
Nezjištěno	14 715	8 437	6 278	14 151	8 088	6 063

Zdroj: Úřad práce České republiky (2024), vlastní zpracování

V tabulce můžeme vidět že, ve Středočeském kraji tvořilo pracovní sílu celkem 758 515 osob, z nichž bylo 413 109 mužů a 345 406 žen. Zaměstnanost byla na vysoké úrovni, přičemž 726 887 osob mělo pracovní poměr, což odpovídá 96 % pracovní síly. Mezi zaměstnanými bylo 74 609 pracujících důchodců, téměř 30 tisíc žáků a studentů, a 5 782 žen na mateřské dovolené. Zbytek tvořili ostatní zaměstnaní. Nezaměstnaných bylo v kraji evidováno 31 628 osob, což představuje 4 % pracovní síly.

Mimo pracovní sílu stálo 642 233 osob, přičemž největší podíl připadal na nepracující důchodce (274 052 osob) a žáky a studenty (211 476 osob). Na rodičovské dovolené bylo 30 872 osob, z nichž naprostou většinu tvořily ženy. Dále bylo evidováno 123 734 osob v domácnosti, včetně dětí předškolního věku a ostatních závislých osob. U 14 715 osob nebylo možné jejich status přesně určit.

V rámci věkové skupiny 15–64 let bylo ekonomicky aktivních 719 817 osob, z toho zaměstnaných 688 407 a nezaměstnaných 31 410 osob. Naopak mimo pracovní sílu stálo 161 402 osob, kde dominovali studenti a nepracující důchodci.

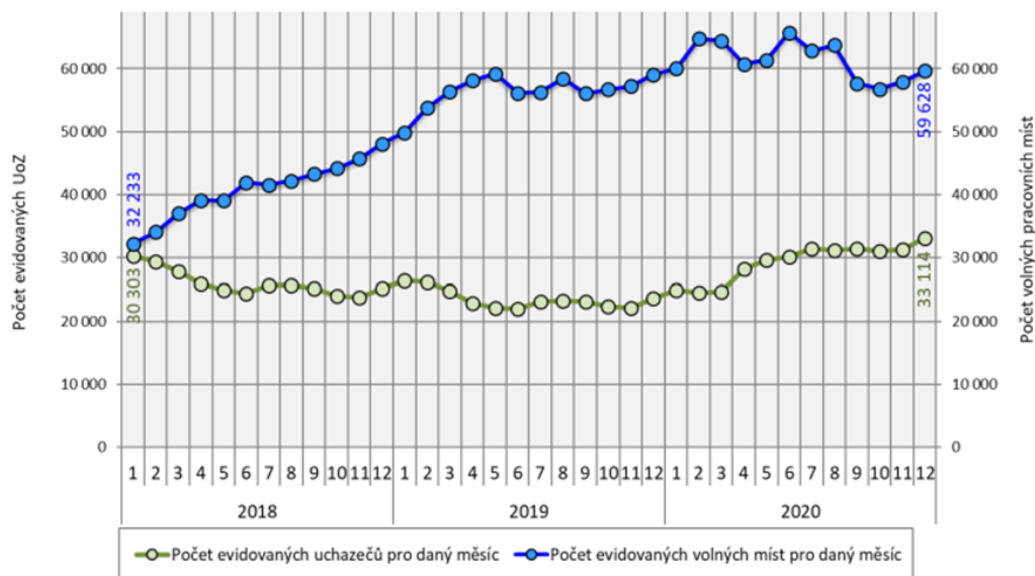
Celkově lze konstatovat, že Středočeský kraj vykazuje vysokou zaměstnanost a relativně nízkou míru nezaměstnanosti. Přestože část populace zůstává mimo pracovní sílu, jedná se především o seniory, studenty či osoby pečující o děti.

Podle dat z Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) bylo ve třetím čtvrtletí roku 2020 ve Středočeském kraji evidováno celkem 689,0 tisíce osob s hlavním zaměstnáním. Z tohoto počtu tvořili muži 385,5 tisíce, tedy přibližně 55,9 %, zatímco ženy představovaly 303,5 tisíce. V porovnání se stejným obdobím roku 2019 došlo k mírnému poklesu zaměstnanosti – počet zaměstnaných osob se snížil o 1,1 % (Úřad práce České republiky, 2024).

Další pracovní činnost vykonávalo v uvedeném období 7,4 tisíce lidí, z toho 4,1 tisíce mužů a 3,3 tisíce žen. V meziročním srovnání to znamená pokles o 5 800 osob, tedy o výrazných 43,9 %. Zaměstnání na částečný úvazek vykonávalo celkem 32,5 tisíce osob, což je méně než v roce 2019, kdy jich bylo 35,4 tisíce. Ženy tvořily většinu těchto pracovníků – konkrétně 73,8 %, oproti 76,3 % v předchozím roce (Úřad práce České republiky, 2024).

2.5 Nezaměstnanost ve Středočeském kraji

K 30. září 2024 evidoval Úřad práce České republiky (2024) ve Středočeském kraji celkem 32 600 uchazečů o zaměstnání. Podíl nezaměstnaných se meziměsíčně nezměnil a zůstal na hodnotě 3,2 %. V porovnání s předchozím měsícem bylo evidováno o 612 uchazečů více, zatímco oproti září loňského roku se počet zvýšil o 1 657 uchazečů. Během září se Úřadu práce podařilo umístit na trhu práce celkem 4 301 uchazečů, což představuje nárůst o 65 % ve srovnání s předchozím rokem. Počet lidí, kteří se zúčastnili rekvalifikačních kurzů, se zvýšil téměř o 250 %.

Obr. 10: Počet evidovaných uchazečů a počet volných pracovních míst ve Středočeském kraji
 zdroj: Úřad práce České republiky (2024)

K poslednímu září 2024 bylo ve Středočeském kraji podle údajů Úřadu práce ČR evidováno celkem 32 600 lidí hledajících zaměstnání. Míra nezaměstnanosti tak zůstala stabilní na úrovni 3,2 %, stejně jako v srpnu. Ve srovnání s předchozím měsícem se počet uchazečů zvýšil o 612 osob, a oproti stejnému období v roce 2023 byl nárůst 1 657 osob. V září 2024 se podařilo prostřednictvím Úřadu práce umístit na pracovní trh 4 301 osob, což představuje meziroční zlepšení o 65 %. Výrazný nárůst zaznamenal i počet lidí účastnících se rekvalifikací, který vzrostl téměř trojnásobně (Úřad práce České republiky, 2024).

Tab. 9: Vývoj nezaměstnanosti k 30. 9. 2024

ukazatel (celkový počet)		stav k		
		30. 9. 2023	31. 8. 2024	30. 9. 2024
evidovaní uchazeči o zaměstnání		30 943	31 988	32 600
- z toho	ženy	17 887	18 609	18 590
	absolventi a mladiství	2 149	1 432	2 389
	uchazeči se zdravotním postižením	3 524	3 544	3 464
uchazeči s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		9 309	11 118	10 442
podíl nezaměstnaných osob v % ¹⁾		3,2	3,2	3,2
volná pracovní místa		55 068	51 511	51 277
počet uchazečů na 1 volné pracovní místo		0,6	0,6	0,6

zdroj: Úřad práce České republiky (2024)

V září 2024 došlo k výraznému, ale očekávanému nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání mezi absolventy a mladistvými, což je částečně způsobeno silným populačním ročníkem. K 30. září se jejich počet zvýšil o 957 osob. Tento nárůst vedl k růstu jejich podílu na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání, který vzrostl na 7,3 %, což je o 2,8 procentního bodu více než v předchozím měsíci. Absolventi a mladiství mají možnost využívat kurzy, které ÚP ČR organizuje, a to jak v rámci zvolených, tak i zabezpečovaných rekvalifikací (Úřad práce České republiky, 2024).

Podle Úřadu práce České republiky (2024) je největší zájem je o zvolené rekvalifikace, přičemž v roce 2024 tuto možnost využilo ve Středočeském kraji již 3 844 osob. Mezi nejpobulárnější rekvalifikace patří kurzy zaměřené na řidičské průkazy skupiny C, kvalifikační kurzy pro pracovníky v sociálních službách, chůvy, účetnictví a v poslední době i oblasti IT a Průmyslu 4.0 (rekvalifikace v rámci Národního plánu obnovy).

Během uplynulého měsíce bylo do evidence nově zaregistrováno 6 576 osob, což znamená nárůst o 2 452 oproti předchozímu měsíci a o 647 více než v daném měsíci minulého roku. Z evidence bylo vyřazeno 5 964 uchazečů, což je o 1 982 více než v srpnu a o 392 více než v září loňského roku. Mezi těmito uchazeči našlo práci 4 700 osob, což představuje nárůst o 1 691 ve srovnání s minulým měsícem a o 983 více než v září předchozího roku. Krajská pobočka Úřadu práce v Příbrami pomohla umístit 4 301 uchazečů, což je o 1 505 více než v předchozím měsíci a o 1 696 více než v září roku 2023, což odpovídá zvýšení o 65 %. Bez umístění bylo vyřazeno 1 264 uchazečů (Úřad práce České republiky, 2024).

Tab. 9: Nezaměstnanost v okresech Středočeského kraje k 30. 9. 2024

Okres	Počet nezaměstnaných		Volná pracovní místa	Počet uchazečů na 1 VPM	Podíl nezaměstnaných osob [%]
	Celkem	z toho ženy			
Benešov	1 650	954	2 770	0,6	2,4
Beroun	2 417	1 388	3 762	0,6	3,4
Kladno	5 079	2 830	2 821	1,8	4,3
Kolín	3 411	1 989	4 412	0,8	4,5
Kutná Hora	2 141	1 228	1 162	1,8	3,9
Mělník	3 521	2 043	6 307	0,6	4,3
Mladá Boleslav	2 601	1 563	10 339	0,3	2,8
Nymburk	3 108	1 730	2 878	1,1	4,3
Praha-východ	2 143	1 251	6 552	0,3	1,5
Praha-západ	1 944	1 148	5 839	0,3	1,7
Příbram	3 380	1 770	2 918	1,2	4,3
Rakovník	1 205	696	1 517	0,8	3,2
Středočeský kraj	32 600	18 590	51 277	0,6	3,2
Česká republika	290 905	158 941	264 654	1,1	3,9

Zdroj: Úřad práce České republiky (2024)

Tabulka zobrazuje statistiky nezaměstnanosti v jednotlivých okresech Středočeského kraje a zároveň uvádí celkové údaje za Českou republiku. V Středočeském kraji je registrováno 32 600 nezaměstnaných, z toho 18 590 žen. Počet volných pracovních míst v kraji činí 51 277, což znamená, že na jedno pracovní místo připadá 0,6 uchazeče. Nejvyšší počet nezaměstnaných se nachází v okrese Kladno, kde hledá práci 5 079 osob, což představuje míru nezaměstnanosti 4,3 %. Nejnižší míra nezaměstnanosti je pak v okrese Praha-východ, kde dosahuje pouze 1,5 %, přičemž zde je také evidováno vysoké množství volných pracovních míst (5 552). Celková míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji je nižší než celorepublikový průměr. Zatímco v kraji činí 2,6 %, v celé České republice se pohybuje na úrovni 3,9 %. V České republice je registrováno 290 905 nezaměstnaných a 264 654 volných pracovních míst, což znamená, že na jedno volné místo připadá 1,1 uchazeče.

2.6 Vliv cestovního ruchu na zaměstnanost ve Středočeském kraji

2.6.1 Počet turistů celkem X počet zaměstnaných v CR ve Středočeském kraji

rámci této analýzy se zaměřujeme na vztah mezi počtem turistů navštěvujících Českou republiku a počtem zaměstnaných v cestovním ruchu ve Středočeském kraji. Cílem je zjistit, zda existuje

statisticky významná závislost mezi těmito dvěma proměnnými a vyhodnotit míru pozitivních i negativních dopadů cestovního ruchu na regionální pracovní trh a související odvětví.

Tab. 10: Vliv počtu turistů na zaměstnanost v CR ve Středočeském kraji

Rok	Počet turistů celkem (X)	Počet zaměstnaných v CR ve Středočeském kraji (Y)
2016	32 518 778	21 829
2017	34 701 416	21 810
2018	36 268 459	22 164
2019	37 201 838	22 051
2020	10 266 797	20 914
2021	10 014 162	20 905
2022	26 592 169	22 074

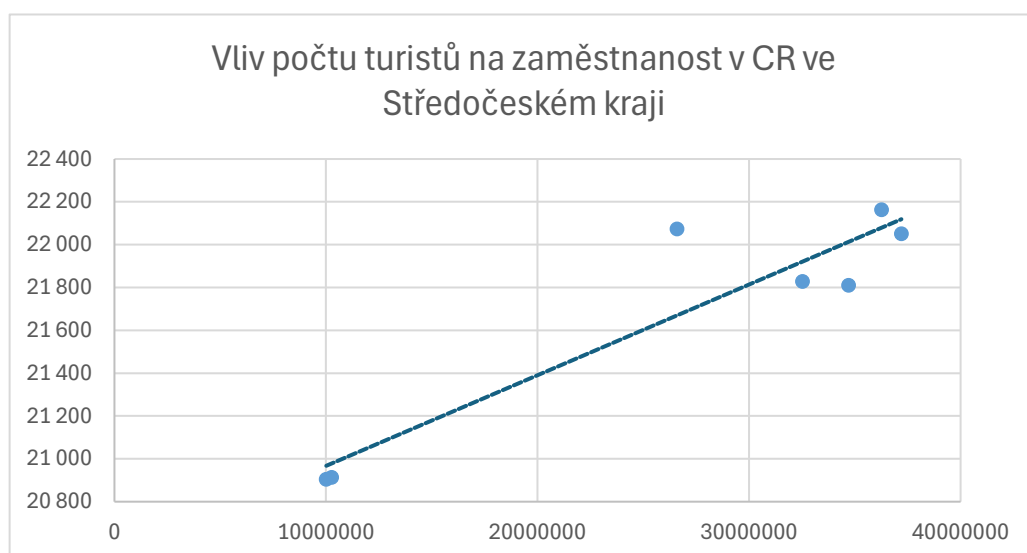
Zdroj. 1: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

zdroj. 2: European Union

VÝSLEDEK									
Regresní statistika									
Násobné R	0,93121238								
Hodnota spolehlivosti R	0,8671565								
Nastavená hodnota spolehlivosti	0,8405878								
Chyba stř. hodnoty	215,848623								
Pozorování	7								
ANOVA									
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F				
Regrese	1	1520637,716	1520637,72	32,6382746	0,00229633				
Rezidua	5	232953,1408	46590,6282						
Celkem	6	1753590,857							
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%	
Hranice	20543,5777	214,698229	95,6858275	2,3635E-09	19991,6783	21095,4771	19991,6783	21095,4771	
Soubor X 1	4,2343E-05	7,41166E-06	5,71299174	0,00229633	2,329E-05	6,1395E-05	2,329E-05	6,1395E-05	

Obr. 11: Regresní analýza vlivu počtu turistů na zaměstnanost v CR ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 12: Vliv počtu turistů na zaměstnanost v CR ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Na základě provedené regresní analýzy lze konstatovat, že mezi počtem turistů v České republice a počtem zaměstnaných v cestovním ruchu ve Středočeském kraji existuje přímá závislost. Tato

přímá závislost znamená, že s rostoucím počtem turistů v ČR roste také počet zaměstnaných v cestovním ruchu ve Středočeském kraji. Důkazem je kladná hodnota koeficientu korelace a velmi silné hodnoty statistických ukazatelů: násobné R (multiple R) = 0,9312, koeficient determinace R^2 = 0,8671 a P -hodnota = 0,0022.

Hodnota R^2 = 0,8671 ukazuje, že přibližně 87 % variability počtu zaměstnaných v cestovním ruchu lze vysvětlit počtem turistů, což je velmi silná závislost. Zároveň nízká P -hodnota (0,0022) potvrzuje, že tento vztah je statisticky významný, tedy pravděpodobnost, že by šlo o náhodný výsledek, je velmi malá (pod hladinou významnosti 0,05).

Tento výsledek má několik důležitých dopadů. Pozitivní dopady se projevují především v růstu zaměstnanosti – příliv turistů vytváří pracovní příležitosti nejen přímo v cestovním ruchu (hotely, restaurace, průvodci), ale i v navazujících odvětvích, jako je doprava, kultura, zemědělství či místní řemesla. To může přispívat k rozvoji regionu a zvyšování životní úrovně obyvatel.

Na druhou stranu mohou být patrné i negativní dopady. Vysoký počet turistů může způsobovat sezónní nestabilitu pracovních míst, tlak na veřejnou infrastrukturu, zvyšování cen nemovitostí či přetížení některých lokalit. Tyto faktory mohou zhoršovat kvalitu života místních obyvatel a vytvářet napětí mezi turisty a rezidenty.

Dopady na jiná odvětví mohou být rovněž dvojího charakteru. Zatímco některá odvětví (např. stavebnictví, obchod,) mohou profitovat ze zvýšeného turistického ruchu, jiná mohou čelit vyšší konkurenci o pracovní sílu nebo zhoršenému přístupu ke službám kvůli turistickému zatížení.

Závěrem lze říct, že přímý vztah mezi počtem turistů a zaměstnaností v cestovním ruchu potvrzuje význam tohoto odvětví pro regionální zaměstnanost. Pro udržitelný rozvoj je však důležité rovnoměrně rozkládat turistickou zátěž, investovat do infrastruktury a zohlednit nejen ekonomické přínosy, ale i sociální a environmentální dopady.

2.6.2 Počet hostů v lázeňských zařízeních X počet zaměstnaných v ČR ve Středočeském kraji

Lázeňství představuje tradiční a důležitou součást cestovního ruchu, která má přímý ekonomický i společenský dopad na regiony. Počet hostů využívajících lázeňské služby může ovlivnit nejen příjmy z turismu, ale také pracovní příležitosti v dané oblasti. Tato analýza se zaměřuje na vztah mezi počtem hostů v lázeňských zařízeních a počtem zaměstnanců v cestovním ruchu ve Středočeském kraji, a jejím cílem je zjistit, zda a jak významně lázeňský provoz ovlivňuje zaměstnanost.

Tab. 11: Vliv počtu hostů v lázních na počet zaměstnanců v ČR ve Středočeském kraji

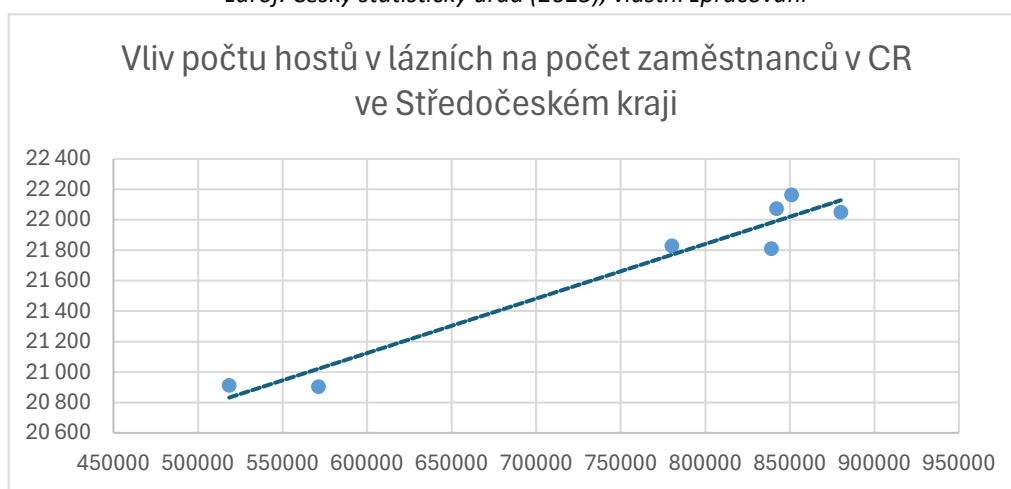
Rok	Počet hostů v lázeňských zařízeních (X)	Počet zaměstnanců v ČR ve Středočeském kraji (Y)
2016	780 122	21 829
2017	839 127	21 810
2018	851 002	22 164
2019	880 134	22 051
2020	518 516	20 914
2021	571 208	20 905
2022	842 020	22 074

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,975347896							
Hodnota spolehlivosti R	0,951303519							
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,941564222							
Chyba stř. hodnoty	130,685657							
Pozorování	7							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	1668197,152	1668197,152	97,67682284	0,000180854			
Rezidua	5	85393,70467	17078,74093					
Celkem	6	1753590,857						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	18973,56885	278,076936	68,23136478	1,28051E-08	18258,74933	19688,38837	18258,74933	19688,38837
Soubor X 1	0,003584164	0,000362654	9,883158546	0,000180854	0,002651933	0,004516395	0,002651933	0,004516395

Obr. 13: Regresní analýza vlivu počtu hostů v lázních na počet zaměstnanců v CR ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 14: Vliv počtu hostů v lázních na počet zaměstnanců v CR ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Na základě regresní analýzy vycházející z dat mezi lety 2016 až 2022 lze konstatovat, že mezi počtem hostů v lázeňských zařízeních a počtem zaměstnanců v cestovním ruchu ve Středočeském kraji existuje silná přímá závislost. Tato závislost je statisticky velmi významná a prokazatelná.

Potvrzuje ji hodnota koeficientu korelace (násobné R) ve výši 0,9753, což značí velmi silnou pozitivní korelaci. To znamená, že s rostoucím počtem lázeňských hostů se zvyšuje i počet zaměstnanců v odvětví cestovního ruchu. Podobně vysoká je i hodnota koeficientu determinace (R^2), která činí 0,9513, což znamená, že více než 95 % změn v počtu zaměstnanců lze vysvětlit změnami v počtu hostů.

Výsledky jsou statisticky podpořeny i analýzou rozptylu (ANOVA). Konkrétně P – hodnota = 0,00018084, což je výrazně pod běžně používanou hladinou významnosti 0,05. Takto nízká P-hodnota nám umožňuje potvrdit, že vztah mezi počtem hostů a zaměstnanců není náhodný, ale skutečně statisticky významný.

Pozitivní dopady:

- růst počtu hostů vytváří pracovní příležitosti a snižuje nezaměstnanost,
- ekonomický růst v regionu díky zvýšené spotřebě a příjmům z cestovního ruchu,

- rozvoj infrastruktury, služeb a obecné atraktivity regionu.

Negativní dopady:

- citlivost na výkyvy – např. pokles během pandemie v roce 2020 vedl ke snížení počtu hostů i zaměstnanců,
- přetížení služeb a infrastruktury v turisticky exponovaných obdobích,
- zátěž pro životní prostředí, narušení běžného života obyvatel.

Dopady na jiná odvětví:

- gastronomie a hotelnictví – vyšší poptávka po službách a pracovní síle,
- doprava – nutnost zajištění přístupnosti regionu,
- zdravotnictví a wellness – vliv na lázeňské i zdravotní kapacity,
- stavebnictví a investice – nutnost budování či rekonstrukce zařízení.

Závěrem lze říct, že existuje statisticky významná a silná přímá závislost mezi počtem hostů v lázních a zaměstnaností v cestovním ruchu ve Středočeském kraji. Cestovní ruch má tak zásadní vliv nejen na zaměstnanost, ale i na rozvoj dalších sektorů a kvalitu života v regionu. Nicméně, aby byly přínosy udržitelné, je třeba věnovat pozornost také možným negativním dopadům a plánovat rozvoj s ohledem na dlouhodobou rovnováhu mezi ekonomikou, lidmi a přírodou.

2.7 Demografická struktura ve Středočeském kraji

Podle údajů Českého statistického úřadu (2024) prošel demografický vývoj Středočeského kraje významnými změnami zejména v druhé polovině devadesátých let 20. století, kdy došlo k výstavbě satelitních obytných čtvrtí v okolí Prahy. Od roku 1997 se počet obyvatel kraje postupně zvyšuje, přičemž hlavním faktorem tohoto růstu je migrace. Krajská poloha přitahuje mladé rodiny, což vedlo k poklesu přirozeného úbytku obyvatelstva. Mezi lety 2006 a 2019 se v regionu narodilo více dětí, než kolik obyvatel zemřelo. Nicméně v letech 2020 a 2021, především v důsledku pandemie koronaviru, nastal přirozený pokles počtu obyvatel. Tento trend pokračoval i v letech 2022 a 2023. V roce 2023 měl kraj s průměrným věkem 41,5 let nejmladší populaci v celé České republice. I přesto se však region nevyhnul celostátnímu trendu stárnutí populace, a od roku 2015 se počet seniorů ve věku 65 let a více začal převyšovat počet dětí do 14 let. Jedinými okresy, kde počet dětí stále převyšuje seniory, jsou Praha-východ a Praha-západ.

Středočeský kraj se dlouhodobě řadí mezi nejrychleji rostoucí regiony v České republice, a to nejen co do počtu obyvatel, ale i v rámci migračních trendů. V období mezi lety 2002 a 2022 vzrostl počet obyvatel o 311 tisíc, což představuje nárůst o 28 %. Při srovnání s celkovým přírůstkem obyvatelstva České republiky, který za stejné období činil jen 6 %, jde o značný demografický posun. Nejvýraznější populační růst byl zaznamenán v oblastech blízko hlavního města Prahy, jako jsou Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Říčany nebo Jesenice, které se staly oblíbenými destinacemi především pro mladé rodiny hledající cenově dostupnější bydlení než v metropoli (Fusek a kol., 2024).

Podle Fуска a kol. (2024) se Středočeský kraj stále ukazuje jako vyhledávaná destinace pro bydlení, zejména pro ty, kteří se rozhodují přestěhovat z hlavního města. Největší zájem o nemovitosti je soustředěn v oblastech s výbornou dopravní dostupností do Prahy, což podtrhuje vysoký objem bytové výstavby, která se v regionu uskutečnila v posledních letech.

V období mezi lety 2002 a 2022 bylo v kraji dokončeno 95,2 tisíce bytových jednotek, přičemž největší stavební aktivita byla zaznamenána v letech 2007–2011 a v období 2018–2022. V těchto letech se průměrně ročně postavilo 7,6 tisíce a 7,1 tisíce bytů.

Naopak Fusek a kol. (2024) uvádí, že v méně atraktivních oblastech, jako jsou Příbram, Sedlčany, Vlašim nebo Rakovník, se setkáváme s problémem, že nové byty často zůstávají neobsazené nebo jsou využívány pouze k rekreačním účelům. V těchto regionech sice není nedostatek bytové nabídky, ale klíčovým faktorem, který ovlivňuje migraci, je nižší atraktivita těchto lokalit pro nové obyvatele.

Populační vývoj Středočeského kraje je silně ovlivněn příznivými podmínkami pro bydlení a migrací, která představuje hlavní zdroj nárůstu obyvatelstva. Ačkoliv se předpokládá, že dynamika přistěhovalectví se v následujících desetiletích zpomalí, kraj stále zůstává klíčovou oblastí suburbanizace kolem Prahy. Vysoká poptávka po bydlení a dlouhodobě pozitivní migrační saldo naznačují, že Středočeský kraj bude i nadále jedním z nejrychleji se rozvíjejících regionů v České republice (Fusek a kol., 2024).

2.8 Vliv cestovního ruchu na demografickou strukturu

V rámci snahy o hlubší porozumění demografické situaci ve Středočeském kraji byla provedena řada regresních analýz, které měly za cíl odhalit možné vztahy mezi vybranými socioekonomickými ukazateli. Mezi analyzované závislosti patřily například:

- počet pracovních míst vs. počet obyvatel ve Středočeském kraji,
- počet osob, které se odstěhovali vs. počet turistů ve Středočeském kraji,
- či kombinace dalších demografických a ekonomických ukazatelů dostupných z veřejných statistických databází.

Ačkoliv byla snaha o nalezení statisticky významných vztahů intenzivní, žádný z testovaných modelů nedosáhl požadované hladiny statistické významnosti ($P < 0,05$). U některých kombinací sice docházelo k mírné korelaci, nicméně buď nebyla dostatečně silná, nebo její interpretace v kontextu zvoleného tématu postrádala logickou souvislost.

Tyto výsledky však samy o sobě nesnižují přínos analýzy – naopak ukazují na komplexitu demografického vývoje regionu a potřebu širšího rámce pro jeho interpretaci. Výsledky naznačují, že vztahy mezi vybranými proměnnými jsou ovlivněny dalšími faktory, které nebyly v rámci této práce zohledněny (např. migrace do hlavního města, dostupnost dopravy, vliv pandemie apod.).

2.9 Pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu

2.9.1 Počet turistů X kriminalita ve Středočeském kraji

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu vztahu mezi počtem příjezdů do HUZ a mírou kriminality ve Středočeském kraji. Pomocí statistických metod bude zkoumáno, zda a jak intenzivně turistický ruch ovlivňuje bezpečnostní situaci v regionu. Cílem je nejen identifikovat případnou korelaci mezi těmito proměnnými, ale také zvážit širší dopady turismu na místní obyvatele a infrastrukturu.

Tab. 12: Vliv počtu příjezdů do HUZ na kriminalitu ve Středočeském kraji

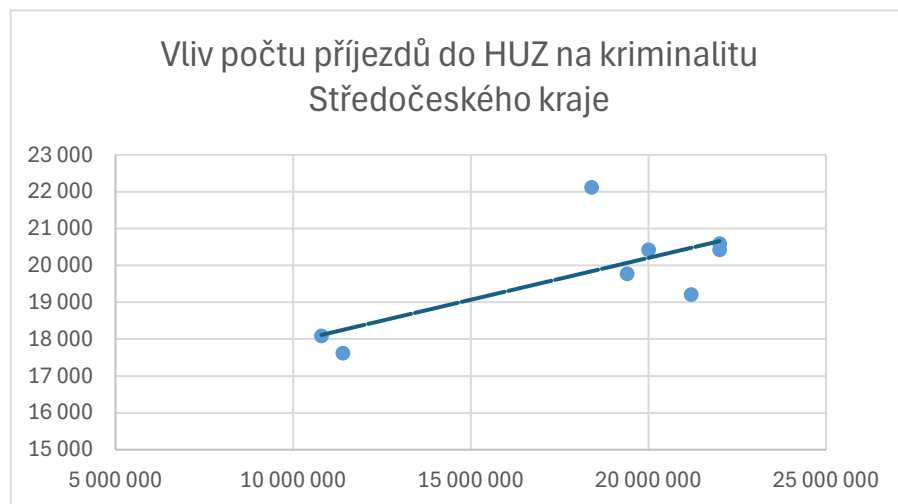
Rok	Počet příjezdů do HUZ celkem (X)	Kriminalita ve Středočeském kraji (Y)
2016	18 400 000	22 124
2017	20 000 000	20 424
2018	21 200 000	19 210
2019	22 000 000	20 428
2020	10 800 000	18 091
2021	11 400 000	17 625
2022	19 400 000	19 775
2023	22 000 000	20 594

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,707354251							
Hodnota spolehlivosti R	0,500350037							
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,417075043							
Chyba stř. hodnoty	1110,658686							
Pozorování	8							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	7411746,574	7411746,574	6,008406766	0,049709342			
Rezidua	6	7401376,301	1233562,717					
Celkem	7	14813122,88						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	15660,14772	1727,546704	9,064963447	0,000101087	11432,99322	19887,30223	11432,99322	19887,30223
Soubor X 1	0,000227203	9,26902E-05	2,451205166	0,049709342	3,97948E-07	0,000454007	3,97948E-07	0,000454007

Obr. 15: Regresní analýza vlivu cestovního ruchu na kriminalitu ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 16: Vliv počtu příjezdů do HUZ na kriminalitu ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Na základě analýzy regresní statistiky je zřejmé, že mezi počtem příjezdů do hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) a kriminalitou ve Středočeském kraji existuje přímá závislost. To znamená, že s rostoucím počtem turistů dochází ke zvýšení kriminality v daném regionu. Tento závěr lze podpořit hodnotou korelačního koeficientu $R=0,707$, která naznačuje středně silnou pozitivní korelaci mezi těmito dvěma proměnnými.

Přímá závislost znamená, že vyšší počet návštěvníků vede k vyšším hodnotám kriminality. Možné vysvětlení tohoto vztahu spočívá v několika faktorech. Zvýšená turistická aktivita může přitahovat nejen běžné návštěvníky, ale také osoby se záměrem páchaní trestné činnosti, například kapsáře či podvodníky. Vyšší koncentrace lidí na turisticky atraktivních místech poskytuje více příležitostí pro různé druhy majetkové kriminality.

Cestovní ruch má na region jak pozitivní, tak negativní dopady. Na základě analýzy lze identifikovat následující klíčové aspekty:

Pozitivní dopady:

- ekonomický růst – vyšší počet turistů znamená zvýšené příjmy pro hotely, restaurace a další služby,
- vytváření pracovních míst – rostoucí poptávka po ubytování, gastronomii a kulturních atrakcích vede ke vzniku nových pracovních míst,
- zvýšení atraktivity regionu – vyšší turistická návštěvnost může podpořit kulturní dědictví a místní infrastrukturu.

Negativní dopady:

- růst kriminality – přítomnost turistů přitahuje kapsáře, podvodníky a jiné formy trestné činnosti, což může zhoršovat bezpečnostní situaci,
- vliv na místní obyvatele – může docházet ke zvyšování cen nemovitostí a přetížení veřejných služeb,
- zvýšené náklady na bezpečnost – města musí investovat více prostředků do policejní ochrany a prevence kriminality.

Dopady na jiná odvětví:

- doprava – vyšší počet turistů znamená větší zatížení dopravní infrastruktury, což může vést k přetížení silnic a veřejné dopravy,
- místní ekonomika – zatímco podnikatelé mohou profitovat z turistického ruchu, pokud kriminalita poroste příliš, může to odrazovat potenciální návštěvníky,
- realitní trh – rozvoj turismu může vést k růstu cen nemovitostí, což může mít negativní dopad na místní obyvatele.

Navzdory tomu, že korelační koeficient R vykazuje středně silnou pozitivní závislost mezi počtem příjezdů do hromadných ubytovacích zařízení a kriminalitou ($R = 0,707$), je nutné upozornit na relativně nízkou hodnotu koeficientu determinace R^2 , která činí pouze 41 %. To znamená, že zvolený model vysvětluje pouze 41 % variability v hodnotách kriminality na základě počtu příjezdů, zatímco zbývajících 59 % může být ovlivněno jinými faktory, které nebyly do analýzy zahrnuty. Tato skutečnost upozorňuje na omezenou přesnost a prediktivní schopnost modelu, a výsledky je proto třeba interpretovat obezřetně. Je pravděpodobné, že na kriminalitu působí celá řada dalších proměnných, jako je socioekonomické složení obyvatelstva, nezaměstnanost, dostupnost sociálních služeb či kvalita veřejného prostoru.

2.9.2 Počet příjezdů do HUZ X počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu vztahu mezi celkovým počtem turistů ve Středočeském kraji a počtem hostů v HUZ. Pomocí statistické analýzy bude zkoumáno, jak silná je tato závislost a jaké faktory ji mohou ovlivňovat. Výsledky této analýzy mohou pomoci lépe pochopit dynamiku ubytovacího sektoru a přispět k efektivnímu řízení turistického ruchu v regionu.

Tab. 13: Vliv počtu příjezdů do HUZ na počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji

Rok	Počet příjezdů do HUZ (X)	Počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji (Y)
2017	34 701 416	1 021 352
2018	36 268 459	1 122 095
2019	37 201 838	1 172 951
2020	10 266 797	693 980
2021	10 014 162	781 785
2022	26 592 169	1 157 837
2023	33 925 777	1 320 108

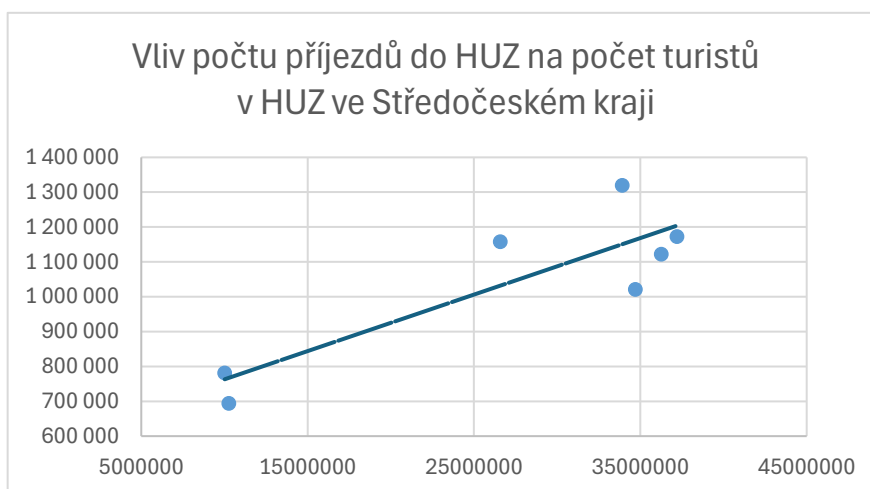
Zdroj 1.: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

zdroj 2.: Statista (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK									
Regresní statistika									
Násobné R	0,866142145								
Hodnota spolehlivosti R	0,750202215								
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,700242658								
Chyba stř. hodnoty	123137,0606								
Pozorování	7								
ANOVA									
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F				
Regrese	1	2,27687E+11	2,27687E+11	15,01619031	0,011700053				
Rezidua	5	75813678486	15162735697						
Celkem	6	3,035E+11							
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%	
Hranice	600843,3107	122175,9351	4,917853177	0,004405689	286780,0711	914906,5502	286780,0711	914906,5502	
Soubor X 1	0,016215245	0,004184501	3,875072943	0,011700053	0,005458644	0,026971846	0,005458644	0,026971846	

Obr. 17: Regresní analýza vlivu počtu příjezdů do HUZ na počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 18: Vliv počtu příjezdů do HUZ na počet turistů v HUZ ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Cílem této analýzy bylo zjistit, jaký vztah existuje mezi celkovým počtem turistů a počtem hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) ve Středočeském kraji. Na základě regresní analýzy bylo zjištěno, že mezi těmito dvěma proměnnými existuje silná přímá závislost. Hodnota koeficientu korelace (R) je 0,866, což naznačuje velmi vysokou míru korelace mezi počtem turistů a počtem hostů v HUZ.

Statistická významnost modelu je podpořena hodnotou $p = 0,0117$, což potvrzuje, že vztah mezi proměnnými je statisticky významný na 5% hladině spolehlivosti. Tento výsledek znamená, že existuje velmi nízká pravděpodobnost, že tento vztah je náhodný.

Vzhledem k vysoké hodnotě koeficientu korelace a pozitivnímu regresnímu koeficientu lze říct, že existuje přímá závislost mezi počtem turistů a počtem hostů v HUZ. To znamená, že když se zvyšuje počet turistů ve Středočeském kraji, roste také počet hostů využívajících ubytovací služby.

Tento vztah je logický, protože větší množství turistů přirozeně vede k vyšší poptávce po ubytování. Přesto se mohou objevit faktory, které by mohly ovlivnit sílu této závislosti, například alternativní způsoby ubytování (např. Airbnb, soukromé pronájmy) nebo sezónní výkyvy v cestovním ruchu.

Dopady na cestovní ruch a jiná odvětví, pozitivní dopady:

- růst ubytovacího sektoru – vyšší počet turistů vede ke zvyšování obsazenosti hotelů a penzionů, což zvyšuje jejich příjmy,
- ekonomický přínos – vyšší poptávka po ubytování podporuje zaměstnanost v sektoru služeb, včetně gastronomie a dopravy,
- zvýšení atraktivity regionu – rostoucí počet turistů a hostů v HUZ může motivovat investory k budování nových hotelů a rekonstrukci stávajících zařízení.

Negativní dopady:

- kapacitní omezení – při vysoké poptávce může docházet k nedostatku ubytovacích kapacit, což vede ke zvýšení cen ubytování,
- zatížení infrastruktury – vyšší počet hostů vyvíjí tlak na místní dopravu, zásobování a veřejné služby,
- sezónní výkyvy – v hlavní turistické sezóně mohou být HUZ přeplněné, zatímco mimo sezónu se jejich obsazenost výrazně snižuje, což komplikuje dlouhodobé plánování zaměstnanosti v odvětví.

Dopady na jiná odvětví:

- ceny nemovitostí – růst turistického ruchu může vést ke zdražování pronájmů a nemovitostí v turisticky atraktivních oblastech,
- gastronomie a maloobchod – více turistů znamená vyšší tržby pro restaurace, kavárny a obchody, což může vést k rozšíření nabídky a zlepšení kvality služeb.

Výsledky regresní analýzy potvrzují, že mezi počtem turistů a počtem hostů v HUZ existuje silná přímá závislost. To znamená, že růst cestovního ruchu ve Středočeském kraji přímo ovlivňuje obsazenost ubytovacích zařízení.

Aby bylo možné tento růst efektivně řídit a zároveň minimalizovat negativní dopady, doporučuje se:

- rozšíření ubytovacích kapacit v exponovaných turistických obdobích,
- podpora udržitelného cestovního ruchu, například regulací krátkodobých pronájmů a vyvážením turistických toků mezi sezónami,
- zlepšení infrastruktury, zejména v oblasti dopravy a veřejných služeb, aby bylo možné zvládnout zvýšený počet návštěvníků.

Celkově lze říct, že cestovní ruch ve Středočeském kraji má významný pozitivní ekonomický dopad, ale je nutné věnovat pozornost i potenciálním rizikům a přijmout opatření pro jeho dlouhodobou udržitelnost.

2.9.3 Počet památek v ČR X počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

Cílem této analýzy je vyhodnotit míru pozitivních i negativních dopadů cestovního ruchu, zejména s ohledem na vztah mezi počtem památek (nezávislá proměnná X) a počtem hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) ve Středočeském kraji (závislá proměnná Y).

Tab. 14: Vliv počtu památek na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

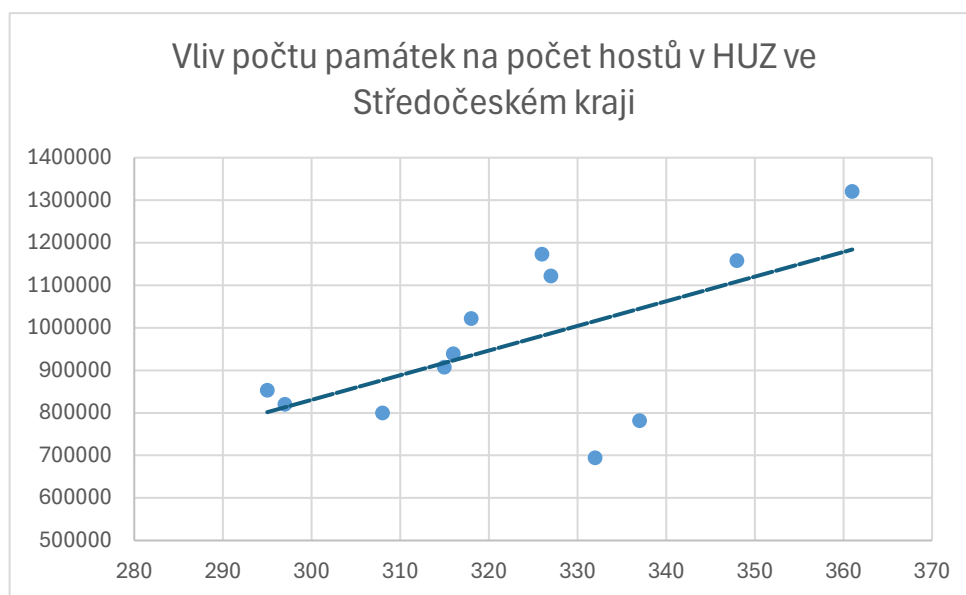
Rok	Počet památek celkem (X)	Počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji (Y)
2012	295	853 204
2013	297	820 141
2014	308	799 530
2015	315	907 567
2016	316	939 041
2017	318	1 021 352
2018	327	1 122 095
2019	326	1 172 951
2020	332	693 980
2021	337	781 785
2022	348	1 157 837
2023	361	1 320 108

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,588758449							
Hodnota spolehlivosti R	0,346636511							
Nastavená hodnota spolehlivosti R	0,281300163							
Chyba stří. hodnoty	162916,4711							
Pozorování	12							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	1,40815E+11	1,40815E+11	5,305416014	0,044002804			
Rezidua	10	2,65418E+11	26541776570					
Celkem	11	4,06233E+11						
	Koeficienty	Chyba stří. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	-908030,061	814882,1508	-1,114308444	0,291211583	-2723700,641	907640,5185	-2723700,64	907640,5185
Soubor X 1	5795,348386	2516,05324	2,303348869	0,044002804	189,2324079	11401,46436	189,2324079	11401,46436

Obr. 19: Regresní analýza vlivu počtu památek na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 20: Vliv počtu památek na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Cílem této analýzy je vyhodnotit míru pozitivních i negativních dopadů cestovního ruchu, zejména s ohledem na vztah mezi počtem památek (nezávislá proměnná X) a počtem hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) ve Středočeském kraji (závislá proměnná Y).

Z výsledků regresní analýzy je zřejmé, že mezi počtem památek a počtem hostů existuje přímá závislost. Korelační koeficient R (0,5888) potvrzuje středně silnou pozitivní korelaci mezi oběma proměnnými. P-hodnota je nižší než 0,05, což naznačuje, že regresní model je statisticky významný.

Ačkoliv model vykazuje statistickou významnost (P-hodnota < 0,05) a korelační koeficient $R = 0,5888$ značí středně silnou pozitivní závislost, je důležité upozornit na koeficient determinace R^2 , který v tomto případě činí přibližně 34,7 %. To znamená, že přibližně pouze třetina variability v počtu hostů v HUZ může být vysvětlena počtem památek. Zbýlých více než 65 % je pravděpodobně ovlivněno dalšími faktory, které nebyly do modelu zahrnuty – například kvalitou infrastruktury, marketingem destinace, dopravní dostupností, sezónností nebo celkovou hospodářskou situací. I přes potvrzenou statistickou významnost je tedy třeba výsledky interpretovat s jistou mírou rezervy.

Zjištěná přímá závislost může mít pozitivní dopady na cestovní ruch, protože zvýšení počtu památek přispívá k atraktivitě destinace a láká více návštěvníků. To vede k růstu návštěvnosti ubytovacích zařízení, vyšším příjmům v oblasti cestovního ruchu a rozvoji služeb souvisejících s turismem (gastronomie, průvodcovské služby, suvenýry apod.).

Nárůst cestovního ruchu díky vyššímu počtu památek může mít i sekundární ekonomické dopady. Zvyšující se návštěvnost podporuje rozvoj místních podniků a infrastruktury. Nicméně nadměrný turistický ruch může vést i k negativním jevům, jako je zatížení veřejné infrastruktury, zvyšování životních nákladů pro místní obyvatele nebo ztráta autentičnosti kulturního prostředí.

Vztah mezi počtem památek a počtem hostů v HUZ ve Středočeském kraji lze považovat za přímý a pozitivní. Výsledky analýzy naznačují, že podpora památkové péče a rozšiřování nabídky

památek může mít příznivý dopad na cestovní ruch a přispět k ekonomickému růstu regionu. Je však důležité zohlednit i potenciální rizika nadměrného turistického zatížení.

2.9.4 Výše investic do kultury X počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji

Kultura a investice do její infrastruktury hrají zásadní roli při rozvoji cestovního ruchu, zejména při přitahování zahraničních návštěvníků. Investice do kulturních zařízení, památek a akcí mohou pozitivně ovlivnit atraktivitu regionu. Tato část analýzy si klade za cíl zjistit, zda existuje souvislost mezi objemem investic do kultury v České republice a počtem zahraničních turistů ve Středočeském kraji.

Tab. 15: Vliv výše investic do kultury na počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji

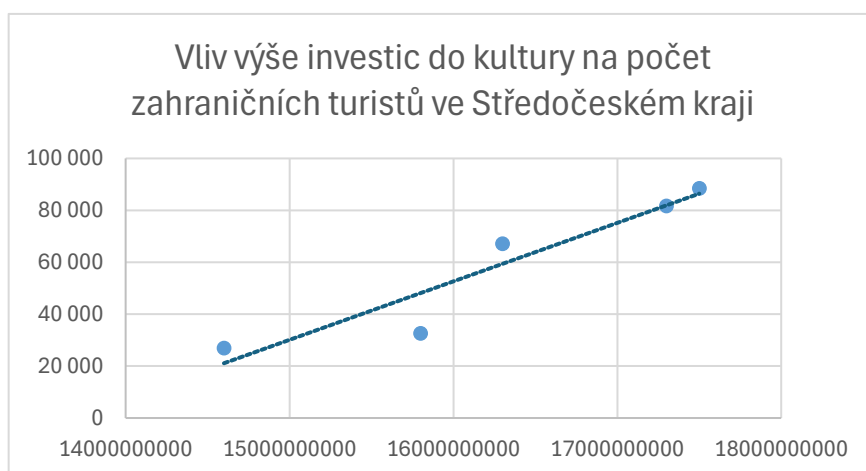
Rok	Investice do kultury v ČR v mil. Kč (X)	Počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji (Y)
2018	16 300	67 104
2019	17 300	81 730
2020	14 600	27 013
2021	15 800	32 649
2022	17 500	88 515

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,94510456							
Hodnota spolehlivosti R	0,89322262							
Nastavená hodnota spolehlivosti	0,85763016							
Chyba stř. hodnoty	10622,388							
Pozorování	5							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	2831692108	2831692108	25,0958385	0,01531192			
Rezidua	3	338505378,9	112835126					
Celkem	4	3170197487						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	-307790,062	73451,86987	-4,19036387	0,02478232	-541546,694	-74033,4297	-541546,694	-74033,4297
Soubor X 1	2,2527E-05	4,49682E-06	5,00957468	0,01531192	8,2163E-06	3,6838E-05	8,2163E-06	3,6838E-05

Obr. 21: Regresní analýza vlivu výše investic do kultury na počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 22: Vliv výše investic do kultury na počet zahraničních turistů ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Vztah mezi těmito dvěma proměnnými byl zkoumán pomocí regresní analýzy, jejíž výsledky naznačují existenci přímé závislosti. To znamená, že vyšší investice do kultury souvisejí s vyšším počtem zahraničních turistů. Tato závislost je podpořena hodnotou násobného koeficientu korelace $R = 0,9451$, což ukazuje na silnou pozitivní korelaci. Vysoká hodnota koeficientu determinace $R^2 = 0,8932$ navíc znamená, že přibližně 89 % změn v počtu turistů lze vysvětlit změnami v investicích do kultury.

Analýza rozptylu (ANOVA) ukazuje, že regresní model je statisticky významný. Hodnota $P = 0,0153$, což je pod hranicí 0,05, a tedy potvrzuje, že vztah mezi investicemi do kultury a počtem turistů není náhodný. Jinými slovy, existuje statisticky významný vliv investic do kultury na počet zahraničních turistů.

Pozitivní dopady:

- vyšší investice do kultury přispívají k větší atraktivitě regionu pro zahraniční návštěvníky,
- zlepšování kulturní infrastruktury (muzea, památky, festivaly) přináší i dlouhodobé pozitivní efekty na image regionu,
- příliv turistů podporuje ekonomiku, vznik nových pracovních míst a rozvoj služeb.

Negativní dopady:

- nerovnoměrné rozdělování investic může vést k opomíjení menších obcí a kulturních center,
- vysoká návštěvnost může přinést přetížení kulturních památek a infrastruktury,
- investice mohou být vnímány jako neefektivní, pokud nejsou vidět přímé a rychlé výsledky.

Dopady na jiná odvětví:

- ubytovací a stravovací služby – nárůst zahraničních turistů zvyšuje poptávku,
- doprava – roste potřeba lepší dostupnosti kulturních míst,
- maloobchod a služby – turisté utrácejí za suvenýry, zážitky, lokální produkty,
- veřejná správa – musí reagovat na větší zátěž infrastruktury, bezpečnost, orientaci návštěvníků atd.

Z výsledků analýzy vyplývá, že mezi výší investic do kultury v ČR a počtem zahraničních turistů ve Středočeském kraji existuje statisticky významná přímá závislost. Investice do kultury tedy představují nejen nástroj k rozvoji regionální identity a kulturního bohatství, ale také efektivní způsob podpory cestovního ruchu. Klíčové je ale investice směřovat udržitelně, cíleně a v souladu s potřebami regionu i návštěvníků.

2.9.5 Počet zahraničních turistů X kriminalita ve Středočeském kraji

Přítomnost zahraničních turistů může mít vliv nejen na ekonomiku, ale také na sociální a bezpečnostní situaci v regionu. Zatímco turismus bývá vnímán převážně pozitivně, nárůst počtu návštěvníků může v určitých případech souviset i s růstem kriminality, zejména v oblastech s vysokou koncentrací lidí. Tato část se zabývá vztahem mezi počtem zahraničních turistů a kriminalitou ve Středočeském kraji, s cílem zjistit, zda zvýšený počet turistů vede také k nárůstu trestné činnosti v regionu.

Tab. 16: Vliv počtu zahraničních turistů na kriminalitu ve Středočeském kraji

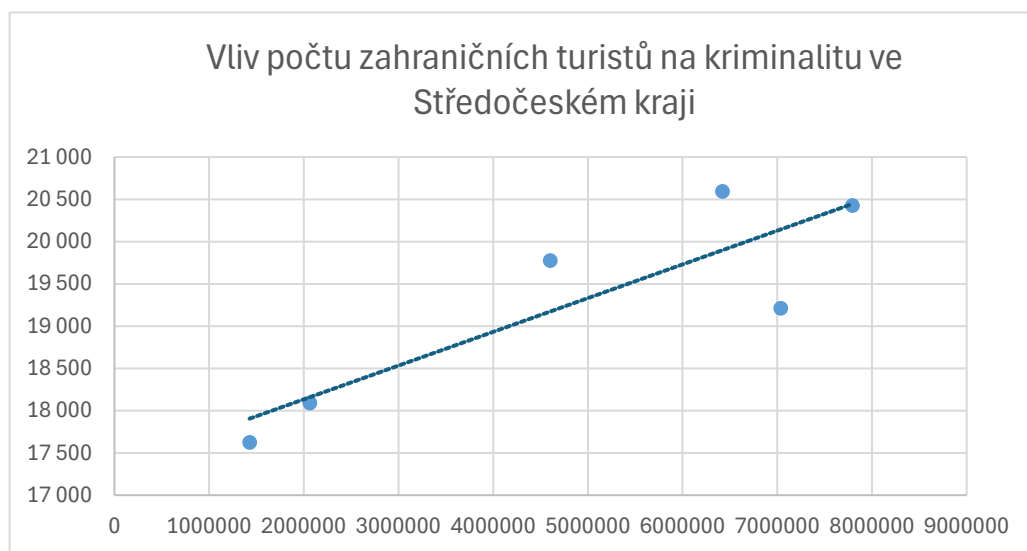
Rok	Počet zahraničních turistů (X)	Kriminalita ve Středočeském kraji (Y)
2018	7 036 261	19 210
2019	7 793 925	20 428
2020	2 063 242	18 091
2021	1 427 001	17 625
2022	4 603 966	19 775
2023	6 420 123	20 594

Zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,8706196							
Hodnota spolehlivosti R	0,75797849							
Nastavená hodnota spolehlivosti	0,69747312							
Chyba stř. hodnoty	671,249013							
Pozorování	6							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	5644561,881	5644561,88	12,5274569	0,02402606			
Rezidua	4	1802300,952	450575,238					
Celkem	5	7446862,833						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	17335,4716	615,7573175	28,1530907	9,4712E-06	15625,8552	19045,088	15625,8552	19045,088
Soubor X 1	0,00039906	0,000112747	3,53941477	0,02402606	8,6022E-05	0,00071209	8,6022E-05	0,00071209

Obr. 23: Regresní analýza vlivu počtu zahraničních turistů na kriminalitu ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Obr. 24: Vliv počtu zahraničních turistů na kriminalitu ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

V této analýze byl zkoumán vztah mezi počtem zahraničních turistů a mírou kriminality ve Středočeském kraji. Na základě regresní analýzy lze říct, že se jedná o přímou závislost – tedy čím více zahraničních turistů v regionu, tím vyšší je zaznamenaná kriminalita.

Tento závěr podporuje hodnota koeficientu korelace $R = 0,8706$, která ukazuje na poměrně silný pozitivní vztah mezi těmito dvěma proměnnými. Koeficient determinace $R^2 = 0,7579$ navíc znamená, že téměř 76 % změn v kriminalitě lze vysvětlit změnami v počtu turistů.

Z pohledu statistiky je model významný – P-hodnota = 0,0240, což je pod běžně uznávanou hladinou významnosti 0,05. To znamená, že je pravděpodobné, že vztah mezi počtem zahraničních turistů a kriminalitou není náhodný. Také P-hodnota je pod hranicí 0,05, což naznačuje, že změna počtu turistů skutečně souvisí se změnou míry kriminality.

Přestože jsou výsledky statisticky významné, je důležité k nim přistupovat s opatrností. V praxi může být tento vztah pouze dílčím faktorem – kriminalita je komplexní jev, na který má vliv mnoho dalších proměnných, jako jsou:

- socioekonomické podmínky obyvatelstva,
- dostupnost pracovních příležitostí,
- úroveň veřejného pořádku a bezpečnosti,
- migrační situace,
- drogová problematika a další faktory.

Zahraniční turisté mohou být jedním z mnoha vlivů, ale určitě ne hlavním. Vyšší počet návštěvníků může vést například k drobným krádežím nebo přetížení místní infrastruktury, což se může odrazit v datech kriminality, avšak spíše okrajově.

Výsledky regresní analýzy ukazují na statisticky významný přímý vztah mezi počtem zahraničních turistů a kriminalitou ve Středočeském kraji. Tento vztah je však třeba interpretovat opatrně, protože může být ovlivněn řadou jiných proměnných. Zahraniční turisté mohou mít určitý vliv na míru kriminality, ale pravděpodobně nejsou hlavním faktorem jejího vývoje. Je tedy možné, že výsledek této analýzy může být do jisté míry náhodný nebo zkreslený vnějšími okolnostmi.

2.9.6 Průměrná teplota v ČR X počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

Tato regresní analýza se zaměřuje na zjištění vlivu průměrné teploty v České republice na počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) ve Středočeském kraji. Cílem je určit, zda existuje statisticky významný vztah mezi těmito dvěma proměnnými.

VÝSLEDEK								
Regresní statistika			Sloupec 1		Sloupec 2			
Násobné R	0,6289599		Sloupec 1	1				
Hodnota spolehlivosti R	0,39559055		Sloupec 2	0,6289599	1			
Nastavená hodnota spolehlivosti	0,30924635							
Chyba stř. hodnoty	167431,455							
Pozorování	9							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	1,28436E+11	1,2844E+11	4,58155293	0,06958741			
Rezidua	7	1,96233E+11	2,8033E+10					
Celkem	8	3,24669E+11						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	-1051705,35	966208,4074	-1,08848706	0,31242996	-3336425,18	1233014,48	-3336425,18	1233014,48
Soubor X 1	227164,598	106129,0549	2,14045624	0,06958741	-23790,7388	478119,935	-23790,7388	478119,935

Obr. 25: Regresní analýza vlivu průměrné teploty v ČR na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Výsledky analýzy ukazují, že koeficient determinace (R^2) má hodnotu 0,3959, což znamená, že přibližně 39,6 % variability počtu hostů lze vysvětlit změnami v průměrné teplotě. Hodnota korelačního koeficientu (R) je 0,6289, což značí středně silnou pozitivní závislost mezi proměnnými.

Klíčovým ukazatelem v regresní analýze je hodnota P . V tomto případě hodnota P (0,069) překračuje obvyklou hladinu významnosti 0,05, což znamená, že výsledky nejsou statisticky významné. Důvodem může být nízký počet pozorování nebo variabilita dat, která nepodporuje jednoznačný závěr. Přesto však lze pozorovat určitý trend, který naznačuje pozitivní vliv průměrné teploty na počet hostů v HUZ.

Ačkoli analýza není statisticky významná, rozhodla jsem se ji zahrnout do své práce, protože i přesto přináší zajímavý pohled na potenciální souvislost mezi klimatem a turistickým ruchem. V kontextu změn klimatu a rostoucí popularity rekreačních aktivit v teplejším počasí může být tato analýza podkladem pro další výzkum či sledování trendů v delším časovém horizontu.

Z hlediska cestovního ruchu mohou vyšší teploty přispívat ke zvýšení návštěvnosti, zejména v regionech s atraktivními přírodními lokalitami nebo vodními plochami. Na druhou stranu může příliš vysoká teplota vést ke snížení zájmu o venkovní aktivity, což by mohlo mít negativní dopad na některé typy služeb. I když jsou výsledky v této fázi nevýznamné, stále poskytují určitý základ pro zkoumání vztahu mezi klimatickými změnami a turismem.

2.9.7 Investice do kultury X počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

Tato regresní analýza se zaměřuje na zjištění vlivu mezi investicemi do kultury v ČR a počtem hostů v HUZ ve Středočeském kraji. Cílem je určit, zda existuje statisticky významný vztah mezi těmito dvěma proměnnými.

VÝSLEDEK								
Regresní statistika								
Násobné R	0,63374217							
Hodnota spolehlivosti R	0,40162914							
Nastavená hodnota spolehlivosti	0,31614759							
Chyba stř. hodnoty	144946,797							
Pozorování	9							
ANOVA								
	Rozdíl	SS	MS	F	Významnost F			
Regrese	1	98712028208	9,8712E+10	4,69843072	0,06685486			
Rezidua	7	1,47067E+11	2,101E+10					
Celkem	8	2,45779E+11						
	Koeficienty	Chyba stř. hodnoty	t Stat	Hodnota P	Dolní 95%	Horní 95%	Dolní 95,0%	Horní 95,0%
Hranice	57247,1568	417038,227	0,13727077	0,8946817	-928891,549	1043385,86	-928891,549	1043385,86
Soubor X 1	5,9903E-05	2,76358E-05	2,16758638	0,06685486	-5,4453E-06	0,00012525	-5,4453E-06	0,00012525

Obr. 26: Regresní analýza vlivu výše investic do kultury na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji

zdroj: Český statistický úřad (2025), vlastní zpracování

Přestože výsledky regresní analýzy neprokázaly statisticky významný vztah mezi investicemi do kultury v ČR (X) a počtem hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) ve Středočeském kraji (Y), považuji za důležité tuto analýzu do práce zahrnout. Cílem není pouze potvrdit či vyvrátit přímou závislost mezi těmito proměnnými, ale spíše poukázat na komplexnost vlivů působících na cestovní ruch a zdůvodnit možné příčiny získaných výsledků.

Hodnota násobného korelačního koeficientu $R = 0,6337$ naznačuje relativně silnou korelaci mezi investicemi do kultury a počtem hostů v HUZ, avšak koeficient determinace ($R^2 = 0,4016$)

ukazuje, že investice do kultury vysvětlují pouze 40,16 % variability v počtu hostů. Klíčovým faktorem pro interpretaci výsledků je hodnota $p = 0,066$, která přesahuje běžně používanou hladinu statistické významnosti (např. 0,05). To znamená, že nelze s dostatečnou jistotou tvrdit, že existuje přímá a statisticky významná souvislost mezi sledovanými proměnnými.

Důvodem těchto výsledků může být několik faktorů. Cestovní ruch je ovlivněn širokým spektrem ekonomických, sociálních a environmentálních proměnných. Přestože investice do kultury mohou z dlouhodobého hlediska přispět k rozvoji cestovního ruchu, jejich přímý dopad na počet hostů v HUZ ve Středočeském kraji může být limitován dalšími faktory, jako třeba geografické rozložení investic, strukturální změny v cestovním nebo specifika Středočeského kraje.

3 Diskuse

V kapitole Kvantifikace vlivů cestovního ruchu na regionální HDP jsme se snažili odpovědět na otázku, zda a jak významně cestovní ruch přispívá k tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) ve Středočeském kraji. Zaměřili jsme se na několik klíčových indikátorů: výdaje na kulturu, náklady na ochranu životního prostředí a počet cizinců v ČR. Tyto ukazatele jsme zvolili s ohledem na jejich potenciální ekonomickou relevanci i dopad na regionální cestovní ruch.

Použili jsme regresní analýzu, která nám umožnila kvantifikovat vztah mezi jednotlivými ukazateli a výší HDP v kraji. Z celkového množství provedených regresních modelů byly v této části tři modely statisticky významné – výdaje na kulturu ($p = 0,0013$), náklady na ochranu životního prostředí ($p = 0,00023$) a počet cizinců ($p < 0,05$). Tyto výsledky dokazují, že se nejedná o náhodné jevy, ale o skutečné, ekonomicky podložené vztahy.

Naopak některé další regresní modely, které jsme testovali (např. kurz měny vs. HDP, výdaje turistů na jeden den vs. HDP), se ukázaly jako statisticky nevýznamné. To však nutně neznamená, že nemají žádný dopad – spíše může jít o důsledek nedostatečné datové základny, odlišného časového zpoždění účinku nebo přítomnosti jiných, nepozorovaných proměnných.

Získané výsledky ukazují, že cestovní ruch skutečně ovlivňuje regionální HDP nejen přímo (např. skrze výdaje turistů), ale i nepřímo, prostřednictvím kulturních, environmentálních a demografických faktorů. Investice do kultury a ochrany životního prostředí se ukazují jako významné stimulatory ekonomického výkonu, což podporuje myšlenku, že udržitelný rozvoj a kvalitní veřejné služby nejsou jen výdajem, ale také investicí s návratností.

Dále je třeba upozornit na složitost problému. Cestovní ruch zasahuje do mnoha oblastí – od ekonomiky přes životní prostředí až po sociální struktury. Ne všechny vlivy lze kvantifikovat – například dopady masového turismu na kvalitu života obyvatel, estetickou hodnotu krajiny nebo míru přetížení infrastruktury nelze spolehlivě zachytit v číslech. Tyto aspekty jsou důležité, byť zůstávají mimo rámec běžných statistik.

Přehled všech ukazatelů, které jsme použili, zahrnuje jak ekonomické (HDP, výdaje na kulturu, investice do ochrany ŽP), tak i sociálně-environmentální proměnné (počet cizinců, počet turistů, produkce emisí CO₂ apod.). Každý ukazatel byl zvolen s ohledem na dostupnost dat a logickou provázanost s cestovním ruchem.

Je rovněž třeba si přiznat, že každá kvantitativní analýza je zatížena určitými limity. Mezi ty nejvýznamnější patří:

- časová zpoždění mezi investicí a efektem na HDP,
- vnější faktory (např. pandemie, globální ekonomická situace, geopolitika),
- omezená dostupnost dat na regionální úrovni pro některé ukazatele.

Závěrem této části můžeme říct, že cestovní ruch ve Středočeském kraji představuje významnou složku ekonomiky, která se promítá i do HDP. Práce ukazuje, že i tzv. „měkké“ oblasti jako kultura nebo ekologie mají měřitelný ekonomický dopad. Právě propojování ekonomických a neekonomických faktorů je klíčem k pochopení celkového vlivu turismu na regionální rozvoj.

V další části jsme zaměřili na to, jak cestovní ruch ovlivňuje pracovní trh ve Středočeském kraji. Cílem bylo ověřit, zda existuje měřitelný vztah mezi intenzitou cestovního ruchu a zaměstnaností, zejména v odvětvích přímo či nepřímo spojených s turismem.

Zkoumali jsme několik proměnných – počet turistů celkem, počet hostů v lázních, počet zaměstnanců v cestovním ruchu – a porovnávali je v rámci regresních analýz. Výsledky ukázaly, že u těchto vztahů dochází k významné korelaci:

- mezi počtem turistů a zaměstnaností v CR byla potvrzena velmi silná přímá závislost ($R^2 = 0,8671$; $p = 0,0022$),
- rovněž vztah mezi počtem lázeňských hostů a zaměstnanci v CR vykazoval velmi vysokou korelaci ($R^2 = 0,9513$; $p = 0,00018$).

Tyto výsledky potvrzují, že cestovní ruch významně ovlivňuje zaměstnanost ve službách, gastronomii, lázeňství, kulturních institucích i v dalších podpůrných odvětvích. Je zřejmé, že s růstem turistického ruchu roste poptávka po pracovních silách, což může být pozitivním faktorem pro snižování nezaměstnanosti.

Na druhou stranu je nutné upozornit na několik klíčových skutečností:

- ne všechna pracovní místa v cestovním ruchu jsou stabilní a dlouhodobá – některá jsou sezónní nebo částečné úvazky,
- cestovní ruch je citlivý na výkyvy, jako byla např. pandemie COVID-19, která výrazně ovlivnila počet turistů i zaměstnanost,
- regionální rozdíly – největší nárůst zaměstnanosti je zaznamenáván v okolí Prahy, zatímco některé okrajové okresy (např. Rakovník nebo Příbram) tento efekt zaznamenávají méně výrazně.

Ačkoli jsme se snažili postihnout i širší vztahy, některé regresní modely (např. mzda v kultuře vs. počet zaměstnaných v kultuře) nebyly statisticky významné. To však může být způsobeno nízkou variabilitou dat nebo malým počtem pozorování.

Důležité je také uvědomit si, že pracovní trh neovlivňuje pouze cestovní ruch. Výsledky analýz mohou být ovlivněny dalšími faktory:

- suburbanizace a migrace pracovních sil do hlavního města,
- automobilový a technologický průmysl, který dominuje v kraji,
- dostupnost dopravy a regionální rozvojové politiky.

Přesto jsme přesvědčeni, že tato část práce ukazuje, že cestovní ruch má reálný dopad na zaměstnanost. Zároveň potvrzuje, že ekonomické ukazatele jako zaměstnanost nelze oddělit od širších socioekonomických jevů.

V rámci udržitelného rozvoje regionu doporučujeme:

- podporovat kvalifikaci pracovní síly v cestovním ruchu, zejména rekvalifikační programy a kurzy,
- vytvářet stabilní pracovní podmínky i mimo sezónu,
- rozvíjet regionální infrastrukturu pro podporu méně exponovaných oblastí.

Následující část práce, Vliv cestovního ruchu na demografickou strukturu, se pokusila zmapovat, zda má cestovní ruch měřitelný dopad na demografický vývoj ve Středočeském kraji – konkrétně

na migraci obyvatel, populační růst, nebo stárnutí populace. Téma jsme si vybrali proto, že právě demografické změny často odrážejí širší dopady turismu, které nejsou výlučně ekonomické, ale mají významný sociální a prostorový rozměr.

Pro tuto analýzu jsme použili ukazatele jako:

- počet pracovních míst,
- počet obyvatel,
- počet osob, které se odstěhovaly,
- počet turistů v regionu.

Cílem bylo pomocí regresních analýz zjistit, zda existuje přímá statistická souvislost mezi intenzitou cestovního ruchu a vybranými demografickými ukazateli.

Výsledek byl však opačný než v předchozích kapitolách – žádný z regresních modelů nedosáhl statistické významnosti ($p < 0,05$). Ačkoli některé vztahy vykazovaly mírné korelace (např. mezi turisty a počtem odstěhovaných osob), jejich síla nebyla dostatečná pro potvrzení přímého vztahu. Tyto výsledky ale neznamenají, že by cestovní ruch na demografii nepůsobil – spíše naznačují, že:

- vztahy jsou zprostředkované jinými faktory (např. dostupností bydlení, pracovními příležitostmi, kvalitou života),
- nebo se promítají v delším časovém horizontu, než pokrývají dostupná data.

Důležitým zjištěním je, že demografická proměna regionu je komplexní jev. Cestovní ruch se zde mísí s vlivem suburbanizace, blízkostí hlavního města Prahy, bytové politiky, dostupnosti dopravní infrastruktury nebo regionálních rozdílů v atraktivitě. Např. některé obce v okolí turisticky atraktivních lokalit (Kutná Hora, Křivoklátsko) mohou přitahovat nové obyvatele díky kombinaci kulturního dědictví a rekreačního potenciálu. Jiné oblasti zase trpí vylidňováním kvůli nedostatku pracovních míst či základních služeb.

Z toho vyplývá i jeden z klíčových poznatků této kapitoly: ne všechny dopady lze kvantifikovat statistickými metodami. Subjektivní faktory, jako je pocit kvality života, dostupnost rekreačních možností nebo míra sociální koheze, jsou těžko měřitelné, a přesto hrají důležitou roli.

Z výsledků této části tedy nevyplývá jednoznačná vazba, ale spíše potřeba širšího mezioborového přístupu:

- zapojení kvalitativního výzkumu (např. rozhovorů s obyvateli),
- zohlednění časových prodlev mezi jevem a dopadem,
- práce s koncepty jako „měkké indikátory“ (např. vnímání turismu místními obyvateli).

Doporučení do budoucna zahrnují:

- sledovat migrační trendy v kontextu rozvoje turismu,
- zohledňovat dopady na různé věkové skupiny – např. stěhování mladých rodin do okolí turistických oblastí vs. odliv seniorů do klidnějších regionů,
- podporovat vyvážený regionální rozvoj, aby nedocházelo k „přelidnění“ atraktivních lokalit a zároveň k úpadku periferních částí kraje.

Poslední kapitola, Pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu, měla za cíl postihnout nejen ekonomické, ale i širší společenské a environmentální důsledky rostoucího turistického ruchu

ve Středočeském kraji. Cestovní ruch není jen zdrojem příjmů – má komplexní dopady na území, jeho obyvatele i krajinu. Proto jsme v této části kombinovali jak kvantitativní analýzy (např. regresi mezi počtem turistů a kriminalitou), tak reflexi jevů, které se do čísel snadno zachytit nedají.

Pro analýzu jsme použili ukazatele jako:

- počet turistů a kriminalita,
- počet příjezdů do HUZ a počet hostů,
- počet přenocování a produkce odpadu či emisí CO₂.

Z regresních modelů byl významný především vztah mezi počtem turistů a kriminalitou ($R = 0,707$), který ukázal na středně silnou přímou závislost. Ačkoli hodnota koeficientu determinace (R^2) byla jen 41 %, vztah je dostatečně silný na to, abychom ho vnímali jako relevantní. Přítomnost turistů totiž zvyšuje koncentraci lidí, což přirozeně vytváří prostředí pro drobnou majetkovou trestnou činnost, ale i napětí v komunitách.

Naopak řada dalších regresních analýz – zejména s environmentálními ukazateli (např. přenocování vs. emise CO₂, turisté vs. produkce odpadu) – nebyla statisticky významná. To ale neznamená, že vlivy neexistují. Pravděpodobně jsou rozptýleny do více faktorů, nebo se projevují se zpožděním. Navíc zde hraje roli dostupnost a kvalita dat, která je u environmentálních proměnných často omezená.

Tato část práce ukazuje, že ekonomické přínosy a sociálně-environmentální náklady turismu nejsou v rovnováze. Masový turismus přináší krátkodobé zisky, ale dlouhodobě může vytvářet tlak na infrastrukturu, zvyšovat ceny nemovitostí, přetěžovat přírodu i městské služby a zhoršovat kvalitu života obyvatel. Zvláště v atraktivních oblastech, kde není řízený rozvoj, může dojít k narušení sociální soudržnosti a vyčerpání místních zdrojů.

Na druhé straně turismus podporuje ekonomiku, zaměstnanost, rozvoj služeb a může přispět i k ochraně kulturního dědictví – pokud je uchopen citlivě. Regenerace památek, vznik nových kulturních institucí či podpora malých podnikatelů jsou přímým důsledkem dobře řízeného turismu.

Práce se snažila upozornit, že ne všechny dopady turismu jsou kvantifikovatelné. Např. míra znečištění ovzduší, narušení místní identity, subjektivní vnímání „přelidnění“ nebo kvalita života se obtížně převádějí do čísel, a přesto hrají zásadní roli. Je třeba počítat i s tím, že statistiky mohou zplošťovat realitu – neukazují distribuci dopadů v prostoru ani čase.

Doporučení pro budoucnost:

- regulace turismu v citlivých lokalitách – stanovení limitů návštěvnosti, zavádění vstupného, podpora eko-turismu.
- podpora decentralizace – rozprostřít návštěvnost do méně exponovaných míst, podpořit mikroregiony.
- monitoring dopadů – zavést systém sledování nejen ekonomických ukazatelů, ale i environmentálních a sociálních dopadů.
- otevřenost pro kvalitativní metody – například dotazníky, rozhovory nebo participativní plánování, které zachytí zkušenosti obyvatel.

V rámci analytické části této práce jsme se zaměřili na kvantitativní i kvalitativní analýzu dopadů cestovního ruchu ve Středočeském kraji, přičemž jsme se soustředili na jeho ekonomické a demografické aspekty.

První část se věnovala kvantifikaci vlivů cestovního ruchu na regionální HDP. Z analýzy vyplývá, že cestovní ruch má pozitivní vliv na ekonomiku kraje, a to nejen prostřednictvím přímých výdajů návštěvníků, ale také v podobě podporovaných sektorů, jako je pohostinství, doprava a místní služby. Tento vliv přispívá k růstu hrubého domácího produktu regionu, čímž potvrzuje význam tohoto odvětví pro místní ekonomiku.

Druhá část analyzovala dopady cestovního ruchu na zaměstnanost a nezaměstnanost. Výsledky ukazují, že cestovní ruch hraje klíčovou roli při tvorbě pracovních míst, přičemž v některých oblastech regionu dochází k sezónním výkyvům v nezaměstnanosti, které jsou úzce spjaty s turistickými sezónami. Tento efekt je obzvláště patrný v lokalitách s výraznějším zaměřením na turistiku, kde rostoucí poptávka po službách vede k vytváření pracovních příležitostí, ale i k vyššímu tlaku na sezónní pracovníky.

Třetí část se zaměřila na demografické změny způsobené cestovním ruchem. Zde se ukázalo, že turistické aktivity mohou mít dvojí efekt na demografickou strukturu – na jedné straně mohou přispět k zajištění udržitelnosti určité populace v méně osídlených oblastech, na druhé straně ale také mohou vyvolat změny v místní struktuře obyvatelstva, což může vést k vysoce dynamickým změnám, například v mobilitě pracovní síly nebo v počtu obyvatel ve specifických lokalitách.

V poslední části jsme se soustředili na pozitivní a negativní dopady cestovního ruchu. I když cestovní ruch přináší regionu mnoho výhod, jako je podpora místních podniků, zvýšení příjmů a zlepšení infrastruktury, nevyhnutelně přináší i výzvy. Ty zahrnují například tlak na místní ekosystémy, zvýšený dopad na životní prostředí a případné negativní změny v kvalitě života obyvatel, jako je zvýšený hluk nebo ztráta autenticity místní kultury.

Tato analýza ukazuje komplexnost dopadů cestovního ruchu a zdůrazňuje potřebu vyváženého přístupu při plánování a rozvoji turistických aktivit ve Středočeském kraji. Výsledky naznačují, že i když cestovní ruch představuje významnou ekonomickou příležitost, je nutné implementovat strategie udržitelného rozvoje, které by minimalizovaly negativní dopady na regionální komunitu a životní prostředí.

Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl specifikovat a kvantifikovat přímé i nepřímé dopady cestovního ruchu na ekonomiku Středočeského kraje, a to s využitím regionální makroekonomické analýzy. Výzkum se zaměřil na zhodnocení vlivu turismu na ekonomické ukazatele (HDP, zaměstnanost, výdaje na kulturu, investice do ochrany životního prostředí) i vybrané neekonomické dopady, včetně dopadů na kriminalitu či demografické změny.

Na základě statistických metod, zejména regresní analýzy, byla zodpovězena hlavní výzkumná otázka: „*Jaké jsou přímé a nepřímé dopady cestovního ruchu na ekonomiku regionu Střední Čechy z pohledu vybraných ekonomických ukazatelů?*“

Shrnutí hlavních zjištění. Výsledky ukazují, že cestovní ruch má významný a převážně pozitivní dopad na ekonomiku Středočeského kraje. Nejvýraznější vztahy byly zaznamenány mezi:

- výdaji na kulturu a HDP ($R = 0,944$),
- počtem cizinců a HDP ($R = 0,920$),
- počtem turistů a zaměstnaností v CR ($R = 0,931$),
- počtem hostů v lázních a zaměstnaností v CR ($R = 0,975$).

Tyto silné a statisticky významné korelace potvrzují, že růst turistického ruchu je významným nástrojem regionálního rozvoje, zaměstnanosti a posilování ekonomického výkonu kraje.

Vedle přímých dopadů byl zaznamenán i nepřímý vliv – například vyšší investice do ochrany životního prostředí, které zvyšují atraktivitu regionu a přispívají k dlouhodobé udržitelnosti. Vztah mezi počtem příjezdů a kriminalitou ($R = 0,707$) sice ukazuje na možný negativní aspekt rozvoje turismu, ale i zde je třeba výsledky interpretovat opatrně kvůli nízké vysvětlovací schopnosti modelu ($R^2 = 41\%$).

Zhodnocení hypotéz. Stanovené hypotézy byly převážně potvrzeny – zejména pozitivní vliv turismu na ekonomické ukazatele, zaměstnanost a investice do kultury a životní prostředí. U několika modelů, které se týkaly demografických proměnných, však nebyla zjištěna statisticky významná závislost, což poukazuje na složitost těchto vztahů a nutnost hlubší analýzy.

Přínosem této práce je nejen samotné vyhodnocení reálných dopadů cestovního ruchu na ekonomiku kraje pomocí statistických metod, ale také jejich propojení s širšími souvislostmi. Práce kombinuje kvantitativní analýzu s kvalitativním výkladem, což poskytuje ucelený pohled na problematiku. Autorka zároveň kriticky reflektuje limity jednotlivých modelů, čímž prokazuje schopnost samostatného odborného myšlení. Původním přínosem je vlastní návrh a zpracování regresních modelů na základě dostupných dat a propojení tématu s reálnou situací regionu.

Využitelnost výsledků, výsledky této práce mohou být cenným podkladem pro:

- regionální a municipální plánování (např. při alokaci prostředků do kultury, dopravy, infrastruktury),
- strategie rozvoje cestovního ruchu s důrazem na udržitelnost,
- tvorbu veřejných politik v oblasti bezpečnosti, zaměstnanosti a životního prostředí.

Analýza ukazuje, že rovnováha mezi ekonomickým růstem a minimalizací negativních dopadů turismu je klíčem k udržitelnému rozvoji regionu.

Do budoucna by bylo vhodné rozšířit výzkum o:

- vícerozměrné statistické metody (např. faktorovou analýzu),
- detailnější zohlednění sezónnosti v turismu,
- kvalitativní výzkum postojů místních obyvatel k cestovnímu ruchu,
- komparativní analýzu mezi Středočeským krajem a jinými regiony ČR nebo EU.

Další směr výzkumu by se mohl zaměřit na hodnocení efektivity konkrétních investic do kulturní infrastruktury, ekologických projektů či smart turismu. Přínosná by byla také analýza dopadů pandemických krizí na cestovní ruch v delším časovém horizontu.

Seznam použité literatury

- BERÁNEK, Jiří. *Ekonomika cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0044-1
- BUHALIS, Dimitrios a Rob LAW. *Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the Internet—The state of eTourism research*. Tourism Management. 2008, 29(4), 609-623.
- CUDZIKOVÁ, Šárka. Základy makroekonomie. In: *Základy makroekonomie* [online]. 2018 [cit. 2025-04-01]. ISBN 978-80-88418-34-4. Dostupné z: <https://www.vovcr.cz/odz/ekon/436/page02.html>
- ČADIL, Jan. *Regionální ekonomie: teorie a aplikace*. Beckova edice ekonomie. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-191-8.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 3.3 Nezaměstnanost. *Český statistický úřad* [online]. 2025 [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/produkty/13-1132-06-za_rok_2005-3_3_nezamestnanost
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Český statistický úřad | Statistika* [online]. 2025 [cit. 2025-04-01]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2024 [cit. 2025-04-03]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/stc/charakteristika_kraje
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Nejnovější ekonomické údaje. *Český statistický úřad* [online]. 2025 [cit. 2025-04-03]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/aktualniinformace>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet obyvatel - Metodika. *Statistika* [online]. 2025 [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/pocet_obyvatel_m
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet, struktura a projekce obyvatel. *Český statistický úřad* [online]. 2024 [cit. 2025-04-03]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/pocet-struktura-a-projekce-obyvatel>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Regionální účty 2023 – Středočeský kraj. *Středočeský kraj* [online]. 2025 [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/stc/regionalni-ucty-2023-stredocesky-kraj>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze VDB* [online]. 2025 [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>
- DWYER, Larry a FORSYTH, P. (ed.). *International handbook on the economics of tourism*. Cheltenham: Edward Elgar, 2006. ISBN 1-84376-104-1.
- Ekonomická revue cestovního ruchu*. Bratislava: Vládný výbor pre cestovný ruch SSR, [1968]-. ISSN 0139-8660.
- EUROPEAN UNION. *Home - Eurostat* [online]. 2025 [cit. 2025-04-03]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat>

- FUSEK, Petr, Tomáš SOUKUP, Tomáš PELTAN a Kateřina ŠVECOVÁ. *Demografická studie, Středočeský kraj* [online]. B.m.: Demografie Morava. únor 2024. Dostupné z: <https://stredoceskykraj.cz/documents/14432/19422353/Demografick%C3%A1+studie+S%C5%99edo%C4%8Desk%C3%A9ho+kraje.pdf>
- GALVASOVÁ, Iva. *Průmysl cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. ISBN 978-80-87147-20-7. Dostupné také z: <http://www.garep.cz/publikace/prumysl-cestovniho-ruchu.pdf>.
- GOELDNER, Charles R. a RITCHIE, J. R. Brent. *Tourism: principles, practices, philosophies*. 12th ed. Hoboken: John Wiley, c2012. ISBN 978-1-118-07177-9.
- GÖSSLING, Stefan a C. Michael HALL. *Uncertainties in predicting tourist travel under scenarios of climate change*. Climatic Change. 2006, 79(3-4), 163-173.
- GÚČIK, Marián. *Základy cestovního ruchu*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2000. 152 s. ISBN 978-80-8055-355-5.
- HALL, C. Michael. Crisis events in tourism: subjects of crisis in tourism. Online. *Current Issues in Tourism*. 2010, roč. 13, č. 5, s. 401-417. ISSN 1368-3500. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13683500.2010.491900>. [cit. 2025-03-12].
- HALL, Colin Michael a PAGE, Stephen. *The geography of tourism and recreation: environment, place and space*. Fourth edition. New York: Routledge, 2014. ISBN 978-0-415-83398-1.
- HALL, Colin Michael. *Tourism planning: policies : processes and relationship*. Second edition. Harlow: Pearson/Prentice Hall, 2008. ISBN 978-0-13-204652-7.
- HAVRÁNEK, Jiří. *Základy zdravotnické statistiky*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2004. ISBN 80-7040-663-1.
- HINDLS, Richard. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:d340d480-47c9-11e8-9a44-005056827e52>.
- JARÁBKOVÁ, Jana. *Vybrané kapitoly z cestovního ruchu*. Nitra: Vydavateľstvo SPU, 2007. ISBN 978-80-8069-950-5.
- KÁBA, Bohumil a SVATOŠOVÁ, Libuše. *Statistika*. 3. vyd., 4. dotisk. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-80-213-07469.
- KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. Expert. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-0966-X.
- KRAUS, Daniel. *Trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu*. Online, Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. 2006. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/rvjhb/>.
- LIKEŠ, Jiří a LAGA, Josef. *Základní statistické tabulky*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1978.

- LIKEŠ, Jiří; HINDLS, Richard a CYHELSKÝ, Lubomír. *Úvod do statistiky a pravděpodobnosti: (statistika A) : určeno pro stud. všech fakult VŠE Praha*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1993. ISBN 80-7079-028-8.
- LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch: základy a právní úprava*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013. ISBN 978-80-87035-82-5.
- MONETA MONEY BANK. Co je nezaměstnanost? *MONETA Money Bank* [online]. 2025 [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/caste-dotazy/odpoved/co-je-nezamestnanost>
- NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-673-8.
- NOVÝ, Ivan a SURYNEK, Alois. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0384-X.
- PALATKOVÁ, Monika a ZICHOVÁ, Jitka. *Ekonomika turismu: Turismus České republiky - 2., aktualizované a rozšířené vydání*. Grada, 2014. ISBN 978-80-247-9306-1. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/ekonomika-turismu-2338/>.
- PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch*. Grada, 2011. ISBN 978-80-247-7515-9. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/mezinarodni-cestovni-ruch-1992/>.
- PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost cestovního ruchu*. 3. vyd., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-329-1.
- PÁSKOVÁ, Martina. *Změny geografického prostředí vyvolané rozvojem cestovního ruchu ve světle kriticko-realistické metodologie*. Online, Disertační práce, vedoucí Doc. RNDr. Jiří Blažek, PhD. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2003. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Martina-Paskova/publication/301649207_Zmeny_geografickeho_prostredi_vyvolane_rozvojem_cestovniho_ruchu_ve_svetle_kriticko-realisticke_metodologie/links/571fa32008aead26e71b6cb9/Zmeny-geografickeho-prostredi-vyvolane-rozvojem-cestovniho-ruchu-ve-svetle-kriticko-realisticke-metodologie.pdf. [cit. 2025-04-02].
- PELLEŠOVÁ, Pavlína a Patrik KAJZAR. *Ekonomika cestovního ruchu* [online]. 2017. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/zima2020/CVABPECR/um/Pellesova_Kajzar_ECR_opora.pdf
- PIKE, Steven. *Destination marketing: an integrated marketing communication approach*. Amsterdam: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2008. ISBN 978-0-7506-8649-5.
- PŠAJDLOVÁ, Lenka. *Sportovní cestovní ruch a jeho vliv na rozvoj regionů*. Online, Disertační práce, vedoucí doc. PhDr. Irena Slepíčková, CSc. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, 2019. Dostupné z: https://ftvs.cuni.cz/FTVS-2310-version1-disertacni_prace_psajdlova.pdf. [cit. 2025-04-02].
- RITCHIE, J. R. Brent a CROUCH, Geoffrey I. *The competitive destination: a sustainable tourism perspective*. Wallingford: CABI Publishing, 2003. ISBN 0-85199-664-7.

- STATISTA. Number of international arrivals in tourist accommodation in the Czechia from 2011 to 2023. *Statista* [online]. 2025 [cit. 2025-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/614329/number-international-arrivals-spent-in-accommodation-in-czech-republic/>
- ŠAUER, Martin; HOLEŠINSKÁ, Andrea a VYSTOUPIL, Jiří. *Cestovní ruch: učební text*. Brno: Masarykova univerzita, 2015.
- TRNKOVÁ, Olga. *Území a cestovní ruch*. Dot. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1995. ISBN 80-7079-123-3.
- UN TOURISM. UN Tourism | Bringing the world closer [online]. 2025 [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: <http://www.unwto.org/>
- ÚŘAD PRÁCE. Úvod | ÚP [online]. 2024 [cit. 2025-04-01]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/>
- VENCL, Ing Jiří. Co je HDP (hrubý domácí produkt)? Jaký má HDP význam? Finex.cz [online]. 10. prosinec 2020 [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: <https://finex.cz/co-je-to-hruby-domaci-produkt-hdp/>
- ZÁŠKODNÝ, Přemysl, Renata HAVRÁNKOVÁ, Jiří HAVRÁNEK a Vladimír VRUM. *Základy statistiky (s aplikací na zdravotnictví)*. 2. vyd. Praha: CURRICULUM, 2011. ISBN 978-80-904948-2-4.